

Congregació de Senyores
sota la Invocació de la Puríssima Sang
de nostre Senyor Jesucrist i de la
Mare de Déu de la

Soledat

Sweet

CONGREGACIÓ DE SENYORES
SOTA LA INVOCACIÓ DE LA PURÍSSIMA SANG
DE NOSTRE SENYOR JESUCRIST
I DE LA MARE DE DÉU DE LA SOLEDAT

SETMANA SANTA 2023

- **Edita**
Congregació de Senyores
sota la Invocació de la Puríssima
Sang de Nostre Senyor Jesucrist
i de la Mare de Déu de la Soledat
c/ Natzaret, 1 - 43003 Tarragona
- **Número 22**
Setmana Santa
del 3 al 9 d'abril de 2023
- **Equip de Redacció:**
Direcció
M. Antònia Blanco Segura
Coordinació
Dolors Fontana Milà
M. Teresa Potau Mas
Montserrat Amigó Garcés
- **Correcció de textos**
Mèlia Sentís Masllorens, Arantxa Tevar Beunza
- **Fotografies**
Albert Nel-lo
Carles Mallol
Fervi
Glòria Domènec
Pilar Gázquez
Daniel Querol
Arxiu Soledat
- **Portada:** Albert Nel-lo
- **Tiratge:** 1.300 exemplars
- **Gestió editorial**
Gestió de Serveis Gràfics
- **Dipòsit legal:** T-210/2023

La Junta Directiva no es fa responsable dels continguts dels escrits.

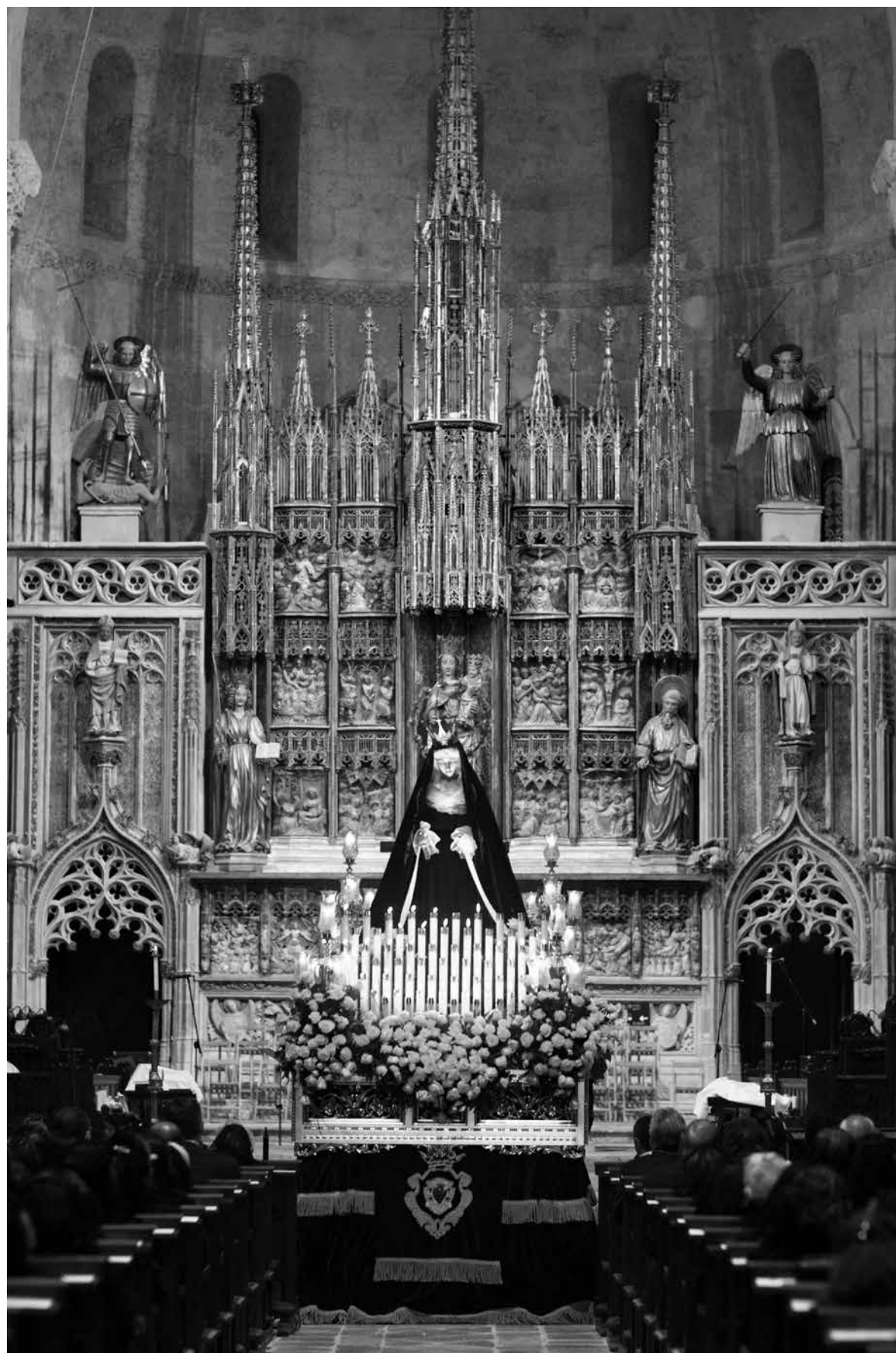
Ha entrat en vigor la normativa de protecció de dades europea, el Reglament (UE) 2016/679 del Parlament Europeu i del Consell de 27 d'abril de 2016 (RGPD) i estem actualitzant la nostra política de privacitat. Utilitzem les vostres dades per informar-vos de les nostres activitats i ho volem seguir fent seguint estrictament els requeriments de la norma europea.

La Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat s'ha adaptat a aquest nou reglament, que millora els drets d'accés, rectificació, cancel·lació i oposició recollits en l'actual normativa, als quals s'afegeixen nous elements que milloren la capacitat de decisió i control dels ciutadans sobre les seves dades personals.

T'informem que en qualsevol moment pots exercir els teus drets d'accés, rectificació, cancel·lació, oposició, dret a la transparència de la informació, dret de la supressió, de limitació i de portabilitat dirigint-te a: tarragonasoledad@gmail.com

Amb el copatrocini del Port de Tarragona

Viure de nou la Pasqua del Senyor	5
Joan Planellas i Barnosell	
Salutació	7
Pau Ricomà i Vallhonrat	
Tradicció i empena	9
Noemí Llauredó i Sans	
Salutació	11
Santiago J. Castellà	
Setmana Santa 2023	13
Àngel Xifré Arroyo	
Temps de renaiement	15
Saül Garreta Puig	
La Setmana Santa de totes i tots	17
Oscar Sánchez Ibarra	
Salutació	18
Josep Queralto Serrano	
“Per què no?”	21
Francesc Seritjol Marimon	
Salutació	23
María Dolores Nolla Tapias	
Dissabte Sant. Mare de Déu de la Soledat	24
Mn. Joan Cañas Coch	
Memòria anual	27
M. Antònia Blanco Segura	
Presentació del XXI opuscle	46
Jordi Guàrdia-Romeu	
Premi Fidelitat 2022	52
La Junta	
Portants i Banda del pas de la Mare de Déu de la Soledat	54
Gabriel Molina Ferré	
Maria Domènech Escoté, la primera dona que escriví sobre la processó.....	56
Jordi Bertran Luengo	
El compte de pèrdues i guanys	64
Sílvia M. Sancho i Roca	
Les Mare de Déu Sagrari, imatgeria religiosa de l'art gòtic mallorquí.....	66
Josep Ciurana Moncusí	
Setmana Santa, temps de bones vivències	70
Cinta Bellmunt	
Retaule gòtic de la capella de la Verge de Montserrat. La Dormició de la Verge	72
M. Joana Virgili Gasol	
Com i quan podem iniciar als nens en el misteri de la Creu	78
Merche Crespo	
La Soledat Dissabte de Glòria a Tarragona.....	80
Pol Montserrat i Rovira	
Tres amagatalls on es guardava part del tresor de la Catedral de Tarragona (s. XIX)	84
Sofia Mata de la Cruz	
La imatge de la Mare de Déu, des de l'antiguitat a l'actualitat: un recorregut iconogràfic... ..	90
Andreu Muñoz Melgar	
De nou sobre el reciclatge de pedres a l'entorn de la catedral: la inscripció RIT 1019/CIL II2 2188	94
Joan Menchón Bes	
Programa d'actes 2023	99
Junta Directiva	103
Llista de congregants i aspirants	104
Fils blancs	116
Àngels Ferrando i Gómez	
Congregants difunts	117
Protocol	126
Butlleta d'inscripció	127

Viure de nou la Pasqua del Senyor

Benvolgudes i benvolguts,

En el cicle litúrgic anual, ens tornem a preparar per recordar, celebrar i, sobretot, viure aquells esdeveniments cabdals de la història humana: la Passió, Mort i Resurrecció de Jesús de Natzaret. Tornar a preparar-se, però, no vol dir tornar a fer, literalment i estrictament, el mateix que s'ha fet sempre. I us preguntareu: com es pot fer això si, precisament, la principal finalitat de la vostra entitat és la de “tornar” a fer aquells actes i celebracions que veniu fent magníficament des de fa molt de temps i fer-los amb la màxima brillantor possible? A més, i certament, el que l'Església i el poble fidel celebra aquests dies és inamovible; els esdeveniments, les paraules i la significació d'aquell moment i d'aquells fets resta fixat en les nostres vides de persones creients i, fins i tot, apareix en la construcció de la nostra societat occidental mediterrània, vestida durant dos mil·lennis amb el segell cristià.

Tornar a viure vol dir tornar-nos a sentir interrogats pel Senyor Jesús, tornar a sentir com Crist s'adreça personalment a cadascú de nosaltres, també enmig les activitats i els actes que organitzeu. Vol dir tenir l'esperit obert al seu missatge: I, tenir l'esperit obert al Senyor, significa saber perquè fem el que fem. És una proposta cristiana al món per ser millors persones, per servir millor en totes les necessitats humanes, per transmetre el missatge de Salvació i per dur a terme la Missió –encarregada pel mateix Jesús– d'anar pel món a «anunciar la Bona Nova de l'evangeli a tota la humanitat» (Mc 16, 15).

La celebració personal d'aquests sants dies, és un moment més de la relació entre cadascú i el Senyor. Viuiu-ho personalment i apassionadament, com un primer cop. Perquè l'encontre amb Jesús no és un acte repetitiu, és una experiència única, guaridora i salvífica. Després, amb el cor ple de Déu, cap dels actes que feu no us deixarà indiferents. Repetirem actes, cert, com ho fem a cada moments de l'any, però els nostres ulls i, especialment, els nostres cors, hauran vist tot allò de nou que Déu ens vol fer arribar amb l'exemple de donació del seu Fill. La fe, plena de significats, de pietat popular, de celebracions i tradicions, ha d'interrogar-vos, a vosaltres i a mi, sobre el «per a què» Jesús va donar la vida i el «per què» aquesta donació significa la Vida Eterna.

Felicito a la vostra entitat per buscar permanentment aquest no avergonyir-vos de manifestar la vostra fe. Encoratjo a les persones que van al davant i a la resta de membres a seguir fent el que feu i a seguir cercant noves fites. Encaminem-nos cap a l'alegria de la Pasqua. Perquè ajudar als altres, la pregària, l'evangelització, la transmissió de la fe, tot mira cap a la Resurrecció del Senyor. I des de la resurrecció de Jesús, Déu, Pare entranyablement bo, il·lumina les nostres vides i el nostre treball missioner.

Viuiu de nou la Pasqua del Senyor, viviu-la amb el cor nou i amb un sentit profund de pertinença al Senyor i la seva Església. Perquè els qui vivim en Crist, com deia l'apòstol Pau, som una creació nova i ha començat un món nou (cf 2Co 5,17).

Amb tot el meu afecte, demano per a tots la benedicció de Déu.

† Joan Planellas i Barnosell
Arquebisbe de Tarragona, metropolità i primat

Salutació

La primera imatge de la Mare de Déu de la Soledat participant en una processó data de la meitat del segle XVI. Podeu estar orgullosos de continuar fidels a un costum que ve de tan lluny. Va ser l'any 1846 quan va constituir l'Associació de Senyores de la Verge de la Soledat, i des de llavors acompanyeu la Mare de Déu de la Soledat. Gairebé un segle i mig d'història en què heu superat moltes dificultats. Però la vostra força i perseverança sempre us ha mantingut dempeus.

El vostre arrelament ciutadà i actiu cap a la societat, forma part de la vostra personalitat. Demostreu any rere any la força aglutinadora i la potència associativa de la Setmana Santa. Aquesta celebració no s'entendria sense la vostra i decidida aportació femenina. Àvies, mares, filles i netes, generacions de fidels compromeses en la fe i la devoció a la Mare de Déu de la Soledat.

Vull agrair el vostre compromís i dedicació per mantenir i transmetre uns valors que estan tan arrelats a la manera de ser. La Setmana Santa esdevé patrimoni gràcies a un esforç col·lectiu i multitudinari on tothom hi és imprescindible.

Aquest Divendres Sant la vostra imatge de la Soledat ens tornarà a emocionar. És capaç de reflectir el patiment serè i resignat d'una Mare que acompanya el seu fill. Ens recorda que si bé la mort és un pas ineludible, la resurrecció és la recompensa per a totes les persones que tenen fe.

Us esperem sentint la gratitud que mereix la vostra labor interminable i el vostre lloc d'honor com a peça imprescindible de la Setmana Santa de Tarragona.

Pau Ricomà i Vallhonrat
Alcalde de Tarragona

 **AJUNTAMENT DE
TARRAGONA**

**La Diputació
suma**

 equilibri arrelament cooperació cultura sostenibilitat xarxa oportunitats formació

**Més cooperació.
Més eficiència.
Més servei. Si sumem
hi guanyem tots.**

Diputació Tarragona

Tradició i empena

Solemnes o populars, espectaculars o austeres, festives o silencioses... les diferents manifestacions que s'organitzen amb motiu de la Setmana Santa esdevenen una tradició ben arrelada als nostres pobles i ciutats. No hi ha municipi al Camp de Tarragona, les Terres de l'Ebre o el Baix Penedès que no celebri, d'una manera o d'una altra, el que es considera el moment més important de l'any litúrgic cristià.

Fidels al nostre suport a les tradicions, la cultura, el turisme i el patrimoni material i immaterial de les nostres comarques, a la Diputació de Tarragona donem suport a les confraries i altres associacions que, com la vostra, treballeu al llarg de l'any per a fer lluir la Setmana Santa en aquestes dates arreu de la demarcació. Les persones que formeu part d'aquestes entitats, i tothom qui d'una manera o d'una altra participa en la Setmana Santa, sou un reflex de la contribució del teixit associatiu i cultural en la vida del nostre país.

Disposem-nos, doncs, a viure uns dies farcits d'activitats a l'entorn d'aquest esdeveniment tan assenyalat, cadascú des del seu prisma i grau d'implicació.

Us desitjo una bona Setmana Santa a tothom.

Noemí Llauredó i Sans
Presidenta de la Diputació de Tarragona

Benvolgudes amigues,

És un plaer i un honor dirigir-vos unes paraules a tall de salutació amb motiu de la Setmana Santa que ja s'apropa. La processó de la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat és un dels moments més especials i amb més tradició de la Setmana Santa tarragonina, i ho és gràcies a totes vosaltres.

Aquesta Setmana Santa és la conjunció perfecta de tradició i cultura. No passa desapercibuda i es troba dins de les manifestacions socioculturals més importants de la ciutat i de Catalunya. Per tant, també és un dels atractius turístics més rellevants de Tarragona, cosa que ens permet compartir i explicar la tradició, el patrimoni i la cultura a persones vingudes des de molts punts del món atretes per la Setmana Santa.

Entre totes i tots aconseguim que Tarragona sigui referent en l'àmbit cultural, i en aquest paper, la vostra Congregació hi juga un paper fonamental en participar de forma activa i amb determinació dels actes de la ciutat, aconseguint que la força ciutadana sigui el motor de Tarragona, convidant-nos a participar de la reflexió i dels valors que us inspiren.

Sé que durant aquests difícils anys de pandèmia, aquest coratge que us caracteritza ha permès que en aquest any 2023 ens tornem a trobar. No oblideu mai aquesta lliçó de superació i us desitjo una molt bona Setmana Santa.

Santiago J. Castellà
Subdelegat del Govern a Tarragona

Setmana Santa 2023

La Setmana Santa ja s'atansa: perceps que la fosca comença a no tenir tanta pressa i Tarragona es prepara un any més per a viure una de les seves festivitats més solemnes. Passejant pels carrers de la ciutat pots sentir, de tant en tant, el repicar enèrgic, rítmic, dels tambors de les congregacions que assagen el pas dels misteris i els milers de membres implicats posen fil a l'agulla per a fer-la possible.

Des d'aquestes línies vull agrair especialment a totes les persones de la Congregació de la Mare de Déu de la Soledat el vostre compromís, empenya i dedicació, que aconseguix, any rere any, que la Setmana Santa de Tarragona sigui un referent.

Hi ha moltes maneres d'apropar-se a aquesta efemèride, des de la fe i l'espiritualitat, el sentiment religiós o la tradició d'un patrimoni cultural que depassa generacions. Més enllà de l'aproximació que cadascú tingui, aquesta saba que connecta tantes persones és una xarxa vital que envolta aquest moment de l'any, que representa un abans i un després al calendari.

Si aquests dies es representa la passió, la mort i la resurrecció de Jesucrist, també és un fet que la natura acompanya amb la fi de l'hivern, l'esclat de la primavera i el renéixer alegre dels dies que s'allarguen i fan més vital i lluminosa l'esperança dels dies que vindran. Us desitjo que tingueu molt bona Setmana Santa i una felix Pasqua de Resurrecció.

Àngel Xifré Arroyo
Delegat del Govern a Tarragona

 Generalitat de Catalunya
**Delegació Territorial del Govern
a Tarragona**

SETMANA SANTA 2023

Temps de renaixement

La Setmana Santa tarragonina és per a tothom, creients i no creients, una data de l'any molt especial. Aquests dies, el calendari s'omple amb les celebracions de la Pasqua, una de les tradicions més importants de Catalunya, i especialment de Tarragona, on és considerada Festa d'Interès Turístic Nacional. Les processons, cerimònies religioses i el conjunt d'actes culturals que omplen la ciutat per Setmana Santa atreuen milers de visitants cada any.

Tarragonines i tarragonins, juntament amb aquests visitants, omplirem els carrers de la ciutat per a compartir una tradició, l'origen de la qual es perd en la nit dels temps. Les antigues creences que celebraven la primavera, el renaixement i la fertilitat, unides a la tradició cristiana de la passió i resurrecció de Crist, prenen forma en els actes culturals de la Setmana Santa tarragonina. I de manera especial a la professó del Divendres Sant: una processó singular amb un marcat to local que només és possible -any rere any- gràcies a la perseverança i el treball de les Confraries i Agrupacions de la nostra ciutat.

Des del Port de Tarragona, des de la complicitat i la cooperació amb la ciutat, desitgem que tothom visqui amb sensibilitat, orgull i respecte, unes celebracions que marquen la identitat pròpia de Tarragona i la projecten internacionalment, ja que es tracta d'un dels esdeveniments més emblemàtics de la ciutat i ofereix una visió única de la cultura local, així com del patrimoni històric i artístic de la ciutat.

Des de l'Autoritat Portuària de Tarragona, acompanyem i donem suport a les entitats que fan possible les celebracions de la Setmana Santa. La nostra aportació s'afegeix a la de les nombroses institucions públiques i privades que també contribueixen a fer possible la Setmana Santa de Tarragona, però sobretot se suma a la feina i a la dedicació que les confraries inverteixen perquè aquesta tradició es pugui viure amb intensitat, plenitud i normalitat, posant-hi hores d'organització, assaig i divulgació sense cap altra recompensa que la felicitat i l'agraïment dels seus conciutadans i conciutadanes. A totes elles, moltes gràcies.

Bona Setmana Santa!

 Port Tarragona

Saül Garreta Puig
President del Port de Tarragona

Al servei de les persones
Al servei dels municipis

Al teu servei !!!

Consell Comarcal del Tarragonès

La Setmana Santa de totes i tots

Arriben les dates més senyalades del calendari religiós i festiu tarraconí. La Setmana Santa de Tarragona és una celebració de referència dins i fora de les nostres contrades. D'una manera o d'una altra, cadascú de nosaltres viu la seva pròpia Setmana Santa tarraconina, i és que cadascú de nosaltres la pot sentir des d'un caire més religiós, espiritual i de reafirmació de la seva fe; o des d'un punt de vista més cultural, tradicional i festiu. Sigui com sigui, aquestes dates ens apropen, ens uneixen i ens fan omplir de nou els carrers en una festivitat que esdevé ja patrimoni de totes i tots.

I que això segueixi sent així és gràcies a totes aquelles persones que, any rere any, hi treballen i hi dediquen els seus esforços. Gràcies a l'empenta i a la feina desinteressada de confraries, gremis, associacions i moltes persones particulars, ens trobem a les portes de poder viure de nou els tradicionals viacrucis, la solemne processó del Divendres Sant o el recorregut de la Mare de Déu de la Soledat pels carrers de la Part Alta. La seva perseverança, la feina conjunta i la vocació han fet que durant tants i tants anys s'hagi mantingut la passió, la fe i la tradició.

Tornem a omplir els carrers, emocionem-nos amb el ressonar dels timbals i amb el picar de les llances dels Armats. Preparem-nos per a viure intensament una nova Setmana Santa tarraconina. Desitjo que sigui una més de les moltes que han de venir, amb el compromís de preservar sempre les nostres tradicions, que defineixen la nostra identitat col·lectiva.

Que tingueu una bona Pasqua!

Óscar Sánchez Ibarra
President del Consell Comarcal del Tarragonès

Salutació

Estem a punt de celebrar un any més la festa de les festes: la Pasqua de Nostre Senyor Jesucrist, la celebrarem per segon any en mig de la guerra a Ucraïna i dels efectes dels terratrèmols a Turquia i Síria. No podem deixar soles aquestes persones i els nostres germans cristians sirians que han patit primer per la guerra i ara per un terratrèmol d'efectes devastadors.

De fet, la celebrem en un temps en què molts s'obliden de Déu, en un temps que no se'l reconeix, que se'l treu de la vida pública, dels mitjans de comunicació. Vivim en un món privat de Déu, privat del principi i de la fi. Aquest pensament i maneres de fer volen un món sense Déu, els molesta. Només cal pensar com no es respecta la vida des del seu inici al seu final. Ens hem de preguntar per què hem arribat a aquesta situació i si nosaltres hi hem contribuït. Però la Pasqua ens és un anunci d'esperança per la victòria de Crist sobre la mort.

Fa poc que el Papa Benet XVI ha anat a l'encontre definitiu amb el Senyor. Com a homenatge cito unes paraules del seu darrer missatge pasqual de l'any 2012 i que ens són un estímul en la nostra fe i un motiu d'esperança. Deia així:

“Estimats germans i germanes; si Jesús ha ressuscitat, llavors –i només llavors– ha esdevingut una cosa realment nova, que canvia la condició de l'home i del món. Llavors Ell, Jesús, és algú del qual podem fiar-nos de manera absoluta, i no solament confiar en el seu missatge, sinó precisament en Ell, perquè el ressuscitat no pertany al passat, sinó que és present avui, viu. Crist és esperança i consol de manera particular per a les comunitats cristianes que més proves pateixen a causa de la fe, per discriminacions i persecucions. I és present com a força d'esperança a través de la seva Església, proper a cada situació humana de sofriment i injustícia”.

El dia tretze de març ha fet deu anys de l'elecció a la Seu de Pere del Papa Francesc, m'ha semblat bé explicar el significat del lema del seu escut: *miserando atque eligendo*, que fa referència a una pàgina de l'evangeli, la vocació de Mateu (Mt 9,9). El llavors Cardenal Bergoglio les va prendre del comentari de Sant Beda, el Venerable en una de les seves homilies: *Jesús veié un home, que es deia Mateu, assegut al lloc on recapten impostos, i li digué: “Vine amb mi”. El va veure més amb la mirada interna del seu amor que amb els ulls corporals. Jesús va veure el públicà, i el va veure amb misericòrdia i escollint-lo –miserando atque eligendo– i li va dir “Vine amb mi”. Va dir-li que anés amb ell perquè l'imités.* El lema episcopal del seu escut indica les seves actituds, el seu tarannà de simplicitat evangèlica.

I el dia vuit de març s'ha complert el cinquantè aniversari del traspàs del nostre Cardenal Arquebisbe Benjamí de Arriba i Castro. A part de la seva acció social en favor dels més pobres i dels gitanos –només cal pensar en els col·legis fundats per ell– i del XVII Centenari del martiri de Sant Fructuós i de l'Any Jubilar del XIX Centenari de la vinguda de Sant Pau a la nostra terra, la

Congregació de Senyores li deu a ell, aplicant la reforma de la Setmana Santa de 1956, la decisió de fer la processó de la Mare de Déu de la Soledat el dissabte sant. Abans la Corona Dolorosa es feia a l'església de Natzaret el dimarts sant a la tarda i sense processó. Ell també va beneir la imatge actual de la Mare de Déu de la Soledat i el pas del Sant Crist del Penitents.

Enguany es compleix també el setanta-cinquè aniversari del pas de la Flagel·lació, en substitució del que va ser profanat i cremat. Felicitem-nos tot agraint i animant els seus portants per la seva fidelitat.

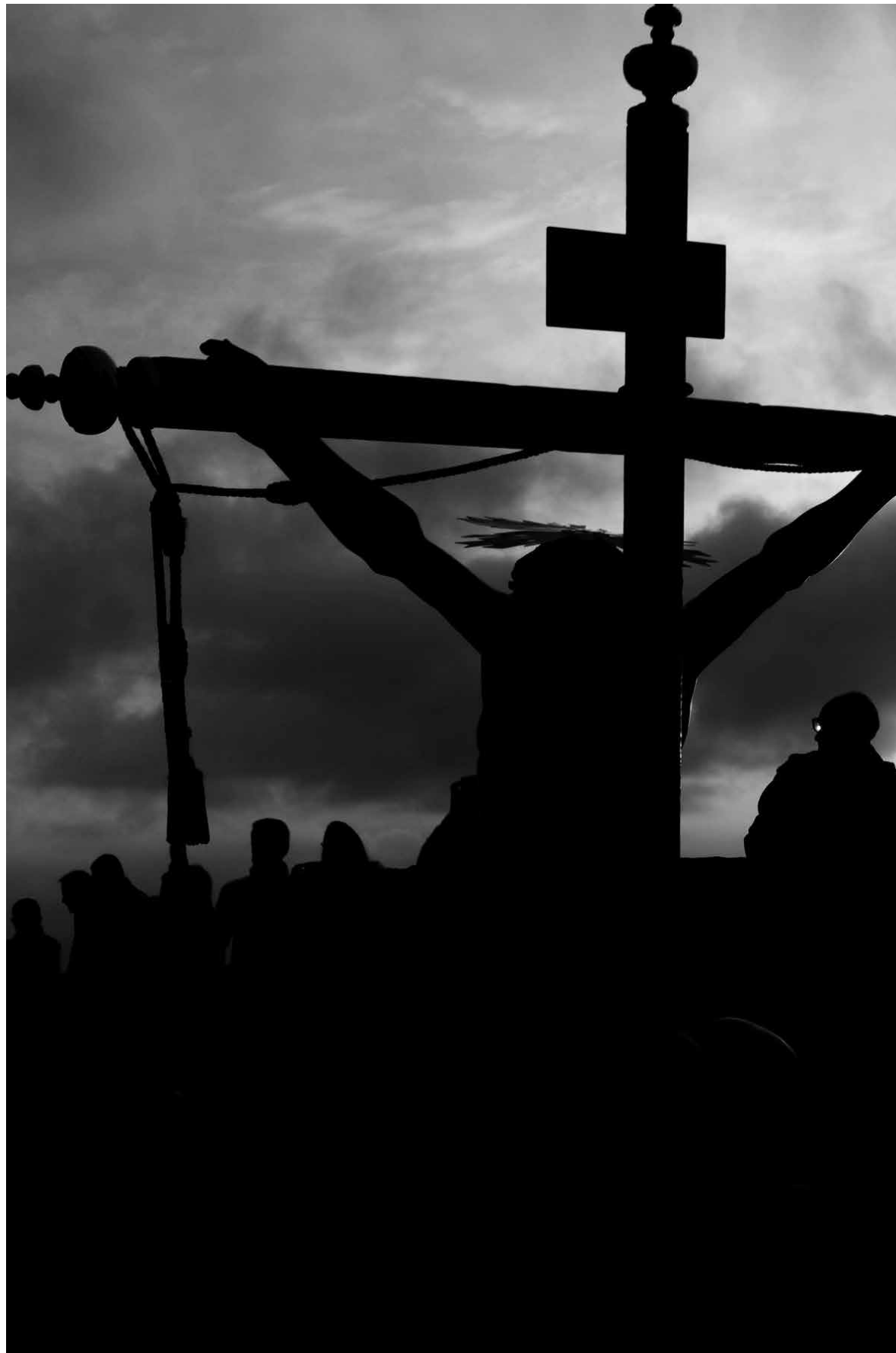
El Papa Francesc valora la pietat popular, com són les processons i els actes de la Setmana Santa, però alhora ens posa en guàrdia del perill de què no siguin instrumentalitzats per altres motius. Llavors, en lloc de ser uns mitjans d'adoració al Senyor i veneració a la seva Mare es converteixen en un vehicle d'ostentació vana.

Visquem aquests dies sants reconeixent el lloc que ha d'ocupar en la nostra vida el Senyor. Aquestes celebracions ens remetien al Misteri Pasqual, a la seva passió, mort i resurrecció i ens recorden el que el Senyor ha fet per nosaltres. Revifem el nostre amor i fe al Senyor tot demanant l'ajuda de la Mare de Déu. Bona Pasqua de Resurrecció!

Josep Queraltó Serrano, pvre.

*Prefecte de la R. i V. Congregació. de la Puríssima Sang de N.S. Jesucrist
President de la Congregació de Senyores sota l'Advocació de la Puríssima Sang
de N.S. Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat*

“Per què no?”

Actualment i per sort, hi ha una reivindicació necessària a la societat de visualitzar el paper i la importància de la dona en tots els aspectes de la nostra quotidianitat. Fins no fa molts anys, com bé sabeu les Senyores de la Soledat, el paper de la dona a part de ser secundari i fins i tot marginal va passar desapercebut als diversos passatges de la història. Una història, que gràcies a entitats com la vostra que va defensar sempre la importància, capacitat i mèrit de les dones en igualtat amb els homes, a dia d'avui esperem que ben aviat ja no caldrà parlar de sostres de vidre.

Aquesta petita introducció fa referència per posar en valor que res és impossible per a l'humà, sigui home o dona. A l'opuscle de l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa de Tarragona hem pogut llegir un escrit d'una congregant vostra, la Marina Molina i Vilaró, on fa palès aquesta igualtat i capacitat amb un fet tan significatiu i alhora vinculat tradicionalment a la visualització de la masculinitat en el sí de la Setmana Santa: les persones que carreguen a espatlles els diversos misteris.

Encara a dia d'avui, algunes persones s'estranyen de veure castelleres als pisos inferiors, pilots al Rally Paris Dakar que són dones, bomberes, i un llarg etcètera. Però també passa a la Setmana Santa, veure una dona fent d'armat va ser un “sacrilegi” per a alguns homes, quan en realitat era un fet d'aquest sostre de vidre que per sort cada cop és més prim i fàcil de trencar.

Les primeres portants de passos també van esdevenir quelcom anecdòtic i més d'una mofa van rebre. Però aquest any, gràcies a l'escrit i a la fotografia que l'acompanya, podem veure un grup d'una vintena de dones que no només han estat capaces de completar la Processó, sinó que són un exemple d'aquesta capacitat en igualtat de condicions que homes i dones, com a éssers humans tenim. Qui sap si en poc temps podrem veure que el nombre de dones i homes que porten els nostres misteris tenen un percentatge semblant, per què no?

Aconseguir aquesta igualtat i fer passes de gegant en la igualtat entre totes les persones sense diferenciació per raó de gènere no hagués estat possible sense les nostres mares, àvies i avantpassades que han lluitat i ho segueixen fent com feu les Senyores de la Soledat. Endavant!

Bona Setmana Santa i feliç Pasqua de Resurrecció.

Francesc Seritjol Marimon
*President de l'Agrupació d'Associacions
de la Setmana Santa de Tarragona*

Ja arriba la Setmana Santa, sembla que la primavera esclata amb força i resplendeix una llum especial molt tarragonina.

Cada dia es viu més de pressa i de vegades ens oblidem dels valors essencials amb capacitat de despertar el sentit religiós, la superació personal i el sentit de la vida.

Al llarg dels anys, la nostra Congregació ha evidenciat la manifestació dels nostres costums cristians, arrelats profundament a la vida familiar i social de la nostra ciutat. La família és el nucli perpetu i insubstituïble de la societat.

Nosaltres tenim congregantes de diferents generacions dintre de la mateixa família, àvies, mares, filles i netes i també entre els voluntaris portants i membres de la banda passa el mateix, avis, pares, fills i nets. Que el Sant Crist de la Sang i la Mare de Déu de la Soledat no permetin que aquest pont es trenqui mai.

Amb aquestes paraules vull encoratjar-vos a participar en els diferents actes que organitzen totes les Confraries, Germandats i Gremis de la nostra ciutat i especialment els de la nostra Congregació, i agrair-vos la vostra incondicional estima vers la Mare de Déu de la Soledat.

Hem de ser conscients que la nostra Congregació té un compromís històric i és un fet transcendental per la Setmana Santa de Tarragona.

Us desitjo amb tot el meu afecte que gaudiu d'una bona Setmana Santa i tingueu una feliç Pasqua de Resurrecció.

María Dolores Nolla Tapias
Priora de la Congregació de la Mare de Déu de la Soledat

Dissabte Sant. Mare de Déu de la Soledat

Benvolguts germans i germanes tots en el Senyor:

Després d'haver celebrat amb l'Església universal ahir la commemoració de la mort del Senyor, avui aquest Dissabte Sant acompanyem Maria la seva mare en la seva soledat, el seu dolor, però també en la seva esperança tot preparant-nos ja per a aquesta nit santa de Pasqua per a celebrar joiosament la resurrecció del Senyor.

Maria, en la seva soledat, és part integral de la nostra identitat, de la nostra missió i de la nostra esperança. Nosaltres avui fixem la nostra mirada en el misteriós dolor de la dona que amb el seu "sí" perenne, va col·laborar amb Déu a l'obra sencera de la redempció. La Verge Maria va patir moltes penes i dolors. Els quatre evangelistes ens narren esdeveniments que no podien menys que causar un dolor profund en Maria.

En l'evangeli de la presentació del Senyor veiem com Simeó anuncia a Maria que una espasa li traspassaria el cor (cf. Lc 2, 35). Sant Bernat comentant aquest text diu: "Va sentir Maria Santíssima la trista profecia i al mateix temps va rebre especial llum del Cel per a conèixer més i més la bondat del seu Fill, la injustícia el que s'hi havia d'executar, la qualitat i enormitat dels turments i la impietat dels enemics. Amb això, les paraules amb què Simeó va profetitzar l'espasa de la seva compassió, van ser paraules per a la seva oïda però espases per al seu pit: va ser una espasa no profetitzada amb accents, sinó amb ganivets; va profetitzar les ferides ferint-lo, perquè cada paraula d'aquelles va ser un agut tall que duent a la punta la mort del Fill i Mare, el va penetrar fins a l'ànima deixant-hi aglomerades morts perquè per falta d'elles no hi hagués endavant en aquella Verge angoixa que no fos mortal" (Sant Bernat, Sobre els dolors de Maria Santíssima, Llibre II, cap. V).

Això ens porta a nosaltres com a Església a dir avui en aquest Dissabte Sant davant Maria en la seva soledat: "Feliç la Mare de Déu, que sense morir, va merèixer el palmell del martiri al costat de la creu del Senyor". Sant Bernat ho farà dient: "En veritat, Mare santa, una espasa va traspassar la teva ànima. Mai, aquesta espasa no hauria penetrat a la carn del teu Fill sense travessar la teva ànima. Per tant, et diem més que màrtir, ja que els teus sentiments de compassió van superar les sensacions del dolor corporal" (cf. Sant Bernat Sobre els dolors de Maria Santíssima Llibre I, Cap. XIV).

La tradició cristiana al llarg dels segles ha simplificat i escenificat aquest dolor, plasmant-lo en set escenes molt concretes, carregades d'un profund misticisme i d'un gran ensenyament encara per als nostres dies, ja que sens dubte cada una està íntimament unida a Jesús a l'evangeli. El Primer Dolor: La profecia de Simeó a la presentació del Nen Jesús. El Segon Dolor: La fugida a Egipte amb Jesús i Josep. El Tercer Dolor: La pèrdua de Jesús. El Quart Dolor: La trobada de Jesús amb la creu a coll camí del calvari. El Cinquè Dolor: La crucifixió i agonia de Jesús. El Sisè Dolor: La llançada i rebre en braços Jesús ja mort. El Setè Dolor: L'enterrament de Jesús i la solitud de Maria.

Els dolors de la Mare de Déu, no s'han de reduir als que va patir al Calvari. "Tota la vida de Crist va ser creu i martiri" (cf. Tomas Kempis). D'una manera semblant podem afirmar que tota la vida de la seva Mare fou vida de plor benaventurat. Tot això ens permet entendre que l'amor de Maria va ser un amor fidel i disposat, que va arribar fins al dolor més gran per aquest amor. I és que l'Amor que no és fidel en els moments de dolor, és aparença, farsa, caricatura de l'amor. Per contra,

l'amor que roman fidel en la tribulació, en el desemparament, en l'absència, en el patiment, no només es demostra com a amor autèntic i real, sinó que es depura i purifica com l'or al gresol, s'augmenta i es fa gran com a flama que arrenca en llenya seca, es consolida i enforteix com a pedra que a l'hivern enfonsa les seves arrels a la terra.

Estimats germans i germanes, la realitat ens ensenya que l'escena del calvari, avui continua sent present a molts sectors del nostre entorn, sobretot en situacions de la vida concreta de les famílies, dels nens, dels joves, en la migració, en la desocupació, la violència, la guerra. Molts dels nostres joves pateixen, especialment quan el sense sentit s'apodera de les existències i dels projectes humans, professionals, familiars.

El que és trist i cruel de tot això és que ens hem fet immunes al dolor aliè, a la desgràcia del veí, al patiment dels altres. El Papa Francesc ens convida a “no només veure, sinó mirar. No només sentir, sinó escoltar. No només creuar-se, sinó aturar-se. No només dir ‘pobra gent’, sinó deixar-se endur per la compassió. I després acostar-se, tocar i dir en la llengua que a cadascú li ve en aquell moment, la llengua del cor: ‘no ploris’, i donar almenys una gota de vida” “Estem acostumats a una cultura de la indiferència i hem de treballar i demanar la gràcia de fer una cultura de la trobada, d'aquesta trobada fecunda, d'aquesta trobada que restitueixi a cada persona la pròpia dignitat de fill de Déu, la dignitat de vivent”. (cf. Missa santa Marta, dimarts 13 setembre).

Davant d'aquest dolor no podem romandre impassibles, estem cridats a unir-nos-hi, mitjançant una veritable compassió; sentir compassió no pot ser un mer sentiment en nosaltres, sinó una veritable escola que ens permeti patir com a Maria. “Ella és la del cor obert per l'espasa, que comprèn totes les penes. Com a mare de tots, és signe d'esperança per als pobles que pateixen dolors de part fins que brolli la justícia” (EG, 286).

Avui, units espiritualment a la Verge en la seva soledat, renovem també nosaltres el nostre «sí» al Déu que va triar el camí de la creu per a salvar-nos. Es tracta d'un gran misteri que encara s'està realitzant, fins a la fi del món, i que requereix també la nostra col·laboració. Aquesta nit ens serà proclamada la bona notícia de la resurrecció del Fill de Maria a una nova vida. I escoltarem com Pere afirma: “Aquest Jesús que vosaltres vau crucificar, Déu l'ha constituït Senyor i Messies”.

I en ressuscitar, Crist donarà sentit per sempre a tot el sofriment humà. “Tot s'ha acomplert”. És mort i és victòria. Amb la seva mort ha destruït la nostra mort: no perquè no haguem de morir, sinó perquè ha donat sentit al dolor i a la mort, un sentit de salvació i d'amor. També per a nosaltres tot moment de dolor, i sobretot la mort, encara que no entenguem totalment el seu misteri, no són en va, tenen una força salvadora i pasqual, cap a la nova vida que Déu ens prepara. Meditem, germans, aprenquem, mirem aquells que han traspasat. Traguem les conseqüències per a la nostra vida.

Que Maria ens ajudi a prendre cada dia la nostra creu i a seguir fidelment a Jesús pel camí de l'obediència, del sacrifici i de l'amor. Amén.

ng Engineers S
Industrials de Catalunya

Demarcació de Tarragona

Ntra. Sra del Claustre, s/n 1r

43003 TARRAGONA

Tel. 977 23 80 12 - 977 25 26 46 - Fax 977 23 80 06

e-mail:tarraco@eic.es

www.engineerstarragona.com

Memòria anual

M. Antònia Blanco Segura

Secretària de la Congregació

Vam començar l'any 2022 amb l'ensurt i el malson de la guerra entre Rússia i Ucraïna. Una desgràcia i un desastre per a la humanitat. Una història monstruosa de sofriment i costarà molt superar els horrors que hem vist. Caravanes solidàries portant aliments i medicines, ambulàncies, cotxes particulars i autobusos recollint persones joves i grans acollint-los en diferents països per a salvar-los la vida i mitigar el seu sofriment fugint del drama de la guerra. Mare de Déu de la Pau pregueu per tots nosaltres.

L'arquebisbe Joan Planellas va mostrar la solidaritat de l'Església de Tarragona amb el poble ucraïnès i va demanar ser capaços de tenir un cor disposat a estimar i a donar-se amb les mans plenes.

El dia 2 de març, Dimecres de Cendra va ser l'inici de la Quaresma. Aquesta imposició de la cendra als assistents és un signe d'humilitat i de penitència que li recorda al cristià el seu origen i la seva fi i prepara per a viure els misteris de la Passió, Mort i Resurrecció de Crist a la Setmana Santa.

El dies 6, 7, i 8 d'abril, dimecres, dijous i divendres de Passió, l'església de Natzaret va estar oberta per a venerar al Sant Crist de la Sang i a la Mare de Déu de la Soledat. En finalitzar cadascun d'aquests dies i per concloure l'acte es va entonar la "Salve" a la Mare de Déu de la Soledat.

El dissabte 12 de març, es va presentar en públic el cartell i el Llibre de la Setmana Santa de Tarragona 2022. Aquest acte va donar el tret de sortida de manera oficial als actes de la Setmana Santa. Va tenir lloc al Claustre de la Catedral de Tarragona, organitzat per l'ASST, essent el presentador el Sr. Ricard Lahoz, periodista.

Al començar els assaigs del nostre pas i de la banda, el Sr Gabriel Molina, Cap dels portants, va ser entrevistat per TAC12. Tots els membres que integren aquest col·lectiu van estar contents i emocionats per començar de nou la seva tasca i també per ser entrevistats per aquest mitjà de comunicació. Van estar acompanyats pel nostre president Mn. Queraltó i per la Priora, Sra. M. Dolores Nolla.

Al Mercat Central de Tarragona, on s'hi va dur a terme una exposició de totes les entitats de la Setmana Santa de Tarragona, hi vam exposar dos maniquins amb les vestes d'una congreganta i d'una aspirant de la Soledat.

La Junta de la Congregació de la Soledat s'ha reunit diverses vegades durant l'any en sessió de treball. També s'han trobat en diferents ocasions els membres que formen la Comissió Mixta de la Congregació de la Puríssima Sang, composta pel Mn. Josep Queraltó, les representants de la Junta de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat, les Sres. Nolla, Gabriel, Potau, Brunet i De Lamoga; i els representants de la Junta de la Reial i Venerable Congregació de Sang, els Srs. Potau, Pintado, Ciurana i Pérez de Mendiguren, per tractar tots els temes comuns que afecten les dues congregacions.

Com cada any, les senyores Dolors Fontana i Joana Carrasco que formen part de la Junta Directiva, han assistit presencialment i telemàticament a les reunions mensuals que convoca l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa.

El dia 7 de març vam rebre un magnífic obsequi, uns preciosos rosaris de plata i nacre entregats per la Sra. Teresa Sendrós Miranda que ens va fer arribar en nom de la seva germana, la Sra. Mari Sendrós Miranda i del seu espòs, el Sr. Jaume Fort Pascual. Aquests van deixar l'encàrrec que fossin entregats com un regal a la Congregació. El rosari estarà al costat de la Mare de Déu de la Soledat, tal com era el seu desig.

Ens complau aquest gest tan amable, els hi donem les gràcies i els hi estem molt agraïdes per haver rebut aquest impressionant regal, símbol de la seva generositat.

El dijous 17 de març el president de la Congregació, Mn. Queraltó, va oferir una missa en sufragi de les nou senyores congregantes traspassades a la Casa del Pare durant l'any. Abans de la missa a les 18.00 h es va reunir la Junta General Ordinària, per a complir el que manen els nostres Estatuts.

Després de donar el president Mn. Josep Queraltó la benvinguda a les senyores assistents, la secretària, Sra. M. Antònia Blanco va llegir l'acta de la reunió anterior que es va aprovar a continuació, i també es va presentar i aprovar la memòria d'activitats, a càrrec de la mateixa secretària. Posteriorment es va aprovar la memòria econòmica del 2021, que va exposar a l'assemblea la tesorera de la Congregació, Sra. Montse Gabriel. Tot seguit es va passar al torn obert de paraules, amb preguntes i intervencions de les assistents. A continuació es va presentar la proposta d'aprovació del pressupost ordinari previst per a l'exercici del 2022

Hi eren presents a més del president, Mn. Josep Queraltó, la priora, Sra. M. Dolores Nolla, la Junta Directiva de la Congregació, i senyores congregantes.

El dimecres 30 de març, es va portar a terme la presentació de XXI opuscle de la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat a càrrec del Sr. Jordi Guàrdia-Romeu, teòleg especialitat en litúrgia, director de cants a la Catedral de Tarragona i membre del Centre Pastoral Litúrgica de Barcelona. Aquest acte es celebrà a l'església de Natzaret amb un nombrós públic assistent a l'acte.

El Sr, Jordi Guàrdia es va centrar primerament en què aquest any era el primer després del 2020 i 2021 en què van ser suspesos tots els actes previstos degut a la pandèmia.

A la seva presentació va reflexionar sobre la soledat que vam poder patir a través de la figura de la Mare de Déu de la Soledat. També va expressar que és important que la Setmana Santa pugui sortir al carrer i segons les seves pròpies paraules. “Perquè és una tradició. La gent de Tarragona tenim necessitat, en aquestes dates assenyalades, de sortir al carrer i veure’ns. Aquesta és una fita positiva, perquè significa que reprenem els nostres ritmes vitals. Són rituals que necessitem tots, i que conviden a l’optimisme. Venen dies de convivència i tornen els moments de retrobada”

La presentació va ser magnífica, com ja era d’esperar per la categoria del presentador. Va glosar la figura de Maria tot reflexionant sobre una frase de l’evangelista sant Lluc: “Maria guardava tot això en el seu cor i ho meditava”. I així sense adonar-se’n ens va fer meditar a tots els presents a l’acte.

La presidència de l’acte era formada per Mn. Josep Queraltó, president, juntament amb la priora, Sra. M. Dolores Nolla; i el Sr. Josep Ramon Tules, vicepresident de l’Agrupació d’Associacions de Setmana Santa.

A continuació es van entregar als banderers proposades per al 2022 les medalles de la nostra Congregació, al Sr. Antoni Vives Sendra com portador de la bandera principal de Divendres Sant i a la Sra. M. Pilar Borràs Marco com a portadora de la bandera d’aspirants. I també a l’abanderada de la bandera d’aspirants de Dissabte Sant la Sra. Anna Mateu Morelló.

La portada i l’interior de la revista, va ser obra del Sr. Albert Nel·lo que com sempre es un magnífic professional que ens aporta un documents gràfics molt importants i de gran qualitat per a l’arxiu de la nostra Congregació. Representa una instantània d’un quadre obsequiat pel Sr. Joaquim Julià, que vam exposar a la seu del Col·legi d’Enginyers on hi figura una imatge de les aspirants de la Congregació. Hem de donar les gràcies al Sr. Albert Nel·lo per aquesta magnífica instantània.

Un agraïment molt especial a la sempre desinteressada col·laboració dels magnífics fotògrafs: Sra. Glòria Domènech, Sra. Elvira Ferrando, Sr. Arnau García,

Sr. Carles Mallol, Sr. Albert Nel·lo, Sr. Daniel Pallejà, Sr. Marc Torrija, així com el Sr. Josep Ferré (Fervi), que aporten assíduament esplèndides fotografies que il·lustren el nostre opuscle.

La maquetació de la revista i el seu ensobrament va anar a càrrec de l'empresa Topromi de La Canonja, que des de l'any 1982 millora la vida de persones amb discapacitat.

El dissabte dia 2 d'abril com a iniciativa del Comerç i organitzat per la Consellaria de Comerç de Tarragona es va organitzar una trobada de bandes de les diferents Congregacions, Confraries i Gremis de la ciutat on hi va assistir la nostra banda. Totes elles van sortir de la seva seu i es van dirigir cap a la Rambla Nova on van oferir una actuació conjunta. Els carrers es van omplir de gent en un acte de dinamització comercial que va ser molt aplaudit per tothom i que era una manera de començar a la ciutat els actes propis de la Setmana Santa.

També molts balcons de la ciutat llüen domassos amb la imatge de la Mare de Déu de la Soledat.

La Sra. M. del Carmen Martí Viamonte va fer confeccionar amb molt d'encert una lona banderola amb una imatge de la Mare de Déu de la Soledat, recreant una fotografia del Sr. Josep Ferré (Fervi), per tal que estés exposada a la façana de casa seva on hi tenen la Joieria Santa Gemma.

Diuenge 3 d'abril, a l'Amfiteatre de Tarragona va tenir lloc el Pregó de la Setmana Santa Tarragonina 2022, a càrrec de la Sra. Imma Teixell, Presidenta de l'Associació Cultural Sant Fructuós de Tarragona i arqueòloga.

El 5 d'abril vam assistir a l'església de Natzaret al Concert de Setmana Santa, ofert per l'Aula de Música Tradicional i Popular El Tecler, organitzat per la Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist.

El 6 d'abril, les senyores que formen part de la Junta Directiva van reunir-se per a preparar i guarnir el pas de la Mare de Déu a la seu del Col·legi d'Enginyers Industrials de Tarragona (Casa del Degà), situada al carrer Escrivanies Velles. A més de les senyores de la Junta directiva ens van acompanyar el nostre president, Mn. Josep Queraltó, el Sr. Gabriel Molina, cap de portants, la Sra. Mèlia Sentís, la nostra correctora de textos, i el Sr. Rafel Simó.

Com no pot ser d'una altra manera, agraïm, una vegada més, al president, Sr. Fernando Torres, al Sr. Lluís Mestre i a tots els membres de la Junta Directiva del Col·legi per la seva constant fidelitat cap a la nostra Congregació, ja que ens ofereixen tota mena de facilitats i bona disposició per tenir el pas exposat a la seva seu. Moltes gràcies.

El 7 d'abril vam assistir al viacrucis de la Germandat dels Gitanos, que va tenir lloc primer a l'església de la Trinitat i posteriorment per la Part alta de Tarragona. Hi vam assistir la priora, Sra. M. Dolores Nolla i la Sra. M. Antònia Blanco. Felicitem el seu president, al Sr. Lluís Reyes, per l'èxit d'aquest acte i per la quantitat de gent que hi acudeix des que se celebra.

El dia 8 d'abril la Sra. M. Antònia Blanco va assistir juntament amb el president de l'Agrupació de la Setmana Santa de Tarragona, el Sr. Francesc Seritjol, a una entrevista a Tarragona Ràdio per col·laborar en fer un podcast sobre com es viu la Setmana Santa a la nostra ciutat.

El dissabte de Passió 9 d'abril, va tenir lloc a la parròquia de la Santíssima Trinitat la missa i l'ofertament del ciri pasqual, que va anar a càrrec de les dues congregacions sota l'advocació de la Puríssima Sang. La Priora de la Soledat, la Sra. M. Dolores Nolla i el Majoral de la Sang, el Sr. Ramon M. Mullerat van ser els encarregats d'entregar-lo a Mn. Jaume Gené Nolla, rector de la parròquia de la Santíssima Trinitat.

També el dissabte 9 d'abril, les Sres. Joana Carrasco i M. Antònia Blanco van assistir en nom de la Congregació de la Soledat al solemne Via Crucis de la Cofraria del Cristo del Buen Amor y Nuestra Señora de la Amargura. Emoció i actitud de pregària pels carrers de la ciutat.

El Sr. Pablo Antonio Lozano Díaz ens va obsequiar amb unes bosses on hi figura l'escut de la Congregació de la Mare de Déu de la Soledat per tal que hi dipositéssim les vestes d'aspirants per al seu repartiment. Es dona la circumstància que el Sr. Lozano és espòs, pare de dos congregants nostres, i en especial, avi de l'aspirant Valèria Puig Lozano.

El 10 d'abril, Diumenge de Rams, la priora i la Sra. M. Antònia Blanco participàrem en la solemne benedicció de palmes i rams, que va tenir lloc a l'interior de la Catedral ja que a l'exterior hi queia una pluja fina. Va ser oficiada per Mn. Antoni Pérez de Mendiguren, degà del Capítol de la Catedral. En acabar es va celebrar la solemne missa pontifical a l'altar major, amb la lectura de l'Evangeli de Passió de Jesús segons sant Mateu, narrant des del Sant Sopar de Jesús amb els apòstols fins a la seva mort a la creu.

L'Associació La Presa de Jesús va ser l'encarregada d'entregar el ciri pasqual durant l'ofertori de la missa, en nom de l'Agupació d'Associacions de Setmana Santa

Aquest mateix Diumenge de Rams, les Sres. Montserrat Gabriel, Helena de Lamoga, Ana Bozalongo Yolanda Roca i M. Antònia Blanco, pertanyents a la Junta Directiva, van participar en el viacrucis processional, organitzat per la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist, que va recórrer com cada any la Part Alta de la ciutat, el Passeig Arqueològic fins a arribar a la Catedral, per a retornar després a l'església de Natzaret.

La presidència del viacrucis estava formada pel president Mn. Queraltó, el Sr. Rafel Pintado, Sra. Montse Gabriel, Sr. Daniel Pallejà i Sr. Manolo Allué.

L'11 d'abril, Dilluns Sant, la priora, Sra. M. Dolores Nolla va ser present a la missa crismal celebrada en el marc de la Catedral, presidida per l'Excm. i Rvdm. Dr. Jaume Pujol Balcells, arquebisbe de Tarragona, i organitzada pel Capítol de la Catedral.

El 14 d'abril, Dijous Sant, es va celebrar a l'església de Natzaret el solemne ofici del Sant Sopar del Senyor, en què es recorda la institució de l'Eucaristia per part de Jesús. Hi va participar força públic i també representants de les juntes de totes dues congregacions de la Sang. Mossèn Antoni Pérez de Mendiguren celebrà la santa missa del Sopar del Senyor en un acte durant el qual es renten els peus a persones fidels, en record del que va fer Jesús amb els apòstols.

Dijous Sant, funció litúrgica que pretén rememorar les paraules que Jesús va pronunciar a la creu davant de la seva agonia.

A continuació es trasllada processionalment el Santíssim Sagrament fins al Monument cantant el "Pange Lingua". Posteriorment els Armats de la Sang, com ja és costum, van fer els torns de guàrdia d'honor.

A la Catedral es va celebrar també el solemne ofici del Sant Sopar del Senyor i l'adoració al Santíssim. La Sra. Ruth Marqués va ser la persona designada de la nostra Congregació com a vocal de la Junta per a portar el tàlem durant la processó per l'interior del temple.

El dia 15 d'abril Divendres Sant, a les 6.15 h del matí, va sortir el viacrucis processional, organitzat per la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist, encapçalat per la Creu dels Penitents. Vam acompanyar el Sant Crist de la Sang fins a la Santa Església Catedral, on es predicà el sermó de passió, anomenat popularment “de la Bufetada”. Posteriorment es va iniciar el viacrucis amb congregants i aspirants de la Sang i de la Soledat, a més de representants d'altres confraries, germanats i gremis.. En aquest viacrucis es demana que tothom porti cucurulla, fins i tot les presidències.

Al migdia es va celebrar a l'església de Natzaret la solemne acció litúrgica pròpia del Divendres Sant, que consisteix en el cant de la passió i l'oració solemne de l'església, l'adoració de la creu i la comunió. Hi van ser presents la priora i membres de la Junta Directiva de la Soledat i de La Sang. Va oficiar la cerimònia Mn. Raimon Mateu, diaca.

A primeres hores de la tarda el Sr. Gabriel Molina, cap de portants, juntament amb la resta de portants i banda, es van reunir a la seu del Col·legi d'Enginyers Industrials, al carrer de les Escrivanies Velles, per a la recollida solemne dels misteris que realitzen els armats. Acompanyen la Mare de Déu fins a la plaça del Rei per assistir més tard a la magna processó que s'organitza i desfila pels carrers de Tarragona.

Els armats van recollir la Mare de Déu cap a les 17.40 per a dirigir-se a la plaça del Rei, on ja hi havia la resta de misteris.

A la baixada, el penó el conduïen les aspirants: Carla Relihan, Lola Garabatos Bosch i Cecília Garabatos Bosch.

Aspirants i senyores congregants van acompanyar el pas fins a la plaça del Rei.

Portaven la bandera principal les senyores Joana Carrasco, Montserrat Gabriel i Montserrat Amigó. La bandera d'aspirants la van portar les senyores Yolanda Roca, Ana Bozalongo i Ruth Marqués.

Les arrengradores que van acompanyar la baixada del pas van ser les Sres. Mònica Huber, Sisita Aguinaga, Sònia Àlvarez, Yolanda Casas, Cristina Casas, Neus Molina, Raquel

Masset, Leyre Rovirosa, i la congreganta Anna Tarragó com a arrengraradora de la Sang.

Darrere, presidint, tancaven la comitiva la secretària Sra. Maria Antònia Blanco, acompanyada del Sr. Fernando Torres, president del Col·legi d'Enginyers Industrials; del Sr. Lluís Maestre, president de l'Associació d'Enginyers, i la Sra. Anna Gomis, secretària del Col·legi professional.

A l'hora prevista, les 19.30 h, s'inicià la insigne processó del Sant Enterrament, que com cada any organitza la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist. La Congregació de la Soledat va sortir a els 22.15 hores de l'església de Natzaret.

El penó de les aspirants el portaven les nenes Paula Seró Huber, Berta Cerezo Huber i Marta Mendoza Fortuny.

La bandera d'aspirants la portava la congreganta Sra. M. Pilar Borràs Marco, acompanyada de la seva filla, la Sra. Sònia Àlvarez Borràs i de la Sra. Yaiza de la Cruz Morán. Hi donaven llum dues aspirants de la Congregació de la Soledat, les nenes Rita Serra Marsal i Cecília Garabatos Bosch.

Els membres de la Junta que van acompanyar a la bandera d'aspirants estava presidida per la Sra. Montserrat Gabriel, acompanyada per les Sres. Helena de Lamoga, Montse Amigó i Yolanda Roca.

La bandera principal de la Congregació de la Mare de Déu de la Soledat fou portada pel Sr. Antoni Vives Sendra, prestigiós advocat tarragoní acompanyat del seu fill Antoni Vives Tous i el seu gendre Bernat de Miguel Ferrer. Hi donaven llum les senyores de la junta directiva Ana Bozalongo i Ruth Marqués.

La presidència de la Congregació estava formada per la priora, Sra. M. Dolores Nolla Tapias, acompanyada per les Sres. M. Antònia Blanco, Teresa Potau, Joana Carrasco i Montse Domènech.

Com cada any un gran nombre de senyores congregantes i aspirants van acompanyar la Mare de Déu de la Soledat.

Van assistir a la processó del Sant Enterrament per part de la Congregació de la Soledat un total de 204 persones. Hi van desfilat membres, 109 atxes, entre aspirants i congregantes; més 13

arregleradores, 29 portants, 35 membres de la banda i 18 persones entre les quals figuraven banderers, cordonistes i presidències formades pels membres de la Junta Directiva.

Cal agrair un any més a les arregleradores de la Congregació la seva inestimable col·laboració, ja que treballen amb gran efectivitat. Porten a terme una tasca molt positiva per tal que tot surti el millor possible.

Aquestes noies són les congregantes següents: Sres. Sisita Aguinaga, Sònia Álvarez, Carla Aymar, Cristina Casas, Yolanda Casas, Raquel Masset, Carmen Méndez, Neus Molina, Inés Potau, Alejandra Rión, Leyre Roviroso, Joana Serra, i Anna Tarragó, arregleradora de la Sang. Dirigides totes elles per la Mònica Huber.

Un any més felicitem a la Sra. Madga Bernaús i al Sr. Antoni García, que van tornar guarnir el pas demostrant la seva professionalitat a l'aconseguir que fos admirat per tothom per la quantitat i la qualitat de les flors amb què estava adornat així com l'exquisidesa del material utilitzat.

Una menció especial per als nostres portants del pas i pels membres de la banda i en especial pel seu cap, el Sr. Gabriel Molina per la seva incondicional ajuda i disponibilitat en tot el que la Congregació necessita, a part de la seva tasca sempre ben feta i desinteressada...

No podem oblidar-nos de donar les gràcies a la Sra. Budesca, ja que com tots sabem, cada any recull una important quantitat de donatius per a poder col·laborar en la despesa de les flors del pas. Sense ella no sé què faríem.

El 16 d'abril, Dissabte Sant, a les 18.00 h s'obrien les portes de l'església de Natzaret per donar sortida a la nostra processó de la Mare de Déu de la Soledat cap a la Catedral.

La funció religiosa va començar amb la corona dolorosa. La predicació va anar a càrrec de M. Joan Cañas Coch, que va glosar l'amor de Maria en el seu dolor i en la seva esperança per la resurrecció de Jesús, Nostre Senyor.

La pujada del misteri cap a la Catedral va ser presidida pel nostre president, Mn. Queraltó, i la priora, Sra. M. Dolores Nolla. A continuació hi anaven Sra. Montse Gabriel, tesorera; Sra. M. Antònia Blanco, secretària i Sra. Joana Carrasco, Majorala respectivament de la Junta Directiva de l'Entitat.

Darrere, el president de l'Agrupació, Sr. Francesc Seritjol, el Sr. Josep Francesc Ferrer Val, president de la Germandat de Nostre Pare Jesús de la Passió, la Sra. Elvira Ferrando, presidenta de la Germandat de l'Ecce Homo i el Sr. Pol Montserrat, representant de les Confraries de Valls.

Darrere hi anava el Sr. Kevin Gómez, secretari de la Germandat Sant Crist dels Gitanos que va assistir com a membre de l'ASST i la Sra. Roser Lambea Mor, presidenta de la Secció de Maries de la Reial Germandat de Jesús de Natzaret.

Ens van acompanyar les autoritats següents, que tancaven la comitiva de la presidència: la Sra. Elisa Vedrina, la Sra. Lorena Lafuente, el Sr. Dídac Nadal i la Sra. Rosa M Virolés.

El penó d'aspirants el portaren la Marta Martínez Grau, la Mercedes Grau Treserres i la Matilde Treserres.

La bandera d'aspirants fou portada per la Sra. Anna Mateu Morelló, i com a cordonistes, les seves netes, Emma Alfaro Franqueza i Jana Alfaro Oviedo.

Va portar la bandera principal el Sr. Rafel Pintado Simó, sotsprefecte de la Reial i Venerable Congregació de la Sang acompanyat dels Srs. Ramon M. Mullerat Prat i Daniel Pallejà Blay.

Ens acompanyaven membres de la Junta de la Reial i Venerable Congregació de la Sang, la Sra. Maria Grau Alasà, Sr. Manuel Allué Martínez i el Sr. Oriol Ventura Pedrol, Sr. Jaime Mullerat Prat, Sr. Ferran Vilalta Escobar, Sr. Jordi Queralt Teixell i Sr. Esteban Ros Macià.

Tancaven la processó Els Ministrers amb els seus sons, que van donar solemnitat a l'acte. Agraïm a la seva directora la Sra. Roser Olivé Aymerich per estar sempre disposada ajudar-nos en tot el que li demanem.

El dia 24 d'abril la priora, Sra. M. Dolores Nolla i la vicepriora, Sra. Dolors Fontana van assistir a la Catedral de Tarragona a la missa commemorativa del 75è aniversari de l'entronització de la Mare de Déu de la Soledat de Montserrat. Amb el lema: "Al voltant de Santa Maria amb els nostres bisbes", totes les diòcesis amb seu a Catalunya celebraren una missa d'acció de gràcies. També hi va ser present el rector del Santuari de Montserrat, el Pare Joan M. Mayol, rector del Santuari de Montserrat. En acabar l'Eucaristia, es va celebrar una processó de torxes.

El 7 i el 8 de maig va tenir lloc el X Congrés de Congregacions, Confraries, Germandats i Gremis de la Setmana Santa de Catalunya. La Reial Congregació de Nostre Senyor Jesucrist de la Selva del Camp va ser l'entitat organitzadora. Aquest Congrés va ser una mostra de l'esperit de la Setmana Santa que s'arrela amb múltiples manifestacions tradicionals i culturals del país. Com a representant de la nostra Congregació hi va assistir la Sra. Marina Molina Vilaró.

El dia 18 de maig, el nostre President Mn. Josep Queraltó, la priora Sra. M. Dolores Nolla, la vicepriora Sra. Dolors Fontana i la secretària M. Antònia Blanco, vam ser convidades a l'entrega de "mando" de la Comandància Naval de Tarragona al Sr. CF, Juan José Ruiz Pérez. Aquest acte estava organitzat per l'Almirall d'Acció Marítima. Vam ser convidades pel Sr. Lorenzo Machado Alique, anterior Comandant sortint.

Dia 19 de juny: es va celebrar Corpus Cristi, la Congregació va participar al solemne Ofici a la Catedral de Tarragona i posteriorment desfilà pels carrers de la ciutat juntament amb la resta de Confraries, Gremis i Germandats de la Setmana Santa i amb el seguici festiu. Fou portadora de la Bandera de la Soledat la Sra. Montserrat Domènech Figueras acompanyada dels seus nets, Oliver i Pol Márquez Adan.

Hi van assistir la priora, Sra. M. Dolores Nolla i les Sres. Dolors Fontana, Montse Gabriel, Joana Carrasco, Helena de Lamoga, Gemma Brunet i Yolanda Roca.

El 28 de juny l'Associació Setge de Tarragona de 1811 va organitzar, com cada any, un acte per commemorar els 208 anys de la Guerra del Francès i ens hi van convidar en record al setge i l'ocupació de la nostra ciutat, en els fets coneguts com l'Assalt. La banda de la Congregació de la Soledat hi va assistir, com ja és costum en els darrers anys, era la banda més participativa.

En aquest acte es va homenatjar els defensors i habitants de la ciutat que van patir el martiri i l'ultratge a mans de les tropes napoleòniques. Al Pla de la Seu es van encendre espelmes mentre a la Catedral tocaven les campanes a morts.

El 8 de juliol vam celebrar el dia de La Sang i vam gaudir de l'honor de rebre la visita de la relíquia del Braç de Santa Tecla a l'església de Natzaret, seu de les dues congregacions de La Sang. Aquesta cerimònia excepcional es deu a la celebració del 700 aniversari de l'arribada de la relíquia de Santa Tecla a Tarragona, l'any 1321. Mn. Queraltó va portar el Braç cerimoniosament des de

la Catedral fins l'església de Natzaret acompanyat del Sr. Jordi Romeu, membre de la Junta de la Reial i Venerable Congregació de la Sang i de la Sra. Ruth Marqués, que forma part de la Junta de Senyores de la Congregació de la Soledat. A l'església de Natzaret l'esperaven molts fidels i els membres de les juntes de les dues Congregacions de La Sang.

Es va celebrar la missa i el Braç es va posar en un lloc preferent de l'església on va ser venerat pel públic assistent. També hi era present Monsenyor Miquel Barbarà Anglès, president honorari de la nostra Congregació.

Un cop acabada la missa, es va lliurar el guardó de la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat a la Sra. Claustre Sevil Dasca. La priora, Sra. M. Dolores Nolla li va dedicar aquestes sentides paraules després de saludar a les autoritats presents a l'acte i a les respectives juntes directives:

“Estimada Claustre,

Hem treballat molts anys juntes per la Congregació de la Mare de Déu de la Soledat.

He de dir que sempre has estat disposada a ajudar no important quina era la tasca que se t'encomanés: visitar les religioses de Santa Clara per a demanar clemència pel temps que faria per les processons, ensobrar any rere any convocatòries i revistes, col·locar mantellines a totes les senyores que t'ho han demanat, fos Divendres o Dissabte Sant, així com d'altres ajuts que no es veuen però són molt necessaris.

Pel que fa a la pràctica religiosa, has anat a infinitat de viacrucis representant a la nostra Entitat i no oblidant la teva participació als actes organitzats per la Congregació de la Sang.

No vull deixar de recordar que d'una de les pregàries que figura a les estampes en vas ser tu la inspiradora i qui la va suggerir: “Oh preclara Virgen de la Vírgenes, haz que tus penas sean las mías”.

Per tot això i per molts altres motius no podem deixar de donar-te aquest petit reconeixement ja que tot el que fas per la Mare de Déu de la Soledat i el Sant Crist de La Sang no té preu.

Gràcies Claustre en nom del nostre president Mn. Josep Queraltó i en el de tota la Junta de la Mare de Déu de la Soledat aquí present, per homenatjar-te en aquesta celebració del Dia de La Sang.

Tu ja tens la teva medalla i la insígnia de l'Entitat, i encara que a causa de la pandèmia no vam poder celebrar l'efemèride del 30è aniversari del pas portat a espatlles pels nostres portants, aquests ens han volgut obsequiar amb un detall personalitzat per tal que tinguem un petit record i aprofitem aquest acte per fer-te'n l'entrega.

Una abraçada ben forta de totes nosaltres i molt especialment meva”.

A finals del mes de juny, la Junta Directiva va donar per finalitzades les activitats i va quedar per a retrobar-se durant el mes de setembre per a començar a preparar totes les activitats pendents de l'any en curs i la planificació per al proper any 2023.

El 4 de novembre passat vam celebrar a l'església de Natzaret, conjuntament amb la Congregació de La Sang, la missa anual de difunts en sufragi en record de tots els congregants i congregantes traspassats en el darrer any. Que Déu els doni el repòs etern. Hi van assistir familiars dels difunts i les juntes directives i congregants de totes dues congregacions. Va oficiar a missa el Mn. Josep Queraltó, prefecte i president de les dues congregacions.

El 2 de desembre es va fer l'entrega del Premi Fidelitat de la Setmana Santa de Tarragona. Aquest any el reconeixement de la nostra Congregació es va atorgar a la Sra. Inés Potau López.

L'Inés forma part de les nostres arrenclaradores des de l'any 1998, quasi fa 25 anys. Entrà en aquest col·lectiu de la mà del seu pare, Francesc d'Assís.

Des dels seus primers dies de vida ja formava part de la família de la Soledat amb grans models com són la seva mare Isa, les seves àvies, les seves tietes i cosines. Totes elles són un exemple proper i estimat del que és la Soledat, tradició de família amb un amor fidel a la Mare de Déu.

Les seves dues àvies, paterna i materna, Roser i Mercè van rebre anys enrere el Premi de la Fidelitat de la Congregació de la Soledat.

Del 2 al 30 de desembre de 2022, es va dur a terme una campanya de recollida d'aliments i productes d'higiene personal destinats a les necessitats de Càritas, destinades especialment a la parròquia de la Santíssima Trinitat.

Dissabte 17 de desembre a tenir lloc a l'església de Natzaret el concert de Nadal del Cor Jove de l'Schola Cantorum dels Amics de la Catedral de Tarragona. La directora va ser la Sra. Anna Mateu Morelló, a qui donem les gràcies ja que va ser una vetllada exquisida.

Dimecres 21 de desembre, també a l'església de Natzaret, vam gaudir del concert de Nadal ofert pels alumnes de l'Aula de Música Tradicional i Popular El Tecler. Va ser un concert magnífic i des d'aquí felicitem a la seva directora la Sr. Roser Olivé Aymerich.

Volem tenir un record per a les famílies de totes les congregantes tan estimades que han mort aquest darrer any. Desitgem que hagin trobat en els braços de la benaurada Mare de Déu de la Soledat el repòs etern i demanem una pregària per a totes perquè les encomanin a la misericòrdia del Senyor. Com Jesús diu: "Jo soc la resurrecció i la vida. Qui creu en mi, encara que mori, viurà" (Jn 11,25). En pau reposin.

Un record molt especial per la Sra. Rosa Moncusí Ollé, que ens va deixar per anar a la casa del Pare tot just abans de les festes de Nadal. Era una persona que estimava amb escreix la Mare de Déu de la Soledat i que estava al nostre costat en tots els actes que organitzàvem. La seva presència i estimació vers nosaltres era un referent que trobarem molt a faltar. Descansi en pau.

Finalment, un any més, reconeixem l'intens treball i la dedicació a les insignes persones que escriuen a la revista, a les persones que hi aporten fotografies i a tots els anunciants que econòmicament i a pesar de patir encara la crisi, continuen donant-nos suport. Gràcies a aquest esforç fan possible que aquesta publicació es pugui dur a terme.

Un apartat d'agraïment especial és per la nostra correctora, la Sra. Mèlia Sentís Masllorens, per ajudar-nos en la correcció dels textos de l'opuscle. Moltes gràcies per la teva inestimable col·laboració.

També gràcies a la Sra. Antxa Tevar que ens dona un cop de mà quan la necessitem.

Com sempre, la Junta Directiva està a disposició de tots els membres de la Congregació que ho desitgin per a qualsevol pregunta o dubte que tinguin, així com per a problemes que puguin sorgir. També us recordem que els canvis personals que realitzeu els comuniquem a la Congregació per actualitzar les vostres dades.

Aquest any hem tingut 15 altes, entre congregantes i aspirants, i 13 baixes per defunció. Som un total de 1.029 congregantes.

La Congregació de la Soledat es va acollir a la convocatòria oferta per la Diputació de Tarragona destinada a subvencionar la restauració de béns inventariables culturals d'interès ciutadà per entitats 2022. Ens fou concedida una ajuda de 2.840 € que va permetre portar a terme el poliment de la corona i la restauració de la imatge de la Mare de Déu, la restauració de la peanya del pas, i la reparació d'una vidriera de l'església de Natzaret amb una inversió de 3.155,55 €.

Si disposeu d'alguna vesta que ja no utilitzeu us agrairíem que en féssiu donació per a poder-la llogar per sortir a la processons de la Mare de Déu.

Volem demanar a totes les congregantes i al públic en general que si tenen fotografies antigues de la Congregació de la Soledat agrairíem molt que ens les fessin arribar al nostre correu electrònic: tarragonasoledad@gmail.com per a completar el nostre blog i disposar també de la història amb imatges.

A punt de concloure aquesta memòria, només em queda desitjar-vos una bona Pasqua a tothom i encoratjar-vos a participar a tots els actes que se celebren a les parròquies i a la Catedral de Tarragona.

Moltes gràcies.

En virtut dels Estatuts de la nostra Congregació, agraiem a totes aquelles congregantes que tinguin alguna quota pendent, que regularitzin la seva situació per tal d'evitar ser donades de baixa. Agrairíem que totes aquelles persones que desitgin domiciliar el proper rebut es posin en contacte amb nosaltres fent-nos arribar el seu número de compte actual en format IBAN. Podeu també, fer el pagament en efectiu, presencialment, a la nostra seu de la casa de La Sang els dies i hores establertes per l'entrega de vestes que indiquem al fulletó.

Recordeu actualitzar els canvis de dades personals (sobretot adreces, correus electrònics, i dades bancàries) comunicant-les a la Congregació a través del correu: tarragonasoledad@gmail.com o bé trucant als telèfons 665119907 i 649845113. Al mateix correu electrònic ens podeu fer arribar qualsevol suggeriment o dubte que tingueu.

Presentació del XXI opuscle

Benvolguda Maria Dolores Nolla, priora, i benvolgut mossèn Josep Queraltó, president de la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat i Prefecte de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist, Il·lustre Mn. Antoni Pérez de Mendiguren Cros, degà del Capítol de la Catedral, prior de la Congregació de la Puríssima Sang i consiliari de l'Agrupació d'Associacions de Setmana Santa de Tarragona.

Senyor Josep Ramon Tules, vicepresident de l'Agrupació d'Associacions, els altres representants dels altres Gremis i Confraries de Tarragona, així com de l'Agrupació de Confraries i Germandats de Valls.

Digníssimes autoritats civils i militars.

Benvolgudes congregants i membres de la Junta directiva de la Congregació de la Mare de Déu de la Soledat, portants del pas i components de la banda.

Benvolguts amics i amigues, devots de la Mare de Déu de la Soledat.

Fa dos anys...

26 de març de 2020. A les vuit del vespre. Església de Natzaret.

Aquesta era la data, l'hora i el lloc previstos per a què un servidor us presentés el divuitè opuscle de Setmana Santa de la Congregació de Senyores sota la invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat. Però aquell dia i a aquella hora, ja feia tretze dies que s'havia decretat l'estat d'alarma i s'iniciava el confinament total de la població: la pandèmia de Covid-19 (declarada per l'OMS l'11 de març anterior) que capgirava com un mitjà les nostres vides.

Tots tenim vivències i imatges que no ens haguéssim pensat mai que viuríem i veuríem, i que formen part, ara ja, de la nostra més profunda intimitat. No és la meua intenció fer-ne ara un repàs, perquè ni puc aplegar el que cadascú de vosaltres va passar aquelles setmanes i mesos, ni tampoc és el que ens ha convocat aquest vespre, aquí.

Però, sí que us demano permís per a recordar els carrers de Tarragona durant els dies sants de fa dos anys. Vaig tenir un privilegi: em van demanar d'encarregar-me dels cants en les celebracions que, a porta tancada, presidiria l'arquebisbe amb un reduït grup de mossens de l'arxiprestat, i que s'havien de retransmetre per televisió i per les xarxes des de la capella del Santíssim, a la Catedral. Cada cop que sortia de casa per pujar a la Catedral (visc a Ramon i Cajal, a prop de la Rambla), travessava una ciutat estranyament silenciosa i buida, amb ben poca gent pel carrer, sense cotxes, ni autobusos, ni camions. El meu recorregut passava per la Rambla fins al carrer de Sant Agustí,

i tot dret pel carrer Portalet, la Baixada de Misericòrdia, el carrer Major, les escales de la Catedral, Escrivanies Velles, i cap a la porta del Claustre, per on entràvem gairebé d'amagat a la sagristia de la Capella del Santíssim, com si anéssim a fer una malifeta (litúrgica, és clar). El Diumenge de Rams amb prou feines em vaig trobar sis persones pel camí. El Divendres sant, a l'hora que tocaria plantar alguns passos al mig de la Rambla, tot era buit, callat, però no un silenci serè, sinó tens, esporuguit, fet d'absències.

Evidentment, aquell 2020 no vaig poder presentar-vos l'opuscle, el dinovè. I em va dir: «L'any que ve, si Déu vol». Però el 2021 tampoc no es va poder fer la presentació del vintè. Com diu la Maria Antònia Blanco a l'inici de la crònica anual que trobareu a l'opuscle d'enguany: «va ser el segon any consecutiu en què la Setmana Santa va ser diferent dels altres anys, adaptada a les mesures i restriccions vigents per a la contenció de la COVID-19. Com bé va expressar el President de l'Agrupació de Setmana Santa de Tarragona quan es referia a aquest any: "Va ser dur, però s'havia de ser responsable. Les persones estan per damunt de qualsevol tradició". I va obrir les portes a l'esperança dient: "(El 2021) Serà millor que l'any passat, però no ens trobarem amb el bullici dels carrers ni mirant el cel per si plou. El més important és que, quan hi tornem, ho fem tot».

I és aquí on som, amb el vint-i-unè opuscle a les mans. És el moment oportú de fer-ho tot i de fer-ho de nou, després d'una llarga Quaresma iniciada fa dos anys, i que ara ja som conscients que és un camí cap a la nova Pasqua, ben bé com tota la vida. Un camí que no fem sols, que no podem fer sols, perquè en la soledat no ens en sortirem (sant Benet, a la seva Regla, demana que un monjo es faci ermità només quan ja ha après a viure en comunitat); aquest camí l'hem de fer junts, com un sol cos, com una família. A la seva Carta Encíclica *Fratelli tutti* (03.11.2020), el papa Francesc afirma: «Aquí hi ha un secret de la veritable existència humana, perquè "la vida subsisteix on hi ha vincle, comunió, fraternitat; i és una vida més forta que la mort quan es construeix damunt relacions veritables i llaços de fidelitat. Per contra, no hi ha vida quan pretenem pertànyer només a nosaltres mateixos i viure com illes: en aquestes actituds preval la mort"» (núm. 87).

Maria guardava tot això en el seu cor i ho meditava

Tot això ho faig venir a tomb perquè hi ha una frase de l'evangeli de Lluç que, per diverses circumstàncies personals, fa un temps que rosego un cop i un altre, com les vaques quan mastegen i mastegen l'aliment. I us proposo un breu comentari d'aquesta frase perquè em sembla que tots ens hi podem sentir d'alguna manera reflectits. Diu l'evangelista: «Maria guardava tot això en el seu cor i ho meditava» (Lc 2,19).

Lluç situa aquesta frase just després de l'adoració dels pastors a l'infant Jesús acabat de néixer. Des d'un punt de vista ben humà, era un moment complicat per a Maria. Embarassada, a punt de parir, ella i Josep van haver de pujar «de Galilea, del poble de Natzaret, a Judea, al poble de David, que es diu Betlem» (Lc 2,4). Josep, com que «era de la família i descendència de David», s'havia d'inscriure a Betlem en el cens ordenat per Cèsar August; i, amb ell, s'hi havia d'inscriure també Maria. Un cop allà, no van trobar lloc on hostatjar-se i van haver d'acabar en un estable. I

és tan lluny de casa i en un estable on Maria va de part; Lluç ho enllesteix amb una breu notícia: «Mentre eren allà se li van complir els dies, i va néixer el seu fill primogènit: ella el va faixar amb bolquers i el posà en una menjadora». Però al costat d'aquestes dificultats, també hi trobem moments de joia, plens de llum, per no tenir por: quan els pastors que hi ha a la contrada van rebre l'anunci del naixement de Jesús, el Salvador, «hi anaren de pressa i trobaren Maria i Josep, amb el nen [...]». En veure-ho, van contar el que els havien anunciat d'aquell infant. Tothom qui ho sentia quedava meravellat del que deien els pastors» (Lc 2,16-18).

I enmig d'aquesta escena de personatges bocabadats, sorpresos, esglaiats, meravellats, Lluç ens diu això tan íntim de Maria: «Ho guardava tot en el seu cor i ho meditava». Donem un cop d'ull als relats de Mateu i de Lluç, i veurem com la vida de Maria, en poc temps (tot just nou mesos), és de tot menys plàcida: l'anunci del seu embaràs, de l'embaràs de la seva cosina (la mare de Joan Baptista), els dubtes de Josep (que finalment l'acull a casa seva, és a dir, a la casa familiar), la pujada a Betlem a empadronar-se, el naixement de Jesús, l'adoració dels pastors; i, encara, la pujada a Jerusalem a presentar l'infant al Temple al cap de quaranta dies del seu naixement, la visita dels savis d'Orient, la fugida a Egipte... Després de l'episodi de l'adolescent Jesús al Temple, per Pasqua, assegut entre els mestres de la Llei, escoltant-los i fent-los preguntes, Lluç tornarà a dir de Maria: «Conservava tot això en el seu cor» (Lc 2,51).

Després d'això, la mare de Jesús desapareix de l'Evangeli de Lluç; bé, no del tot: traurà el cap un moment, amb la seva família, per anar a veure Jesús al lloc on predicava. La seva presència serveix a l'evangelista per a fer veure com l'escolta i la vivència de la paraula de Déu crea uns lligams més forts que els vincles familiars: «La meva mare i els meus germans són els qui escolten la paraula de Déu i la compleixen», diu Jesús (Lc 8,21).

Ara sí, Maria no tornarà a aparèixer en les narracions de Lluç fins després de la Pasqua. En el llibre dels Fets dels Apòstols, Lluç ens explica que els apòstols es queden a Jerusalem (tal com els havia indicat el Ressuscitat: Lc 24,49-52), a la sala de la casa on es reunien, «juntament amb algunes dones, amb Maria, la mare de Jesús, i amb els germans d'ell» (Ac 1,14). Maria, doncs, forma part d'aquesta primera comunitat pasqual.

Només Joan, en el seu evangeli, ens narra dos episodis més amb Maria al costat d'un Jesús ja adult. Un és a les noces de Canà. No m'hi entretindrè, tot i que és fonamental per a fer el pas que identifica Maria amb Israel i, per tant, amb l'Església. Aquell «Feu tot el que ell us digui» de Joan 2,5, ens remet a la confessió de fe que el poble d'Israel realitza al peu del Sinai en resposta a la revelació divina: «Complirem tot el que el Senyor ha dit i l'obeïrem» (Ex 19,8; 24,3.7). En aquesta identificació de Maria amb Israel, hi ressona l'esperança del poble escollit; i també la fe de la mare. Com diu la Sílvia Montserrat Sancho en la seva aportació a l'opuscle d'enguany: «La Verge està atenta i s'adona que al convit de les noces de Canà hi manca el vi. Va cap al seu Fill i li demana ajuda, de fet li demana un miracle, encara que Jesús considera que no és el moment... però la Mare confia en Ell, està segura que no li fallarà. Ho sap del cert! Hi té tota la confiança i el miracle es produeix».

La fe de Maria fa que es mostri disponible al signe que el Fill ve a realitzar i que supera amb el «vi» nou i abundós qualsevol expectativa de l'antiga aliança, i que convida als «servents», els *diakonoï*, els veritables deixebles de Jesús, a assumir l'actitud, pròpia de l'aliança, de la docilitat

perfecta a la voluntat de Déu. Aquella docilitat que ella mateixa va expressar a Gabriel, l'àngel que Déu li va enviar per anunciar-li el naixement de Jesús: «Sóc l'esclava del Senyor: que es compleixin en mi les teves paraules» (Lc 1,38).

Maria al peu de la creu

Però no és aquest episodi el que volia recordar ara, sinó el de la mort de Jesús. Només Joan ens fa saber la presència, al peu de la creu d'algunes persones properes a Jesús (per als altres evangelistes, els deixebles, en aquell moment, han fugit i les dones que seguien Jesús es miren l'escena a distància). Diu Joan: «Vora la creu de Jesús hi havia la seva mare i la germana de la seva mare, Maria, muller de Cleofas, i Maria Magdalena». I, encara, al costat de la mare de Jesús, «el deixeble que ell estimava» (Jn 19,25-26).

Deixeu-me que m'hi detingui un moment. El text grec fa servir el verb *eistēkeisan* (Ei`sth,keisan), que, en llatí, es tradueix per *stabant*. El significat és «estar de peu». Maria, les altres dones i el deixeble estimat estan drets vora la creu. No és una actitud qualsevol; és una actitud litúrgica. Pensem en la celebració de l'Eucaristia, per exemple. Durant tota l'acció litúrgica, estem de peu, amb l'excepció de la preparació del pa i el vi, i de les lectures que, a la litúrgia de la Paraula, precedeixen la proclamació de l'Evangelí (quan el mestre parla, és propi del deixeble escoltar, assegut).

És del tot lògic que tots estiguin drets, vora la creu de Jesús. Per què? Perquè Joan ens dibuixa la mort de Crist d'una manera gairebé litúrgica. En la creu de Jesús, hi conflueixen les mirades d'aquells que estan al peu: «Miraran aquell que han traspasat» (Za 12,10; Ap 1,7). En aquest moment, la creu esdevé el lloc des d'on Crist, veritable altar viu, fa de gran sacerdot i s'ofereix ell mateix en sacrifici a Déu com a víctima. A la creu, Jesús estima els seus enemics, perdona els seus executors (Lc 23,34), dona la seva vida i fa do de l'Esperit sobre el nou Israel (Jn 19,30), sorgit de la unió vital entre la seva mare i el deixeble estimat (Jn 19,26-27). Joan clou les paraules de Jesús: «Dona, aquí tens el teu fill», «Aquí tens la teva mare», amb un apunt molt breu i auster: «D'aleshores ençà el deixeble la va acollir a casa seva», se'n va fer càrrec. El text grec original ve a dir una cosa més forta: la va acollir entre les seves pròpies coses (en grec: *eivj ta. i;dia*, en llatí: *in sua*); és a dir, la va acollir en el seu més íntim context de vida.

Podem pensar en unes altres paraules del profeta Zacaries que a l'ofici de Laudes del Dissabte Sant es fa seves: «Faran per ell un dol com per la mort d'un fill únic» (Za 12,10). El text me-

dieval de la seqüència *Stabat mater* imagina Maria, tota sola, enmig del dolor i les llàgrimes (*dolorosa, lacrymosa*), vivint en el seu cor el sofriment de mare (*animam gementem, contristatam et dolentem*). Ho viu en el seu cor.

També ara, més de trenta anys després del naixement de Jesús, Maria guarda tot això en el seu cor i ho medita. Contemplem un moment la imatge de la Mare de Déu de la Soledat. La seva mirada pot semblar perduda i absent, com si comencés a fer memòria del que ha passat, de les ferides obertes, del dolor de veure la mort d'un fill. Quan la veiem sortir d'aquesta església de Natzaret per a recórrer els carrers d'aquesta ciutat el Divendres sant, pot semblar que la foscor de la nit fa niu en el seu cor. I no podem fer gaire cosa més que solidaritzar-nos amb el dolor de l'home Jesús i de la dona Maria.

Maria també guardava tot això en el seu cor

Però quan Lluç diu que Maria meditava tot això, no es referia a fer créixer una rancúnia, una ràbia, a base de recordar un cop i un altre els ultratges, la violència patida. No. Lluç es refereix a la revisió de la vida a la llum del que Déu ha fet en nosaltres. Perquè, com diu el prefaci III de l'advent: «El mateix Crist que vindrà ple de glòria ve ara al nostreencontre en cada home i en cada esdeveniment, perquè l'acollim amb fe i donem testimoni amb amor de l'esperança benaurada del seu Regne». Déu va a l'encontre de Maria en cada esdeveniment de la seva vida; i això és el que Maria guarda en el seu cor i medita.

Al peu de la creu, quan enterren Jesús, quan torna del sepulcre, Maria viu el seu dolor en el silenci, un silenci tan expressiu que ens convida a mirar si hi ha cap dolor com el seu (Lamentacions 1,12; cf. Ofici de lectura del Divendres sant, antífona de les Lamentacions). Maria s'ha preparat tota la vida per aquest dolor. Simeó, amb el nen Jesús als braços, ja va advertir a Maria: «I a tu, una espasa et traspasarà l'ànima» (Lc 2,35). El dolor de Jesús a la creu ressona en el cor de Maria. Jesús sofreix com ningú no ha sofert mai: la seva ingenuïtat, la seva llibertat i la seva capacitat d'estimar (les tres grans fonts del dolor) les té en estat pur. I carrega amb el pes del nostre dolor, de tot el dolor de la nostra vida.

Déu ha volgut que Maria s'associés al seu Fill com a mare i participant de la seva Passió. Maria Joana Virgili publica, a l'opuscle d'enguany, un article sobre la iconografia de la Mare de Déu de la Soledat, i a l'inici diu: «La solitud de Maria comporta dolor, tristesa, angoixa i patiment, perquè el seu cor de Mare ha patit mística, però realment, tots els turments de la Passió del seu Fill».

De Maria podem aprendre la veritable «com-passió», que acull el sofriment dels altres com a sofriment seu. «Els Pares de l'Església (com bé assenyala Benet XVI en el seu llibre *Jesús de Natzaret. La infància de Jesús*, Barcelona: Claret 2012, 76) consideraven la insensibilitat, la indiferència vers el sofriment dels altres com a típica del paganisme. A això, la fe cristiana hi oposa el Déu que sofreix amb els homes i així ens atrau en la “com-passió”. La *Mater Dolorosa*, la Mare amb l'espasa al cor, és el prototipus d'aquest sentiment de fons de la fe cristiana».

Aquesta compassió no neix del sentimentalisme, ni de l'actitud malaltissa que ens fa sentir superiors als qui pateixen; neix de l'amor. L'amor que, per a l'apòstol Pau, es manifesta en la creu: tant l'amor de Crist pels homes, com l'amor de Déu pel seu fill Jesucrist i els seus fills els homes.

Vaig a l'opuscle de l'any passat, breu i auster, però que compta amb escrits de la gent de la Congregació que parlen des del cor. En un d'ells, l'aspirant Núria Martínez ens diu sobre la participació a la processó: «Sents que totes aquestes persones que ara ho estan passant malament perquè estan sols, o han estat sols en algun moment, tu els estàs fent companyia, estàs demostrant que no estan sols, que la gent que participa a la processó de la Soledat els dona suport [...]. De vegades sembla que ho tinguem tot i després ens adonem que el que ens falta és companyia».

El Divendres sant, Maria, entotsolada, silenciosa, il·luminada per la claror dels ciris, engalanada amb la blancor de les flors, camina pels carrers de la Part Alta, baixa fins a la Rambla i torna a aquesta església d'on ha sortit. El Dissabte sant va fins a la Catedral, tota sola.

Però no ho està, de sola: forma part de la vida del deixeble estimat, del creient fidel; forma part de l'Església i de la vida de fe del deixeble. I també Maria, icona de l'Església, fa estada en el cor dels creients com a mare estimada, com el bé preciós que li ha confiat el redemptor crucificat. I, encara, l'Església i cada un dels creients podem reconèixer en Maria, la mare que ens ha estat confiada i a la qual hem estat confiats: tots nosaltres, els pobres fills d'Eva, que gemeguem i plorem en aquesta vall de llàgrimes, emigrants que fem camí amb Maria, cercant-hi refugi i consol (com cantem en l'antífona *Salve Regina*; precisament, en l'opuscle d'enguany, hi trobareu una breu síntesi històrica d'aquest cant, traçada per Jordi Bertran).

No caminem sols

Crist a la creu ha unit el camí de Maria i el nostre camí, el dolor de Maria i el nostre dolor. Quan jo era petit, se'm feia molt pesat anar a veure la processó i esperar fins al final per a veure el pas de la Mare de Déu de la Soledat, amb els ciris, les flors i aquell llarg mantell protector. Ara penso que la Soledat fa el mateix que fa l'Església: no camina sola, sinó que és companya de camí. Nosaltres no caminem sols. Fem camí junts, amb tota la riquesa de la nostra diversitat, units en l'amor de Jesucrist, units per la força de l'Esperit Sant.

Com va dir el papa Francesc a la meditació durant la pregària que va fer a l'atri de la Basílica de Sant Pere, el 27 de març del 2020 en relació a la pandèmia: «Ens hem adonat que érem a la mateixa barca, tots fràgils i desorientats; però, al mateix temps, importants i necessaris, tots cridats a remar junts, tots necessitant-nos mútuament. En aquesta barca hi som tots».

I fem com Maria: guardem en el cor tot el que Déu ens fa viure i ho meditem per a «fer germinar somnis, suscitar profecies i visions, fer florir esperances, estimular confiança, embenar ferides, entretenir relacions, ressuscitar una aurora d'esperança, aprendre els uns dels altres» (FRANCESC, *Discurs en la primera Congregació general del Sínode dedicat als joves*, 03.10.2018); per a fer que la tristesa, el dolor i la soledat que marquen la nostra vida quedin transformades per l'alegria de l'Evangelí.

Gràcies per la paciència d'escoltar-me. Que passeu un bona Setmana Santa i una santa Pasqua.

Jordi Guàrdia-Romeu

*Teòleg especialitzat en litúrgia, director de cants a la Catedral de Tarragona
i membre del Centre de Pastoral Litúrgica de Barcelona*

La Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat, reunida en sessió ordinària, aprovà per unanimitat atorgar el premi de la Fidelitat a la Sra. Inés Potau López.

L'Inés és arrencleradora des de l'any 1998, ara fa quasi fa 25 anys. Entrà en aquest col·lectiu de la mà del seu pare, Francesc d'Assís. Als 18 anys, per fi va aconseguir el que sempre havia desitjat, ser arrencleradora de la Congregació de la Soledat.

Des dels seus primers dies de vida, ja formava part d'aquesta gran família essent aspirant de la Soledat, amb grans exemples com són la seva mare Isa, les seves àvies Mercè i Roser, les seves tietes i cosines. Totes elles són un exemple proper i estimat del que és la Soledat, tradició de família amb un amor fidel a la Mare de Déu.

Les seves dues àvies, paterna i materna van rebre anys enrere el Premi de la Fidelitat de la Congregació de la Soledat, igual que ella que el rep avui.

Nascuda a Tarragona el 3 de maig de 1980, casada al Monestir de Poblet amb el Jordi Bosch Morlà, ciutadellenc, té dos fills, el Bruno de 10 anys i el Darío de 6. Viu a Ciutadella des de l'any 2005, i cada Setmana Santa venen plegats tots quatre en avió cap a Tarragona per a gaudir, participar i ajudar en tot allò que es pugui a la Setmana Santa tarragonina. Per a ella, aquest desplaçament no és cap esforç, és una il·lusió. El desig de transmetre aquest sentiment als seus fills i que ells també ho facin i visquin la Setmana Santa com els ha ensenyat la seva mare.

Fins els 18 anys va estudiar a Lestonnac-L'Ensenyança de Tarragona. La seva formació acadèmica especialitzada en Gestió i Polítiques Públiques, han fet que tot plegat requereixi un treball en equip i cooperació, i com ella mateixa diu: "Ser arrencleradora també és treball en equip entre totes les que formem aquest col·lectiu, ja que treballem juntes per tal que les processons de Divendres i Dissabte Sant es desenvolupin amb plena normalitat. Entre totes formem un equip i la bona organització és un objectiu"

Tot i que viu a Menorca se sent molt tarragonina. Des dels 7 anys va jugar a bàsquet al Club de Bàsquet de Tarragona i després integrada a la terra del seu marit, també ho va fer a Ciutadella de Menorca durant molts anys.

La Inés és una persona amb un carisma especial, només mirant-la es veu que és dolça i bona. Parlant amb ella agraeix molt especialment a totes les caps que ha tingut durant aquests anys que han confiat amb la seva feina i la seva llarga experiència.

Amb les seves cosines Marta, Mònica, Laura i Carla, han estat totes elles congregants arrencleradores de la mateixa família.

Deixar al marit i als fills cada any per a fer d'arrencleradora no és fàcil, però gràcies a l'ajuda del seu espòs i dels seus pares que li donen suport i l'ajuden, és un gran puntal per a la Congregació de la Mare de Déu de la Soledat

Inés, la nostra Congregació t'agraeix molt la teva desinteressada ajuda i com a mostra d'aquest reconeixement t'entreguem aquest premi de la Fidelitat en agraïment de la teva tasca durant tants anys i esperem que sigui per molts anys més.

Portants i Banda DE LA MARE DE DÉU DE LA SOLEDAT

PORTANTS: ALBERT FORTUNY, EDGAR SANCHEZ, YOLI ALABART, JAUME MARTIN, JAUME PIJUAN, MARINA MOLINA, JORDI OLIVE, JOSEP BRIA, ARNAU BER, MANEL GRANELL, PILI GAZQUEZ, TONI SANCHEZ, VICENÇ ROIG, ANGEL ALEJANDRE, EDUARD GARCIA, DAVID GARCIA, ENRIC ZAPATER, FAUSTI GARCIA, MARC OLIVE, JOAN FORTUNY, JORDI ROMEU, JORDI ROVIROSA, JORGE MARTINEZ "PITI", JOSE ANTONIO CARRASCO, LLUIS COLET, LLUIS RABASO, MANEL GARCIA, JOSE MARIA GONZALEZ, JAVIER COSTA, GABRIEL MOLINA.

BANDA: ABRIL GONZALEZ, ADRIA OLIVE, AFRICA SUMOY, AINA PEIRET, ALEJANDRO RODRIGUEZ, ALEX CABRE, ANA CASTELL, ARAN ESCARRÉ, ARNAU GARCIA, BIEL MOLINA, DAVID ESCARRÉ, DAVID OLIVENZA, ELOY MIRALLES, GERARD TOLDRA, IVAN ACOSTA, JORDI QUERALT, JUDITH GARCIA, LAURA MALLAFRE, MAGÍ PIJUAN, MANEL CORTES, MARC NEGUILLO, MARIA QUIJADA, MARTA NADAL, MARTI TOLDRA, MONTSE MALLAFE, MONTSE MOLINS, NAIARA SANCHEZ, NURIA PIJUAN, ORIOL GARCIA, RAMÓN BATISTA, TONI CORTES, SARA CRUZ, CARMEN JIMENEZ, GEMA ALVARO.

LA PRIMERA DONA QUE ESCRIVÍ SOBRE LA PROCESSÓ

La Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat coneix bé el que significa la invisibilització de la dona a la Setmana Santa. Elles van haver de lluitar per a participar en la processó del Sant Enterrament, més enllà del tram de penitents; un dret que no s'obrirà fins al retorn de la democràcia, i encara havent passat uns anys. Avui portem a aquesta revista un text prou desconegut i menys analitzat en relació a la processó del Divendres Sant, escrit per una dona el 1906, que l'hagué de signar amb un pseudònim masculí. Ens referim al «Quadret de costums tarragoninas», rubricat per Josep Miralles, pseudònim de Maria Domènech Escoté.¹ Fou publicat a *Lo Camp de Tarragona. Periòdich catalanista*, mitjà de comunicació portaveu de l'Associació Catalanista i també del Centre Nacionalista Català, ambdós de Tarragona, dissabte 7 d'abril de 1906. Era l'any setè d'aquesta publicació periòdica, i el número 296. Aquell mateix dia, Dissabte de Passió just abans del Diumenge de Rams, compartia pàgines amb el gran escriptor tarragoní Josep Pin i Soler.

L'objectiu de la nostra aportació és analitzar el text de la Maria Domènech, però abans és inevitable situar-la breument. L'Aida Macias i Roqueta dedicà la seva tesi doctoral a la biografia de la nostra autora.² La Maria nasqué a Alcover el 21 d'agost de 1874. Compte que encara diversos apunts biogràfics la situen el 1877, com per exemple l'*Enciclopèdia Catalana*. Morí a Barcelona, el 27 de gener de 1952. Escrivia Josep Maria Espinàs, que just ens acaba de deixar:

A la plaça Major d'Alcover hi ha una casa davant la qual vull aturar-me. És cert que és una de les cases més distingides de la vila, ca la Miralles, i que té un rellotge de sol a la façana, descentrat cap a un costat, força amunt, amb uns colors que el temps ha empal·lidit. Però no és l'arquitectura la que m'ha fet buscar ca la Miralles. Ni cap senyora d'altres temps que es digués Miralles. Aquí hi va néixer Maria Domènech i Escoté.³

La casa benestant, compta amb planta baixa, dos pisos i golfes i havia estat construïda el 1769, d'acord amb la data inscrita al rellotge de sol de la façana. El mateix Espinàs apuntava, seguint l'autobiografia de la Maria: «va ser una dona combativa, treballadora incansable, autora de moltes novel·les i articles. “De nena, vaig veure les persones que treballaven al port amb els peus lligats amb cadenes, i de gran mai no he pogut oblidar aquella estampa”». ⁴ Una bona síntesi d'aquesta dona que quedà òrfena de pare quan comptava amb set mesos i mig, i amb la seva mare es traslladà a Tarragona. Entre 1877 i 1884 visqueren a la Rambla de Sant Joan, actual Rambla Nova, des d'on passaran al carrer Governador González. Estudià primer a les Carmelites i després amb professors particulars com el canonge Tomàs Sucona i Vallés; piano amb el Joan Roca i dibuix amb l'Hermenegild Vallvé Virgili, pintor del qual sorgirà una nissaga

1 Mantenim el títol amb la grafia prefabricada, però en referenciar el text de la narració original en el nostre article hem seguit la normativa ortogràfica actual, això sí mantenint els trets lèxics locals, que enriqueixen l'accent tarragoní del text i alhora aporten informació etnogràfica d'interès sobre la processó, els misteris i les confraries. També hem respectat els castellanismes i les incorreccions sintàctiques. Hi he aportat una puntuació que faci el text més entenedor per a un lector d'avui.

2 Macias 2014.

3 Espinàs 2007: 48-51. És en aquestes pàgines on Espinàs fa referència a la plaça Nova d'Alcover, nou nom de l'antiga plaça Majori, i a la nostra escriptora.

4 *Ibid.*

de fotògrafs. Just uns mesos abans de la seva arribada a Tarragona, el 22 de juny de 1876 s'havia erigit canònicament la Congregació de Senyores sota la invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat, i s'havien aprovat els estatuts que havien de regir la nova congregació femenina, essent la primera priora Bàrbara de Otto de Balcells.

La Maria es casà el 1894 amb el metge tarragoní Francesc Cañellas i fou mare l'any següent. L'amistat amb persones de l'àmbit cultural com el crític i escriptor Josep Yxart; els escriptors Ferran de Querol i Joan Ruíz Porta; el metge, periodista i escriptor Alfred Opisso Viñas; el periodista i polític Pere Antoni Torres i Jordi, fundador a Tarragona del diari *La Opini3n* i participant en la creació de *La Vanguardia* a Barcelona; el publicista i historiador Adolf Alegret, o el pedagog Pau Delcl3s, afavoriren que Maria Domènech conreés la pràctica literària en premsa a Tarragona i Barcelona i en llibres dels més diversos gèneres: novel·la, narració breu, teatre i poesia. Precisament amb la voluntat de desenvolupar-se en aquest camp, així com el seu marit en el de la medicina, marxaren a Barcelona el 1910. Té una altra dimensió important com a activista en favor de l'educació i la infància, encetada a Tarragona, i en favor de les dones, essent, per exemple, fundadora i presidenta el 1912 de la Federació Sindical d'Obreres. Amb el nom de Maria Domènech de Cañellas –pel cognom del seu esp3s–, durant un brevíssim espai de temps arribà a ser membre de l'*Asamblea Nacional*, a Madrid, l'organisme que el 1927 el general Miguel Primo de Rivera havia creat per substituir el *Congreso de los Diputados*. Així hi figura inscrita per la Reial Ordre de 27 de gener de 1930, en un moment en què les sessions ja estaven suspeses, període previ a la dissolució de l'ens.⁵ Per tant, no arribà a prendre possessió del càrrec.

En el quadre de costums que escriví el 1906, Maria Domènech seguí l'estela de Ferran de Querol en el capítol «Forastejant» de la novel·la *Herèu y Cabalé. Costums tarragoninas*, editada a Tarragona el 1903.⁶ Querol continuava la traça de Pin i Soler, en l'«Intermezzo» de *La familia dels Garrigas*, en aquest cas sobre les Festes de Santa Tecla. I el costumisme de Maria

1. Maria Domènech Escoté fotografiada per la revista *Feminal*, apareguda el 31 de març de 1912.

2. Retrat de Maria Domènech, publicat al *Diccionari Biogràfic de Dones*, Xarxa Vives d'Universitats.

5 https://www.congreso.es/historico-diputados?p_p_id=historicodiputados&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&_historicodiputados_mvcRenderCommandName=mostrarDetalle&_historicodiputados_num=53052 [en línia, consulta 7/2/2023]

6 Vid. Bertran 2016 i Bertran 2020: 172-183.

Domènec tindria continuïtat el 1910 amb Frederic Vidal i Ferrer i la narració «La professó del Divendres Sant».⁷

Domènec situa l'acció Dijous i Divendres Sant. Relata la relació frustrada de la jove Tecleta –nom marcadament tarragoní– resident a la Part Alta, que haurà de deixar l'amor pel fuster ebenista *Pepitu* de la Rossa per casar-se, com mana la mare, amb Pelegrí, pescador, probablement ja arrelat al Serrallo. De fet, el renom Pelegrí fa quatre generacions que està vinculat al barri pesquer de la ciutat.⁸ La Tecleta treballava com a cosidora en un obrador a la Rambla Nova, pretext per a explicar-nos el costum de les dones tarragonines de modificar els vestits negres per a lluir-los els Dies Sants, especialment la tarda vespre del Dijous Sant en les visites als monuments a les esglésies i Divendres a la processó:

Tot i essent lo Dijous Sant, eren les tres de la tarda quan la Tecleta sortia del treballador⁹. En tals dies les modistes no s'entenen de feina. A totes les dones de la ciutat los hi manca quelcom al vestit negre per lluir-lo ben a la moda en tals diades; i com la *principal*¹⁰ seva tenia tanta anomenada, això feia que mai acabessin la feina.

El seu pretendent, el *Pepitu* de la Rossa, un ebenista poc destre, l'esperava a la cantonada de la Rambla Vella amb el Portalet per a festejar-la:

Com de costum, la Tecleta, al sortir de casa la modista, pujava pel carrer de Sant Agustí, Rambla de Sant Carles i carrer del Portalet, a on l'esperava cada dia el *Pepitu* i es feien petar la xerradeta. Aquell dia a n'ell, com no tenia d'anar al treballador, no li feia res esperar-se, encara que fos tard. Havia dinat tot de pressa i sense ni mudar-se la roba, deixant-ho per més tard, se'n va anar al punt de guàrdia com ell ne deia. Si els pares d'ella los hi haguessin atrapat, Déu nos en guard! Ella, sa filla!, festejar amb aquell gandul mort de fam, que feia una porció d'anys que feia d'ebenista i encara no sabia fer-se una mala calaixera!

Els plans de la mare de la Tecleta eren ben diferents, i passaven per prometre-la amb el fill gran d'una nissaga pescadora influent, la casa dita del Pelegrí o dels Pelegrins:

Això mai, altres pretensions tenien per sa filia. D'ençà que el gran de casa el Pelegrí pescador, lo verdader amo de la parella del bou¹¹, perquè els altres germans tots tenien altre ofici, los hi havia parlat, encara que indirectament, per la noia, ja no cabien a la pell, tot era contar-ho

7 Vid. Bertran 2021: 40-53.

8 Aquest mot es manté encara avui al Serrallo com a renom. Així Lluís Palau Romagosa és conegut amb el renom de Pelegrí. El seu besavi ja era pescador del Serrallo, dels que anaven en barca de vela, havent estat quatre generacions dedicades a l'ofici. Vid. Correal 2017. Agraïxo a la Carme Pedrol la informació sobre que els Palau han estat els únics Pelegrí del Serrallo, i al mateix Lluís Palau la verificació oral d'aquestes informacions.

9 Botiga o altre lloc de treball.

10 Modista principal, en el sentit de persona de més importància en una empresa, negoci o organització laboral.

11 Art de pescar que consisteix en una gran peça de xarxa composta essencialment d'una bossa o depòsit i de dues prolongacions anteriors i laterals que són estirades per dues barques.

3. Façana de la casa pairal de Maria Domènech a la vila d'Alcover, en l'edifici denominat Ca la Miralles. Foto: Poblesdecatalunya.cat

4. Rellotge de sol de la casa pairal de Maria Domènech a Alcover. Foto: Poblesdecatalunya.cat

5. Capçalera del número de *Lo Camp de Tarragona*, on aparegué la narració de Maria Domènech sobre la processó del Sant Enterrament. Fons: Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona.

a parents i coneguts, donant-ho com a cosa certa, sens comptar amb les repetides negacions de la Tecleta. Alguna veïna xerraire ja els hi havia fet saber que es deia que sa filla tenia relacions amb en *Pepitu* de la Rossa, i que com era guapot i de *palica*¹², feina tindrien per distreure-la. Mes la mare, com a dona molt de casa seva, devant de la gent feia veure que no ho creia i, essent a casa, vinga sermons a la noia, però ella res, tretze són tretze.

Aquell dia, tant adelerats parlaven lo *Pepitu* i la Tecleta al carrer del Portalet, que ni tan sols *vegeren* lo gran de casa el Pelegrí que els hi passà pel costat. Ell prou que els va veure.

És en aquest moment quan l'autora introdueix informacions interessants sobre el Divendres Sant, fent èmfasi en la gran devoció que les tarragonines i tarragonins sentien. Així mateix, ens informa de l'existència dels balls o revetlles en el període de Carnaval, concretament a l'*Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*. La Tecleta va a la processó com a penitent, amb una vesta negra de setí¹³ xino, tot duent un «entroperi» –improperi–, concretament el de la tovallola, per complir una promesa feta per la malaltia que havia patit la mare. El *Pepitu*, que era congregant de la Sang amb l'atxa i, per tant, amb la vesta i la cucurulla negres. Els dos s'empesquen com anar un prop de l'altre a la processó, gràcies a l'intercanvi del número de posició que la Sang facilitava en un cartonet que es canviava per l'atxa. Aquesta juguesca entre amics o promesos, devia ser més o menys habitual, i encara en temps molt més recents com apunten testimonis orals:

Parlaven de la professó del vinent dia. Ella hi aniria, que ho tenia promès de quan sa mare havia tingut la *palmonia*. Tot lo veïnat de Tarragona hi té molta devoció en la professó del Divendres Sant. Ella portaria un *entroperi* i ell, com era de la Congregació, portaria atxa.

12 Xerrameca, enraonamenta fàcil i abundosa.

13 Teixit de lligat quadrat amb punts d'encreuament distribuïts de manera que les cares del teixit presenten una superfície llisa i brillant.

6. La plaça del Rei la tarda de Divendres Sant. Recollida dels passos entre 1910 i 1913, amb l'arribada de Jesús Natzarè, precedit pels armats de la Sang, que entren a l'església de Natzaret. Davant la façana, d'esquerra a dreta: Flagel·lació (1868), Sant Sepulcre i Pietat. Darrere del tronc s'insinua l'Ecce Homo. Foto: Autor desconegut / Arxiu Josep M. Olivé Solanes.

—Mira bé —li deia ella— perquè *poguem* anar de costat: jo portaré la vesta de setí xino, saps, que per Carnaval vaig anar al ball de l'Ateneu¹⁴ vestida d'estudiantina¹⁵ i, doncs, ja ho vaig fer amb segona per aprofitar tota la roba negra per la vesta, i portaré rosaris encadenats d'or: són los bons de la mare, però mira què *tonta*: bé em veuràs prou, portaré la tovallola!

—Doncs jo, quan te veuré —deia ell— miraré allà a on te col·loquen, i si a mi em toca ser massa lluny teu, buscaré algun amic que em vulgui canviar lo número de la *pareca*¹⁶, i em posaré ben a prop teu i farem petar la claca tota la professó.

Se *despediren* tot seguit perquè *vegeren* que, per la baixada de Misericòrdia, venia la tia de la Tecleta, tot dient-se: —Quedem *aixís* i fes ulls... adéu...

El rol del Pelegrí en el quadre de costums serveix per a explicar la dinàmica del misteri dels pescadors, dut a coll pel Gremi de Marejants, en el tombant del segle XIX al XX, un pas que aleshores no sortia sempre a la processó del Sant Enterrament. Aquestes intermitències es degueren a l'afectació de la crisi al sector marítim i portuari, derivada de la fil·loxera que enfonsà el sector de les exportacions vinícoles i d'aiguardent, i per extensió l'economia del territori.¹⁷ El cost dels jornals dels homes dels misteris degué ser inabastable per a determinades confraries. Així el misteri dels pescadors no desfilà entre 1890 i 1894, ni tampoc el 1897, 1898 i 1901, fet que certifica que la ciutat i la processó encara travessaven una etapa de convalescència. El 1902 el Gremi de Marejants restaurà el Sant Enterrament, instal·là una nova il·luminació amb gas i hi concorregué amb dos-cents pescadors. Tot i així, les intermitències encara continuaren, i tampoc no sortí els anys 1906, 1910, 1911 i 1913.¹⁸ El text de la Maria Domènech reflecteix el pe-

14 En realitat es refereix a l'*Ateneo Tarraconense de la Clase Obrera*, fundat el 1863, amb seu des de 1888 a la Casa Rossell, a la Rambla Nova, 20, segons Salvat 1961: 205. Cal parar atenció que per Santa Tecla del 1906, mesos després de la publicació del text de Maria Domènech, l'*Ateneo* s'escindí i nasqué l'*Ateneu de Tarragona*. Vid. Ramada; Bertran 1992: 7-76.

15 Era una de les indumentàries habituals del Carnaval vuitcentista i primera del segle XX, que arribaven a integrar una comparsa d'estudiants, o d'altres persones amb el vestit propi dels antics estudiants, de color negre, per sortir pels carrers a cantar i sonar per captar diners, amb fins benèfics o bé com a diversió. Vid. Sans 2001: 71-72.

16 Parella. Es refereix al número d'ordre en què les fileres anaven sortint, fent parella un congregant de cada fila.

17 Salvat 1987: 236-237.

18 Informació sobre les absències del misteri dels pescadors elaborada a partir de Pallejà, i Rovira; Ramon; Dasca 1994: 63-66, així com amb noves dades facilitades per Francesc Gómez Masdeu.

ríode en què el misteri havia estat restaurat i millorat, mentre no s'està de recollir el tarannà dels pescadors en narrar com arribaven els passos a la plaça del Rei, punt de sortida de la processó:

Aquell any les parelles del bou havien fet bones pesqueres i els pescadors, agraits, feien sortir lo seu misteri, que prou sap tothom que es l'adorno de la professó. Com los Pelegrins eren dels pescadors més antics, per lo tant eren los que més se'n cuidaven dels principals assumptes del Gremi, no cal dir que de quan i com tenia de sortir lo misteri se'n cuidaven també, i que el seu xic era qui mes lluiria a la professó ...

Darrerament, fent-se esperar, com cosa bona, arribaren los pescadors amb lo misteri arreglat de nou. Al costat mateix del misteri hi anava el gran Pelegrí. La mare de la Tecleta que, per acompanyar-hi a la noia, de las cinc que era allí, tot seguit lo va veure i acostant-se li digué: —Ja pots mirar bé que la xica ja hi es, ja la veuràs, porta la tovallola.

—No em passarà per alt —li digué ell.

La jerarquia en el Gremi de Marejants era establerta, doncs, en funció de l'antiguitat dels associats. El fet que el misteri dels pescadors era el més espectacular per l'elevat nombre d'imatges queda expressat a través de l'etiqueta «l'adorno de la professó», que se li aplica. Domènec dibuixa perfectament l'ambient que tots hem viscut la tarda del Divendres Sant a la plaça del Rei:

Tot anava com una seda perquè aquell any resultés la professó llarga i bonica. A la tarda del Divendres, la plaça del Rei semblava talment un llac, en lo que les aigües fossin mogudes per diferents vents. Se feien i desfeien onades humanes segons del cantó que venien los trossos de professó que allí s'apleguen, perquè a dins *l'iglésia* de la Congregació de la Sang és impossible, per petita, que hi *capiguen* tota aquella gentada. A la mateixa plaça s'organitza, i de *l'iglésia* sols ne surt la Congregació.

Així coneixem la distribució dels passos i confraries, tot parant l'atenció en detalls concrets de la germandat de Jesús Natzarè, encara sense el pas ampliat a quatre figures que arribarien l'any següent —1907— i alineada amb cucurulles al carrer de Santa Anna, que Domènec denomina del Jutjat perquè aquestes dependències estaven ubicades al que ha estat fins fa poc el local dels Xiquets de Tarragona¹⁹; així com en altres aspectes dels aspirants de la Sang amb el misteri dels Assots, i dels gremis de casats i fadrins dels Pagesos, amb el cap descobert, que arribaven a la plaça en ordre invers al de la processó:

Al carrer del Jutjat hi havia la Congregació del *Nazareno*, tots arrengrats, amb lo misteri, i tots impacientant-se per lo que tarda en organitzar-se la professó; la sort que per matar l'estona, i com porten la cara tapada, s'entretenen dient floretes a les noies que per allí passen. Posats també en rengle amb la bandera al davant i el misteri de l'Assotament darrera, feia estona que s'esperaven los nois de la congregació, aspirants a congregants, al mig de de la plaça, a punt de *marxa*. Aqueixos mataben l'estona menjant tauletes i *caramelos* i dient coses a ses mares i parentes que per veure si feien força goig anaven a veure'ls. Eren les sis i tot just acabaven d'arribar

19 Encara avui el petit carreró que s'aboca davant aquest immoble, es denomina dels Antics Jutjats.

los gremis de pagesos, lo de casats primer, amb lo Sant Sepulcre, i el de fadrins després amb la Pietat, tots amb sabates noves de xarol i el cap més pentinat i lluent que bava de caragol.

Tot seguit, la narradora se centra en els detalls propis de la Sang, amb referències a diferents càrrecs com el prefecte, el majoral que cantava les parelles d'atxes o l'arreglerador general, i als armats caracteritzats com homes habituals de les tavernes, del tot informals, sense oblidar l'encapçalament del piquet muntat de la Guàrdia Civil. Tot i això, no esmenta ni el sant Crist ni el pas de la Mare de Déu de la Soledat, que devien esperar la sortida dins de Natzaret:

Mentrestant los congregants havien anat arribant, i el majoral encarregat cantava les *parecas*, lo prefecte havia entrat i sortit més de cent cops de l'*iglesia* per arreglar-ho tot; i no cal dir res de l'arreglerador general, que no tenia un segon de *sossego* ni li quedava veu. Quan ja ho tenia casi arreglat, los cavalls de la *Guardia civil* ja eren al carrer de Portella, la bandera de la Congregació davant de casa el Baró²⁰, dels armats encara no n'hi havia la meitat. Fent esforços titànics *lograren* que casi tothom fos al seu *puesto*: los armats més ressagats havien anat arribant de les tavernes més properes, i totes les associacions i gremis eren cada ú al seu lloc.

Ja començava a *marxar* la professó i el que cantava les *parecas* encara s'escarmenava dient que li mancava un número, i l'arreglerador principal no trobava la que portava la tovallola, fins que al donar l'última repassada a l'*iglesia* van trobar al congregant que faltava i a la noia que portava la tovallola entretinguts enraonant al recó de l'altar del Sant Sepulcre. *Aquets* no eren d'altres que la Tecleta i el *Pepitu*, que contant-se les seves penes motivades pel de casa el Pelegrí, no es *dongueren* compte de tot lo que al seu redós passava.

El festeig entre la parella protagonista ens permet copsar que encara no havia marxat cap al nou Museu Diocesà l'antic Sant Sepulcre, que custodiava el temple de Natzaret. El trasllat s'efectuà el 1914, i el del Crist el 1916.²¹ Enguany el Jacent retornarà a l'esglesiola de la plaça del Rei, restaurat.

El quadre de costums de la Maria Domènech acaba just en el moment que la Tecleta intenta iniciar la seva estació de penitència, paradoxalment dedicada a qui li condicionarà el futur, priant-la del seu amor que acabarà treballant a Barcelona, i lligant-la amb el Pelegrí gran:

Veure sa mare sortir a la Tecleta, agafar-la amb una revolada pel braç, portar-la a casa i tancar-la dins un quarto, i sermó ve i sermó va, tot va ser obra de minuts. —Ets una mala filla —li deia; —te tancaré a les *Repenedidas*²² per dolenta. Què haurà dit lo teu verdader *novi* si t'ha vist!... però ja ho arreglaré tot jo, poca substància...

20 Es refereix a l'emblemàtica casa de Bartomeu Baró, obra de 1890 amb façana al carrer de la Portella núm. 15 i també al passeig de Sant Antoni. Està declarada Bé d'Interès Local. En aquell temps la processó seguia el curs del carrer de la Portella, com encara fa avui la de Sant Magí o el via crucis del Diumenge de Rams.

21 Vid. *Dossier de restauració del patrimoni recuperat de la Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist de Tarragona provinent del Museu Diocesà de Tarragona (segles XVII-XVIII). Primera fase any 2022: 4-5*, facilitat per l'entitat.

22 Convent de monges.

Al cap de dos anys la Teclera s'estava la tarda del Divendres Sant a la plaça del Rei, dient a una neneta que portava al braç: —Mira el pare, fill meu, que no el veus? És aquell que va davant mateix d'aquell misteri tan gros.

Era el gran de casa el Pelegrí que anava davant del misteri dels pescadors. Lo *Pepitu* treballava d'ebenista a Barcelona.

El quadre de costums de la Maria Domènech retrata, doncs, també el vessant que menys li plaïa de la ciutat de Tarragona: un conservadorisme que en aquest cas es reflectia en la manera de condicionar el futur de les noves generacions. El text d'aquesta narradora és el més antic conegut elaborat per una dona sobre la processó del Sant Enterrament i sobre la Setmana Santa de la nostra ciutat. Mereixia reeditar-se i comentar-se en aquesta revista de la Mare de Déu de la Soledat.

BIBLIOGRAFIA

- BERTRAN, Jordi (2016). «Ferran de Querol i el Sant Enterrament de Tarragona», a *La Sang*, 33, Tarragona: Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist, p. 50-61.
- (2020). *El mestratge de la Sang de Tarragona. Història d'una confraria. 1545-2020*, Valls: Cossetània.
- (2021). «La professó del Divendres Sant segons Frederic Vidal i Ferrer», a *La Sang*, 38, Tarragona: Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist, p. 40-53.
- CORREAL, Josep Ramon (2016). «El Lluís», a *Diari de Tarragona*, Tarragona, 4/7/2016, a <https://www.diaridetarragona.com/opinion/el-lluís-20160704-0039-HMDT201607040039> [en línia, consulta 7/2/2023].
- DOMÈNECH, Maria [Miralles, Joseph] (1906). «Quadret de costums tarragoninas», a *Lo Camp de Tarragona. Periòdic catalanista*, Tarragona, 7/4/1906, p. 2-3.
- ESPINÀS, Josep M. (2007). *A peu per l'Alt Camp*, Barcelona: La Campana.
- MACIAS, Aida (2014). *Maria Domènech de Cañellas (1874-1952). Biografia intel·lectual d'una escriptora i activista social*, Vic: Universitat de Vic.
- PALAU, Montserrat (2021). «La Tarragona de Maria Domènech», a *Diari de Tarragona*, Tarragona, 25/2/2021, p. 9.
- PALLEJÀ, Daniel. «Història de la Setmana Santa de Tarragona», a *Setmana Santa Tgn*, <http://setmanasantatgn-historia.blogspot.com/> [en línia, consulta 7/2/2023].
- RAMADA, Jordi; BERTRAN, Jordi (1992). «El teatre a la ciutat de Tarragona els anys 1905 i 1906: les vetllades d'Art Modern i les seves conseqüències», a D.A. *Treballs de la Secció de Filologia i Història Literària*, VI, Tarragona: Diputació de Tarragona; Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV, p. 7-73.
- ROVIRA, Jordi; RAMON, Salvador; DASCA, Andreu (1994). *Introducció a la Setmana Santa de Tarragona*, Tarragona: Virgili Editor.
- SALVAT, Joan (1961). *Tarragona antiga y moderna a través de su nomenclatura urbana (siglos XIII al XIX)*, Tarragona: Ayuntamiento de Tarragona.
- (1987). *Tesoro Bibliográfico de la «Confraria i Congregació de la Sanch de Jesuchrist»-Tarragona-Siglos XVI-XIX*, Tarragona: Diputació de Tarragona.
- SANS, Noemí (2001). *El Carnaval de Tarragona al segle XIX*, Tarragona: El Mèdol.

Jordi Bertran,
Universitat Rovira i Virgili

El compte de pèrdues i guanys

En l'anàlisi de les empreses, hi ha un element important per saber-ne la seva salut financera: és el què en diuen el compte de pèrdues i guanys.

Avui, en el moment d'escriure per a la nostra Revista de la Soledat, em sento —personalment— una mica així: en la necessitat de reflectir, a través del compte de pèrdues i guanys, els dotze mesos darrers viscuts.

No han estat fàcils, aquests darrers mesos. De fet, han sigut molt dolorosos i d'un gran patiment, perquè he perdut puntals referents a la meua vida, i això m'ha omplert de dolor i de tristesa. Durant el 2022 he perdut la meua estimada mareta (al maig) i l'amor de la meua vida des de fa més de cinquanta anys: el meu espòs, Salvador (novembre).

Només iniciar el 2023, un altra pèrdua que m'ha deixat tocada: la jubilació de la Universitat! Tot alhora, o almenys en molt poc temps per poder assimilar tanta pèrdua junta. Tothom està content amb la jubilació i, de fet, la gent em felicita. Però jo no ho veig ni ho sento igual: tres de les meves referències vitals ja no hi són.

Ara mateix he de reorganitzar a fons el meu món interior, per conviure amb el dolor que sento per les doloroses pèrdues de la mare i del meu espòs i per la manca de l'activitat laboral que m'ha fet sentir viva, útil i plena durant gairebé cinquanta anys. Fins aquí les pèrdues.

Vejam els guanys:

—L'amor, l'estimació i el suport incondicional de la meua filla Glòria. Ella és un puntal per a mi. Lles seves reflexions, comentaris i vitalitat donen esperança i futur al meu món. Al seu costat hi és el meu net, Josep. Veure'l créixer físicament i intel·lectualment, amb maduresa i intel·ligència, és un privilegi i una font d'alegria constant. Sempre he dit que ser iaia és un “estat de gràcia” que Déu ens regala. Jo ho visc així, almenys.

—A més a més, hi ha un bon reguitzell d'amics i amigues de veritat que amb la seva actitud constant i pacient d'acompanyament i acollida em donen afecte i coratge per encarar aquests moments.

—El guany més gran que tenim, però, està ubicat en el nostre pensament, sentiment i creença en Déu, en Jesucrist, que patí fins a l'extrem d'una mort a la creu per la nostra redempció. En el moment de les pors, els neguits, el desànim i la incertesa vital que tenim, on ens podem aferrar per no sentir que trontollen massa coses alhora?

El Senyor m' il·lumina i em salva,
qui em pot fer por?
El Senyor és el mur que protegeix la meua vida,
qui em pot esfereir?

És en la nostra situació de debilitat, feblesa i tristor quan hem de confiar en un Amor que tot ho transfigura. En les seves mans dipositem la nostra confiança. I és així com Jesús amplia la nostra

família, per tenir comunitats fraternals de persones que volen viure l'amor de Déu en l'entramat de les seves relacions, donant-nos més enllà dels llaços de sang i d'amistat. Si seguim la veu que ens parla al fons del cor, trobarem la millor versió de nosaltres mateixos per als altres.

En aquesta Setmana Santa que s'acosta, demanem al Crist crucificat que assereni els nostres cors en el combat de la vida. Que res ens torbi la pau que ens ha donat: ni la por, ni les injustícies, ni les humiliacions. Que refermi les nostres esperances i elevi els nostres ànims per continuar construint un món digne i lliure a la llum del seu mestratge.

Preguem a la Verge Maria, la beneïda entre totes les dones, que ens ajudi en aquest combat. Verge de la Soledat, pregueu per nosaltres! Bona Pasqua!

Sílvia Montserrat Sancho i Roca
Congregant de la Soledat

Les Mare de Déu Sagrari,

IMATGERIA RELIGIOSA DE L'ART GÒTIC MALLORQUÍ

L'art gòtic va tenir la seva esplendor a l'Edat Mitjana, des del segle XIII fins a les primeries del segle XVI. En les diferents manifestacions d'aquest art destaca com una de les més importants l'escultura i dins d'aquesta, hi predomina la imatgeria religiosa. L'escultura gòtica sobresurt en el seu conjunt per ser peces de fusta, material molt més assequible que el marbre o l'alabastre que eren més cars i difícils de trobar, i es caracteritza per ésser imatges de fusta policromada i daurada que van adquirint cada vegada més refinament i perfecció a mesura que avancen i milloren els criteris artístics al llarg dels segles en els quals es desenvolupa aquest art medieval, sobretot segles XIV i XV.

Després de la conquesta de Mallorca, que estava sota domini musulmà per part de les tropes catalano-aragoneses capitanejades pel Rei Jaume I el Conqueridor, conegut a Mallorca amb el nom del *"Rei en Jaume"*, el 1.229 i la seva entrada el 31 de desembre d'aquell any a la ciutat de Palma posant fi a la dominació musulmana i incorporant aquest territori a la Corona d'Aragó, va propiciar l'expansió de la fe cristiana creant-se les primeres Parròquies i el Bisbat de Mallorca l'any 1.235.

Amb l'expansió del cristianisme, l'art gòtic va desenvolupar d'una manera notòria tota una imatgeria religiosa digna d'elogi, destacant per damunt de tot la iconografia dedicada a la Mare de Déu, a causa de l'arrelament del culte i devoció a la Verge Maria arreu de l'illa a partir del segle XIII. Dins d'aquesta iconografia gòtica mariana hi trobem diferents tipus de representació de la Mare de Déu segons la seva funció litúrgica en alguns casos determinats. Així podem veure quatre tipologies d'imatges de la Mare de Déu: 1) *"la Mare de Déu asseguda"*, 2) *"la Mare de Déu dreta"*, 3) *"la Mare de Déu Sagrari"* i 4) *"la Mare de Déu adormida"*.

"la Mare de Déu asseguda" correspon a la primitiva imatge d'una Mare de Déu gòtica que encara conserva les característiques bàsiques romàniques (asseguda al tron) però amb noves formes no tan hieràtiques.

"la Mare de Déu dreta" és la representació més abundant de la imatgeria gòtica mariana mallorquina. La Mare de Déu, dreta, amb el Nen Jesús al braç esquerre, amb totes les variants d'atributs que sostenen Mare i Fill i les seves diferents expressivitats.

"la Mare de Déu adormida" és la representació de l'Assumpció de Maria al cel amb cos i ànima. Aquesta escenificació de la Dormició de la Mare de Déu és una tradició molt arrelada a Mallorca. Per la festivitat del 15 d'Agost la majoria de Parròquies i convents rivalitzen en la preparació i decoració ornamental que envolta la imatge de la Mare de Déu adormida (escultura de la Mare de Déu jaient que està molt sovint envoltada d'àngels formant tot un conjunt escultòric de gran bellesa i que està present a moltes esglésies) propiciant que aquesta festa de l'Assumpció de Maria esdevingui una tradició de la pietat popular coneguda a Mallorca amb el nom de *"Els llits de la Mare de Déu morta"*.

La Mare de Déu Sagrari

Anem ara a conèixer aquesta tipologia d'imatge de la Mare de Déu que dona lloc al títol i motiu d'aquest article.

MARE de DÉU dels Fadrins (Església Parroquial de Felanitx). Sagrari amb porta de forma quadrangular.

Nostra Senyora de la Seu (Catedral de Mallorca). La Mare de Déu Sagrari amb la porta de forma ogival oberta.

És la manifestació artística més característica de la iconografia gòtica mariana mallorquina. Aquesta escultura de la Verge Maria amb la seva funcionalitat litúrgica específica és una tradició que arrelà amb força a la Mallorca dels segles XIV i XV i que constitueix un conjunt homogeni de característiques ben definides essent una mostra excepcional, tant pel número de peces que s'han conservat fins els nostres dies com per la seva qualitat i la funcionalitat eucarística per a la qual van ser creades. Això fa que es pugui considerar un conjunt únic no només a Espanya sinó també a Europa, atenent al gran nombre d'imatges produïdes i al nivell de consolidació i profusió d'aquest tipus d'imatge mariana assolit a Mallorca durant els segles XIV i XV.

El nom de **Mare de Déu Sagrari** fa referència a la funcionalitat litúrgica que tenien, que no era altra que la d'allotjar el Cos de Crist, el Santíssim Sagrament. Per això són imatges de gran format, de fusta policromada i daurada, que tenen un receptacle a la seva banda esquerra per sota el braç que sosté la imatge del Nen Jesús, que s'obre i es tanca mitjançant una porta totalment integrada a la figura de la Mare de Déu de tal manera que quan aquesta "porta" està tancada la imatge de la Verge Maria es veu com a qualsevol altra imatge mariana i quan obrim la "porta" es veu el receptacle on es guardava la Reserva del Santíssim. També cal dir però que si la característica general és la de tenir el Sagrari a la banda esquerra a l'alçada de la cintura, hi ha alguna imatge que té el Sagrari al mig de l'esquena i alguna altra que el té a la part davantera de la faldilla de la Mare de Déu. A més de considerar les grans proporcions que tenien aquestes imatges per a poder-hi encabir un espai destinat al Sagrari, cal tenir en compte que per la seva funció litúrgica havien d'estar col·locades a la zona de l'altar major del temple. Amb aquesta ubicació i funcionalitat s'estableix una simbologia entre Maria i el seu Fill: "la Mare com a tabernacle del Cos de Jesús", fent d'aquesta simbologia una connexió en forma de Sagrament on s'entrellacen els Dogmes de fe de l'Encarnació, la Maternitat Divina i el Sagrament Eucarístic.

Com hem dit abans, aquestes imatges de fusta policromada i daurada integren perfectament aquest receptacle o Sagrari, de manera que quan aquest està tancat, la porta està formant part del mantell de la Mare de Déu seguint el mateix cisellat i plecs de la roba que porta la imatge i quan el Sagrari està obert es veu el seu interior on podem observar que la fusta també està policromada i daurada essent l'interior de color blau amb estels daurats simbolitzant el cel i el Creador. La porta del Sagrari o tabernacle acostuma a ser de forma quadrangular o rectangular a la majoria de les imatges conservades, però n'hi ha algunes que la porta adquireix forma ogival o d'arc de mig punt. La porta està sustentada per una frontissa a un costat i un forrellat a l'altre. Les dimensions del Sagrari són bastant considerables i proporcionades a l'alçada de la imatge. En les imatges més grans (de més alçada) el Sagrari pot arribar a mesurar 50 cm d'alçada. Cal saber que les imatges de la Mare de Déu Sagrari tenen unes mides que van des de 1,20 m a 2,20 m.

Nostra Senyora de la Seu amb el Sagrari obert, on veiem interior del Sagrari de policromia blava amb estels daurats.

Aquestes Mares de Déu tenen una iconografia que és pràcticament la mateixa per a tot el conjunt d'imatges Sagrari que s'han conservat al llarg dels segles i que consisteix en la figura de la Mare de Déu dreta, gairebé sempre coronada, amb el Nen Jesús sobre el braç esquerre. El Nen està sempre assegut sobre el braç de Maria i mira cap al davant beneït amb la mà dreta i amb l'esquerra aguanta una esfera. La imatge de la Mare de Déu pot portar a la mà dreta diferents atributs, els més corrents són una rosa o tot un ram de flors.

També podem parlar de la qualitat artística de tot el conjunt d'imatges Sagrari i podem veure clarament que hi ha una gran heterogeneïtat. Així trobem imatges de gran qualitat artística com pot ser la talla de *"Nostra Senyora de la Seu"* (de meitat segle XIV), que encara que sigui de la primera etapa de la creació artística, se la considera per la seva elegància i bellesa en el cisellat, policromia i daurat de la imatge el referent de les *"Mare de Déu Sagrari"* del gòtic mallorquí. Està col·locada sobre un pedestal dins una petita capelleta presidint la Capella de la Santíssima Trinitat a la part més elevada del Presbiteri de la Seu de Palma.

Del segle XV destaquen pel seu refinament artístic la *"Mare de Déu Sagrari"* de la localitat de Sineu i la *"Mare de Déu Sagrari (Nostra Senyora dels Àngels)"* de la vila de Pollença. A inicis del segle XVI destaca com a creació del gòtic tardà la imatge de la *"Mare de Déu dels Fadrins"* de la vila de Felanitx que ja presenta pinzellades classicistes del Renaixement.

Els principals exemples de la col·lecció de *"Mare de Déu Sagrari"* que es conserven a Mallorca són : (classificades per antiguitat)

** <i>"Nostra Senyora de la Seu"</i>	(Catedral de Palma)	meitat segle XIV
** <i>"Nostra Senyora Sagrari"</i>	(Convent de Santa Clara – Palma)	meitat segle XIV
** <i>"Mare de Déu Sagrari"</i>	(Vila de Pollença)	segle XV
** <i>"Verge Sagrari"</i>	(Vila de Sineu)	segle XV
** <i>"Verge Sagrari"</i>	(Convent de Sant Jeroni – Palma)	segle XV
** <i>"Mare de Déu Sagrari"</i>	(Vila de Sa Pobla)	segle XV
** <i>"Mare de Déu Sagrari"</i>	(Vila de Manacor)	segle XV
** <i>"Verge Sagrari"</i>	(Convent de Sant Francesc- Vila d'Inca)	segle XV
** <i>"Mare de Déu dels Fadrins"</i>	(Vila de Felanitx)	inicis segle XVI
** <i>"Mare de Déu Sagrari"</i>	(Vila de Marratxí)	inicis segle XVI

Josep Ciurana Moncusí

Vocal Junta Directiva R. V. C. Puríssima Sang Nostre Senyor Jesucrist

Setmana Santa, temps de bones vivències

Quan era petita i encara no vivia a Tarragona hi venia sempre per Setmana Santa. Més enllà de les creences religioses, la percebia com una festa, com un punt de trobada familiar. Els meus cosins que vivien en aquesta ciutat eren de diferents confraries i ja des de molt petits sortien a la Processó del Sant Enterrament. Uns mesos abans, les tietes posaven fil a l'agulla per allargar el que podien les vestes, doncs els xiquets estaven en ple creixement, i elles esmerçaven molts esforços perquè tot quedés el millor possible.

Quan arribava el Divendres Sant, pujàvem cadires des de la zona de Ciutat Jardí i les col·locàvem a prop de l'actual edifici de la Diputació, a la banda de la Muralla; a l'altre costat, al del mar, generalment hi havia les nenes de la Beneficència. Al vespre hi tornàvem ben abrigats i amb uns bons entrepans per veure la Processó, perquè durava sempre moltíssim. En aquella època, parlo de la dècada dels setanta del segle passat, quan jo tenia entre 7 i 16 anys, una cosa que ens il·lusionava com a criatures era recaptar caramels que donaven els confreres durant el recorregut; després a casa comptàvem qui n'havia arreplegat més.

Amb l'arribada de la meva adolescència, vaig deixar de venir tan sovint amb la família, vivíem a Barcelona, i em vaig perdre moltes processons fins que el 1986 vaig instal·lar-me a viure a Tarragona. A mida que m'anava integrant hi anava descobrint el seu teixit associatiu i les manifestacions culturals que la caracteritzaven, especialment les Festes de Santa Tecla i la Setmana Santa. Aquesta última es vivia d'una manera que jo mai no havia conegut i me la vaig començar a mirar de forma molt diferent a com ho feia durant la meva infantesa.

D'adulta vaig descobrir l'entusiasme, la il·lusió, la dedicació, la devoció i la militància que hi dediquen tants tarragonins i tarragonines perquè la Setmana Santa estigui plena de vivències reeixides, així com l'art magnífic que hi ha al darrer de molts misteris, alguns creats per escultors de primer nivell. També em captiva l'enrenou que es viu a les esglésies, tothom guarnint els passos, presentant els seus opuscles... Els primers anys alhora m'impressionava que mesos abans comencessin a assajar i molts diumenges em despertava amb el so dels tambors.

Així que de mica en mica vaig prendre consciència del treball que hi ha al darrere: des de tenir cura dels misteris, fins a organitzar-se entre les confraries, l'empoderament que van agafant i l'orgull que sent la ciutadania, creients i no creients per aquesta cita anual. En aquest context hi trobem la Congregació de Senyores de la Mare de Deu de la Soledat, que amb perseverança ha anat agafant les regnes de les seves pròpies decisions i ha fet sentir la seva veu, a més de la seva incalculable dedicació a la Setmana Santa.

El camí no ha estat fàcil. En diferents moments les dones no podien sortir a les processons, i encara ara molt sovint no tothom està d'acord amb el pes que poden tenir dins de les congregacions històricament controlades pels homes. Actualment, només a l'entorn de la Congregació de la Soledat s'hi mouen un miler de senyores, en molts casos, amb diverses representants de distintes generacions de la mateixa nissaga familiar, una realitat que trobem en altres confraries. Són molts els qui pensen que la presència de tot aquest col·lectiu femení ha donat una nova vitalitat a la Setmana Santa. Sens dubte, integrar la diversitat, la cooperació, la desaparició de jerarquies i la feminització de l'espècie són conceptes a tenir molt en compte per a continuar gaudint d'una Setmana Santa tarragonina plenament volguda.

És el meu desig que enguany la visquem de ple tots i totes. Per mi serà novament un orgull mostrar-la a amics i amigues que sempre venen a veure'm per aquestes dates mentre recorrem els carrers de la ciutat. Felix Setmana Santa!

Cinta S. Bellmunt
Periodista evolutiva i autora de llibres

Retaule gòtic de la capella de la Verge de Montserrat.

LA DORMICIÓ DE LA VERGE

El retaule gòtic ubicat a la capella de la Verge de Montserrat a la catedral tarragonina, va presidir l'església major de Santes Creus des dels inicis del segle XV fins al 1647 en què es desmuntà i fou substituït pel retaule actual, obra de Josep Tremulles, i ja no el tornarem a veure tal i com va ser concebut, malgrat que encara avui se'n conserven gairebé totes les parts que permeten la seva reconstrucció inicial. La preservació del conjunt juntament alguns documents de l'època, esdevé una de les obres pictòriques més atractives i completes de l'art gòtic català.

Un cop retirat del seu emplaçament original, els monjos cistercencs, decidiren ubicar-lo a la parròquia de la Guàrdia dels Prats, població vinculada a Santes Creus, per tal de substituir el que s'havia cremat el 1646, durant la Guerra dels Segadors, en l'incendi provocat per les tropes castellanes. Tanmateix el retaule gòtic era massa gran i/o l'església massa petita i calgué separar-ne algunes parts —la Nativitat, coronada per un pinacle amb sant Joan evangelista i la Resurrecció de Crist—, que foren a parar a una ermita. El 1914, les peces del retaule de la Guàrdia dels Prats, varen passar al Museu Diocesà de Tarragona i, més endavant, s'instal·laren a la capella de la Verge de Montserrat, on encara es conserva sota aquesta advocació sobrevinguda. En canvi, els trossos del retaule dissociats, foren venuts el 1890 a mans privades. De la Resurrecció sabem que fou propietat del general Navarro (baró de Casa Davalillo), abans de ser comprada, el 1945, per l'Ajuntament de Barcelona a un antiquari de Madrid. La taula de la Nativitat i la seva cimera havien entrat, el 1935, a la col·lecció Fontana, procedents de la del comte de l'Asalto, i no ingressaren al MAC, on ja es conservava la Resurrecció, fins el 1976, quan la col·lecció de Pere Fontana fou donada per la seva vídua. Sortosament, les peces separades del tronc principal han anat a raure a un centre català i públic.

L'autoria del retaule de Santes Creus esdevé plural, per la intervenció de tres grans pintors —Pere Serra, Guerau Gener i Lluís Borrassà— i la dificultat en no poder establir, amb claredat, la part realitzada per cadascú. No exempts de dubtes i després d'analitzar la documentació existent, juntament amb una acurada

Capella de la Verge de Montserrat a la Catedral de Tarragona

Taula de la Resurrecció. MAC 424

observació del dibuix, la policromia i la composició de les escenes del retaule, fem una proposta d'intervenció. La documentació ens dona a conèixer que Pere Serra, el 26 de gener de 1403, va signar apoca a l'abat Andreu Porta, després de rebre 220 florins d'or a compte dels 300 que se li devien per raó dels tres tabernacles i el retaule que ha de construir i fer per a l'altar major del monestir, tal i com havia de constar en el contracte establert entre ambdues parts. Tanmateix, el pintor morí el maig del 1405, fet que ens fa suposar que la seva intervenció pictòrica, allunyada del seu estil, no devia ser gaire i cal interpretar que en el curt període fins a la seva mort es construí l'estructura de fusta i possiblement tasques preparatòries. Això no obstant, una restauració del 2004 va detectar una capa pictòrica sota la capa de preparació de les taules de *l'Ascensió* i de la *Dormició de Maria*, un fet que podria fer pensar que Serra va arribar a fer alguna pintura tapada i repintada posteriorment per Guerau Gener.

L'estil de la pintura del retaule es correspon amb el de Guerau Gener, qui hauria fet tot el dibuix i la major part de la policromia. Les figures defineixen l'escena, els personatges i els vestits conformen la composició, pràcticament mancada d'elements arquitectònics, un recurs poc abundant a la pintura valenciana de la primera meitat del segle XV, però emprat en altres obres seves.

En un document datat el 16 de març de 1419, Lluís Borrassà reconeix que el 16 de juliol de 1411 havia cobrat 133 lliures i 6 sous per la seva intervenció en el retaule de Santes Creus, obra que, segons explica el mateix document, el pintor Guerau Gener havia deixat inacabada en morir. La intervenció doncs de Lluís Borrassà amb la mort de Gener es va veure limitada a l'acabament de certes escenes i especialment en alguns rostres com el de la Mare de Déu i el de Crist.

Taula i cimbal de la Nativitat. MAC 905

Retaule de la capella de la Verge de Montserrat a la Catedral de Tarragona

L'esquema constructiu del retaule original era de quatre carrers, amb dues escenes bíbliques cadascun i un àtic amb les imatges dels quatre evangelistes, fets amb taules al tremp d'ou, i una predel·la, formada per sis taules de dimensions més reduïdes, amb la representació dels profetes, els apòstols, els màrtirs i els sants fundadors del cister. Tres talles exemptes, sota dosserets, completaven el retaule, al centre la talla de la Verge Maria amb el Nen, advocació pròpia de l'orde cistercenca —avui al MDT.

El programa del retaule ens permet fer un interessant recorregut pels goigs de la Verge, des de l'Anunciació fins a la seva coronació. Sorprèn el caràcter gojós del conjunt, amb una absència total de les escenes de dolor, com és la de la crucifixió que solia encimbellar aquests tipus de retaule. Les escenes cronològicament representades són: l'Anunciació, el Naixement, l'Epifania, la Resurrecció, l'Ascensió, la Pentecosta, la Dormició i la Coronació de la Verge.

La part del retaule original ubicat actualment a la capella de la Verge de Montserrat, està constituït per tres dels carrers originals, dos laterals i un central, tres cimals, quatre fragments de la predel·la, dos pinacles amb dosserets, que cobricelen a sant Benet i a sant Bernat de Claravall, i tres cimals amb els evangelistes sant Joan, sant Mateu i sant Lluç. Presideix el retaule una imatge actual de la Verge de Montserrat. Les escenes que llueixen els carrers, de dalt a baix i d'esquerra a dreta, són: l'Anunciació, l'Epifania, l'Ascensió, la Dormició, la Pentecosta i la Coronació.

L'escena de la Dormició de la Verge

El tema de la mort o dormició de la Verge no apareix explicat als evangelis canònics. Els textos literaris, els litúrgics i les representacions artístiques per a representar la mort de la Verge van inspirar-se, a l'occident europeu, a partir de les descripcions dels apòcrifs més divulgats en el cristianisme. A començaments de l'edat mitjana no deixaven clar, per manca de testimonis, si el cos de la Verge va pujar al cel o no. Aquest fet sols s'esmenta a l'evangeli apòcrif del pseudo Josep d'Arimatea. Aquesta incertesa sobre l'assumpció al cel en cos i ànima de la Verge va provocar que aquest tema fos molt qüestionat i polemitzat per l'església. Tanmateix, el culte a la Verge es va popularitzar a partir del Concili d'Efes (431), el dia 15 d'agost, celebració de la nativitat de la Mare de Déu. A partir del 600, amb l'emperador Maurici, a Orient es celebrà la dormició de la Verge (*Koimesis*) el mateix dia. Com veiem, el fet de la dormició o mort de la Verge sí que

Talla de la Mare de Déu amb l'infant

Cimal amb la representació de l'Evangelista Sant Lluç

va ser un fet que els evangelis apòcrifs deixaven clar. En canvi, a Occident hi havia una duplicitat de celebracions; per una banda, es celebrava la nativitat de Maria l'1 de gener, i el 18 de gener, segons sant Gregori de Tours, el misteri de l'Encarnació.

Així doncs, de la Verge es celebren diverses facetes de la seva vida: la Nativitat, l'Encarnació i la Dormició o mort.

A Occident, la difusió del culte marià va començar cap al segle VII, i més tard passà a ser venerat pels carolingis i otònides a la cort. A partir del segle XI, amb les obres de Fulbert de Chartres i de Pere Damià, es va difondre a l'orde de Cluny, que la va popularitzar. Els primers escolàstics com Anselm de Canterbury, i altres eclesiàstics com Honori d'Autun i Bernat de Claravall, van desenvolupar-ne encara més el culte.

No és fins al segle IX, que a la celebració de la Dormició de la Verge se li afegeix la celebració de l'Assumpció i triomf celeste. A partir del segle XII es va encetar l'esmentada polèmica sobre la Verge, donat que els evangelis no especifiquen en detall la Immaculada Concepció, el paper de Maria en la redempció i l'Assumpció de la Verge, en cos i ànima. A nivell dogmàtic, el papa Pius XII, l'1 de novembre de 1950, establí: *Pronunciem, declarem i definim ser dogma divinament revelat; que la Immaculada Mare de Déu, sempre Verge Maria, complert el curs de la seva vida terrena, va ser elevada en cos i ànima a la glòria celeste.*

Al voltant d'aquesta celebració es van fer populars les representacions litúrgiques el dia 15 d'agost, sobre el misteri de l'assumpció de la Verge. Dins les esglésies s'acostumava a representar el misteri de la Dormició i l'Assumpció de la Verge. Als territoris que comprenien la Corona d'Aragó es conserven encara quatre textos (Estany, Tarragona, València i Elx), i tenim notícies que hi havia representacions a Lleida, Perpinyà, Mallorca i processons a Igualada...

Un tema molt difós també, a finals de l'edat mitjana, va ser el dels *Goigs Marianas*. Aquesta devoció va ser escampada pels dominics per tot l'univers cristià.

Es celebraven misses i es cantaven els *laudi* en les reunions de confraries, es consagraven capelles, dedicades als goigs de la Verge. Aquests set goigs de la Verge es referien a l'Anunciació, la Nativitat, l'Epifania, la Resurrecció, l'Ascensió, la Pentecosta i la Coronació, i també van ser narrats a nivell literari per Gautier de Coincy, Retebeuf, Ramon Llull, Alfons el Savi, l'arxipreste d'Hita i sant Vicenç Ferrer entre d'altres, apareixent en els seus poemes o narracions.

Aquesta devoció va escampar encara més el culte a la Verge Maria en temps del gòtic, i va donar lloc a representacions plàstiques del tema en molts retaules d'aquesta època.

En el llenguatge processional, s'anomena *Mare de Déu en dormició* a la imatge representada en un llit amortallada tapada per roba de llit; i la *Mare de Déu en trànsit* aquella representada en un llit amortallada però no tapada per roba de llit i en general envoltat de flors a tot el perímetre.

A partir dels textos Jaume de la Voràgine (12307-1298) en *La llegenda daurada*, podem explicar els fets al voltant de la Dormició de la Verge de la manera següent:

La Verge anava cada dia al sepulcre de Crist per demanar el seu retorn a Déu. Aquest fet era vist com a incorrecte pels sacerdots jueus. Un dia que la Verge estava descansant en les seves habitacions, l'arcàngel Gabriel, portador d'una palma del Paradís, li va comunicar que seria portada davant de Crist, ja que aquest la cridava al seu costat. L'àngel li va donar la palma a Maria, i li aconsellà que la portés en la processó fúnebre al davant de la comitiva.

La Verge demanà de poder veure els apòstols i morir al costat d'ells.

Un cop arribats tots els apòstols, la Verge es va asseure enmig amb els llums encesos i cada un d'ells explicà com havien anat fins allà.

A l'hora tercera de la nit va arribar Crist amb soroll de trons, acompanyat d'"èxercits d'àngels i de potestats, i els serafins van envoltar la casa". Mentre aquest fenomen s'estava produint, hi havia algunes visions i miracles al voltant de la casa. Crist es va emportar l'ànima de la Verge al cel i va recomanar que el cos de la Verge fos enterrat a la vall de Josafat de Jerusalem.

Després d'embolcallar la Verge, van fer una comitiva fúnebre per portar-la a Josafat. En aquestes que els sacerdots voleren robar el fèretre però no ho aconseguiren. Al cap de tres dies, va venir Jesús amb l'ànima de Maria que va tornar al cos i tot seguit va pujar al cel amb cos i ànima.

La taula de la Dormició de la Verge, la darrera cronològicament, ocupa el compartiment inferior del segon carrer del retaule. L'escena ve definida per un llit a la part baixa de la representació, on es situa el cos difunt de la Verge, que roman ajaguda en un llit daurat amb uns dibuixos que simulen un brocat amb cards. Maria, abillada amb un mantell negre, folrat de vermell, que li cobreix tot el cos i el cap, i una túnica i tocat blanc, mostra unes faccions molt delicades i d'una accentuada espiritualitat, mentre que les mans recorden les estilitzacions gòtiques. Pel que fa als plecs corresponents al mantell són de considerable amplitud i estan arranjats segons la disposició convencional. Una sensibilitat singular es manifesta en la policromia de la cara i de les mans d'una gran pal·lidesa, al·ludint perfectament a una persona difunta.

Al voltant d'aquesta composició, en què el tema principal és el dolor per la mort de la Verge, s'hi troben disposats els apòstols, que en la plàstica bizantina estaven situats de forma simètrica al voltant de la Verge, però destacaven les figures de sant Joan, sant Pere i sant Pau. La disposició dels apòstols, quan aquesta escena passa al món occidental a partir dels otònides, busca un major dinamisme en l'escena, situant-los repartits i alguns d'ells asseguts al voltant del llit. En primer terme, per davant del jaç, hi ha dos apòstols que estan pregant sobre sengles llibres les pregàries de l'agonia; un d'ells porta uns lents per a llegir, un signe d'erudició i modernitat, i molt poc habitual a la pintura gòtica. Sant Pere es troba als peus del llit sostenint un ciri encès entre les seves mans i les de Maria. A l'altra banda de la llitera, figuren els vuit apòstols restants. Un d'ells, just darrere Sant Pere, llegeix en un llibre les oracions de la bona mort, mentre Sant Joan al costa del cap de Maria, responsable, segons la tradició textual, de la palma que ha d'acompanyar la Verge al seu enterrament, apareix imberbe i amb els cabells rossos rinxolats, sosté una palma amb la seva mà dreta, mentre recolza el seu cap sobre la seva mà esquerra amb un signe de dolor. Sant Jaume, al rerefons, apareix amb el cap cobert i amb el bastó de pelegrí a la mà. D'altra banda, descobrim l'anècdota de l'apòstol que col·loca un ciri a la mà de Maria, particularment visible al conjunt de Santes Creus, i que retrobem en una taula del Museum of Art de Filadèlfia, obra vinculada a Marçal de Sas, i també al foli 369 del Breviari del rei Martí (ms. Rothschild 2529 de la Bibl. Nat. de París). Al centre de l'escena, la figura de Crist beneït, amb l'ànima de la seva mare a la mà esquerra, representada com una petita figura, esquerra mentre fa el signe de beneir amb la dreta, lliga l'episodi amb les voluntats celestials.

*Taula
de la Dormició
de la Verge*

Així doncs, La Dormició de Guerau es caracteritza per la densitat humanitzada de l'escena. Aquí els àngels han desaparegut i són els cossos dels apòstols els qui omplen el darrer terme i amaguen quasi per complet el fons d'or. Els rostres pesarosos però continguts dels presents la imatge de dolor i els gestos i expressions de pietat presents al rostre de tots ells, donen una forta emotivitat en aquesta escena. Destaca, en el conjunt dels apòstols, la forta policromia integrada pels vius colors pujats de to: vermells, carabasses, blaus i verds...

Maria Joana Virgili Gasol
Mestra i Llic. en Història

Com i quan podem iniciar als nens

EN EL MISTERI DE LA CREU?

Els petits han de saber que durant la seva existència i la dels altres el dolor s'hi farà present tard o d'hora. Però amb algunes idees podrem guiar-los correctament per a què aprenguin a recórrer el Via Crucis de la seva vida.

La Quaresma és un temps de conversió i sacrifici, un temps per a meditar la passió i la mort del Senyor i també d'intensificar l'oració, el dejuni i l'almoina. Aquestes idees, aparentement "per a adults" han de ser transmeses als nens a casa i a la catequesi a fi que entenguin el misteri de la creu i aprenguin a donar sentit cristià al dolor.

Quan els petits veuen i senten a les notícies imatges de dolor i d'angoixa, de guerra i de desgràcia, com podem fer-los entendre que aquesta creu pot ser portada amb dignitat i pot santificar?

Tot allò positiu (i negatiu) ve de Déu

No tots els nens tenen les mateixes oportunitats ni viuen les mateixes situacions. Per a alguns les seves circumstàncies són complicades, ja sigui per la seva situació familiar, per algun problema físic, per viure en extrema pobresa o perquè el seu país viu una crisi o fins i tot pateix una guerra.

La tasca dels pares i els catequistes és explicar als nens que el dolor existeix, però que tot allò positiu que succeeix es volgut per Déu. I allò negatiu, no és volgut per Déu, però si tolerat. I si Ell ho tolera, és sempre per alguna raó!

En ocasions aquesta afirmació no l'entendem ni els grans. Ens resulta difícil veure que tot allò que succeeix, passa perquè Déu vol. No obstant això, finalment podem arribar a comprendre i a acceptar que Déu té previst obtenir coses bones dels mals. Però, com podem explicar-ho a un nen?

Guiar-los pel Via Crucis de les seves vides

En realitat, els nens viuran al llarg de la seva existència, ocasions en què la creu colpejarà la seva vida o la d'algú proper. Hi ha moments bons, dolents i regulars.

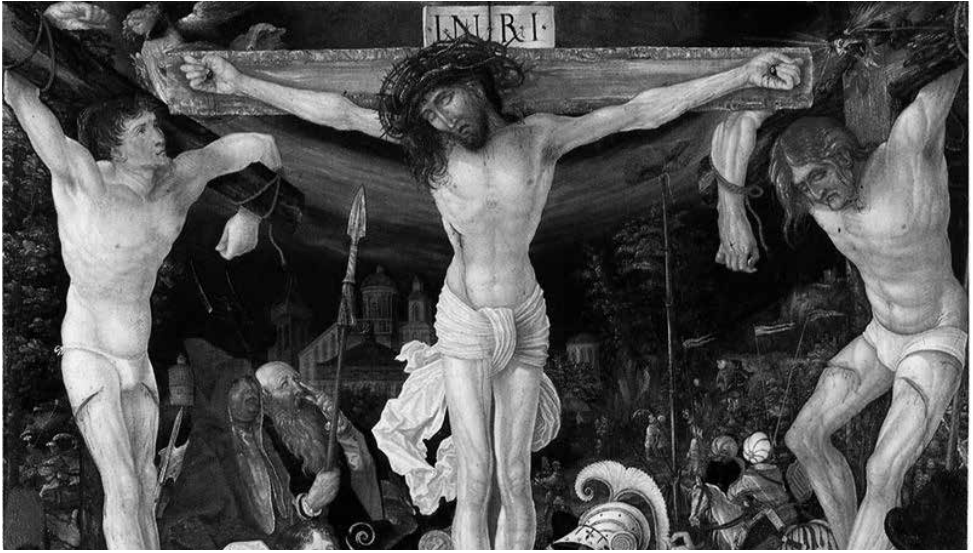
Si els nens són guiats de manera prudent i per algú de la seva confiança- pares, catequistes o algun familiar- segurament sabran encaixar els cops amb fermesa. Així que convertiran les ocasions de dolor en moments de confiança en Déu i de lliurament als altres.

Cóm pot ser possible aconseguir-ho? Perquè els seus cors seran cors agraits, solidaris i compassius. Seran nens, i després adults, forts i acollidors. Sabran portar la seva creu amb un gran amor a Déu i als altres.

Per altra banda, si no han estat dirigits amb el tacte i l'atenció adequats en els moments dolorosos-malaltia, mort d'algun ésser proper, vivència de qualsevol trauma,...- és probable que aquests nens desenvolupin un caràcter ressentit, frustrat o fins i tot, carregat de ràbia continguda.

L'exemple dels dos lladres

Un bon exemple per tal que els nens entenguin què significa carregar amb la creu —el dolor-amb dignitat és gràcies a l'episodi dels dos criminals condemnats a la creu al costat de Jesús. Ho recull Sant Lluç al seu evangeli (Llc 23, 39-43):

- Mentre Gestas, conegut como el mal lladre, mensypreava al Senyor i l'injuriava dient-li: “No ets el Messies? Doncs salva't a tu mateix i a nosatres”.
- El Bon lladre (Dimas) acceptava la creu amb humilitat i defensava al Senyor: “Jesús, recorda't de mi quan arribis al teu Regne”.

Dimas ara és sant, Gestas no. Dimas va portar la seva creu amb enteresa i es va santificar. Gestas no va saber fer-ho i va enfonsar la seva vida. Són les dues maneres de portar la creu i el dolor.

Moments per a ensenyar a portar la creu

La creu del Crist és la senyal dels cristians, així que en primer lloc fora bo que els nens aprenguessin a fer el senyal de la Creu: al seu front, als seus llavis i al pit. Que la creu els guiï i així tinguin bons pensament, paraules i obres.

- Després podem aprofitar qualsevol circumstància de la vida dels nens per a ensenyar-los la necessitat de mantenir la dignitat i l'alegria abans de les “creus” que puguin trobar al seu dia a dia: un mal resultat en un examen, un pla divertit que ha fracassat, una empipada amb un amic, una desfeta en un partit,...
- Per exemple, davant d'una malaltia, una operació mèdica o simplement una visita al dentista, podem preparar-los prèviament, informar-los i ajudar-los a mantenir la calma. Hem d'ensenyar-los a confiar i que aprenguin a deixar-ho tot en mans de Déu.
- Sempre, davant aquells moments difícils, orientar-los i ensenyar-los a pregar i a demanar a Déu serenitat.
- A més, que bonic és quan els nens entenen que poden oferir aquell dolor per una intenció concreta o per a algú en particular!
- I finalment, quan tot acaba i la situació sembla millorar, sempre recordar que poden donar gràcies a Déu.

Ben mirat, es tracta de transmetre als petits que la felicitat no consisteix en l'absència de dolor, ans el contrari, és portar-lo amb dignitat, com ho va fer el bon lladre.

Mercedes Crespo

La Soledat

DISSABTE DE GLÒRIA A TARRAGONA

Quan parlem de soledat o solitud podem trobar escrit a l'Enciclopèdia Catalana els següents mots: "Estat del qui és sol, del qui viu sol o gairebé sol". Moltes vegades però, el que reflecteix un significat estàndard i establert per filòlegs especialistes amb el tema, no són les vivències i sentiments trobats en un moment precís de la vida d'una persona.

Per aquest motiu, en l'escrit que els presento a continuació, vull posar negre sobre blanc a un significat molt personal, que els expresso a partir d'una experiència viscuda fa un any resseguint els carrers sinuosos i plens de la història immortal de Tarragona.

Processó del Dissabte de Glòria: Nou significat de soledat.

No és un dia qualsevol, no és un dissabte de sol i vermut a la plaça de la Font, és un moment repetit i perpetuat al llarg dels segles en què els cristians vivim com una diada de dol, d'un negre vestit d'esperança que renaixerà amb la llum de la Pasqua. Tarragona viu el Dissabte de Glòria d'una manera especial, el reviu amb la seva màxima expressió del que representa, el dolor convertit amb la soledat d'una mare en veure que tot s'ha complert.

Enmig d'un trencador silenci s'obren puntuals les portes de l'església de Natzaret, protagonista mut de la plaça del Rei, i de dins una dona, una mare, sola, amb la cara marcada per l'immens dolor viscut els dies abans. Qui és ella? Al voltant, més dones, vestides de negre, acompanyant l'impertèrrit moment.

Tornem a la protagonista, aquella dona, ens copsa la seva cara, una llàgrima li cau per la galta, ulls enfonsats, el dolor viscut l'ha marcat. El sofriment s'ha convertit en tristesa, es troba sola sense el que més estima, sense el seu fill. Els cristians sabem qui és ella, sabem el que rememorem cada any després de de tants segles, estem davant la Mare de Déu en soledat en haver enterrat el seu fill després de veure el seu patiment infringit pels homes.

Em continuo preguntant, una persona que és present en el moment que la imatge de la Mare de Déu sola avança pels carrers de la Tàrraco romana i desconeix la creença cristiana, quins sentiments li pot produir? I jo em pregunto, pels cristians han de ser només uns dies per recordar uns fets cabdals en la nostra tradició i creences, o han de ser quelcom més?

Participant a la processó de La Soledat em venen al cap situacions o moments, tots ells plens de sofriment i solitud que pot viure una mare al llarg de la seva vida. Igual que els set dolors de Maria, advertits en la profecia del vell Simeó, trobo al llarg del recorregut set moments que em porten a la reflexió i a la pregària. Deixi'm que els comparteixi amb tots vostès.

Aquella dona, la mare, surt sola de l'església de Natzaret envoltada d'un silenci absolut. És l'inici de la processó, del recorregut que ens portarà a un camí de pregària i conversió. En una dona, quedar-se embarassada és l'inici d'una nova vida, el nadó que porta dins de les seves entranyes representa un futur incert però alhora ple d'esperança. Moltes mares però, perden de forma

prematura el seu fill, abans de néixer o poc temps després d'haver donat a llum. Totes aquells pensaments de futur, d'esperança, de vida, queden estroncats amb aquell nadó mort en mans de la mare sola. La nostra societat fa el suficient per guiar, ajudar i acompanyar aquest dol d'una mare en haver perdut el seu infant?

La processó continua avançant pels carrers plens d'història de la Tàrraco romana. Aquest camí de vida que estem seguint em porta a pensar en totes aquelles mares que sobreviuen a través d'ajudes socials, i que les inverteixen en la seva totalitat en els seus fills. Hom es pot imaginar la impotència d'una mare en veure que no li pot oferir tot allò que necessita el seu fill? La pobresa, malgrat que es vulgui amagar, és un fet visible en la nostra societat, llargues cues a les dependències de Càritas, persones demanant almoïna als carrers, menjadors socials sobrepassats per la demana que hi ha i tants d'altres exemples. Els demano que quan ens trobem davant d'una fet així ens preguntem quantes mares estan patint aquesta situació.

La Mare de Déu es troba al mig del Pla de la Seu, davant la imponent façana de la Catedral, seu de l'Església tarragonina. Una mare, sola, al mig d'un món que no para de girar i de moure's, però per ella tot ha parat, el seu fill està malalt, a casa o a l'hospital, per ella l'únic important és la salut del seu fill, el món passa a girar entorn de la malaltia i de la recuperació d'aquella vida que per ella ho és tot. Que n'és d'important l'acompanyament als domicilis o hospitals dels professionals sanitaris, no només cap al malalt sinó cap a la família, que en aquell moment dur són la clau de volta.

La processó arriba en aquell moment de recolliment, deixem per uns moments el cel de la Tarragona immortal i entrem sota les sagrades voltes de pedra de la Seu Tarraconense. La Mare de Déu continua sola, dintre casa seva mirant la porta. Penso en aquell moment amb tantes mares veient que els seus fills han de marxar del lloc on han nascut perquè els seus països són incapços de donar-los una feina digna on poder créixer i anar creant la seva família. Per què tolerem que els nostres joves, el talent del futur, marxin a d'altres països? Per què no dediquem tots els nostres esforços a donar-los allò que necessiten per a què puguin tenir una vida allà on tenen les arrels?

El negre del dol i la llum de les atxes no deixen d'acompanyar la Mare de Déu a la seva sortida de la Catedral, malgrat això ella continua sola en un camí de dolor. Vivim en un món embogit, on les persones prefereixen estar en guerra amb el seus propis germans, en lloc de buscar els vincles de pau que ens uneixen. Això afecta a moltes generacions de joves que, obligats per la situació bèl·lica que viuen els seus països, han de marxar a la guerra. Aquella última abraçada, aquell últim petó acompanyat d'una llàgrima que un jove fa a la seva mare abans de capbussar-se en un futur incert, en el qual potser mai més torni. Aquell dolor intens d'una mare en veure el seu fill marxant a una guerra, totes sense sentit, demanant que el pugui tornar a veure sa i estalvi.

El camí continua, els carrers sinuosos de la Part Alta acompanyen la Mare de Déu en la seva soledat, nosaltres al darrere, em venen al cap aquelles mares, ja d'edat avançada les quals han dedicat la seva vida a cuidar la família, a fer grans els seus fills. Llavors, quan els arriba el moment del repòs, del que hauria de ser una vellesa plena de tot allò bo que han donat al llarg de la seva vida, els fills les consideren una càrrega i les traslladen a viure a una residència, on moltes

vegades se senten soles. Queden desposseïdes del seu entorn, dels seus objectes més personals, i malauradament, tampoc tenen la companyia i l'afecte que tant necessiten dels seus fills i nets. Cal reflexionar si la societat actual tracta com cal a les persones de més edat, els donem tot allò que ens han donat al llarg de tants anys?

Arribem potser a un dels llocs que, per la visibilitat de tota la comitiva de la processó, espai cèntric o el que significa, em van copsar més, el carrer Major. És en aquest moment quan penso en aquelles mares que per la pressió d'una societat que només pensa en el present, es veuen abocades a prendre decisions ràpides, i a vegades, precipitades. L'avortament de moltes dones impedeix que puguin viure allò que significa ser mares i neguen el dret a la vida a un ésser que seria el seu fill. Això, no és culpa de les dones, algunes d'elles es troben en moments molt complicats, soles, sense que ningú les ajudi a prendre una decisió pensant en els fruits d'un futur ple del do de la maternitat. Per què la nostra societat, en lloc de lluitar per la vida, es dedica a rebutjar-la?

Apreciat lector que ha tingut la paciència d'arribar fins a aquest punt del meu article, si s'hi fixa, una de les paraules més repetides ha estat soledat, amb totes les seves formes i derivats. Però és així, vivim en un món on hi ha moltes persones que se senten soles, i malauradament els girem l'esquena, no està de moda buscar solucions a la soledat. I les mares, ho donarien tot pel seus fills i aquests fills cap a les seves mares?

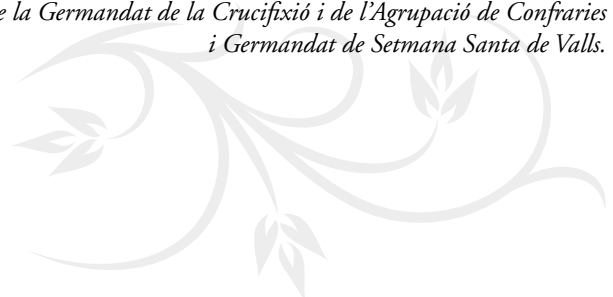
Pensem però en el moment final de la processó, la Mare de Déu arriba a la plaça del Rei, les portes de l'església de Natzaret estan obertes, Ella es gira cap a la plaça, els seus ulls han canviat, els cristians sabem que la nostra fe no es basa en el dolor o la soledat, tenim l'esperança de la resurrecció. Aquesta nit, serà una nit de joia, AL·LELUIA CRIST HA RESSUSCITAT.

Per aquest motiu, estimat lector, nosaltres som els qui hem de posar l'esperança en aquest món, on tots els problemes tenen una solució i hem de lluitar amb l'arma de la fe i la pau perquè així sigui.

Amb aquestes línies els vull desitjar una bona Setmana Santa i una millor Pasqua de Resurrecció.

Pol Montserrat i Rovira

*Historiador.
Membre de la Germandat de la Crucifixió i de l'Agrupació de Confraries
i Germandat de Setmana Santa de Valls.*

Tres amagatalls on es guardava part del tresor

DE LA CATEDRAL DE TARRAGONA (SEGLE XIX)

Un document manuscrit solt de l'Arxiu Capitular de Tarragona informa de tres amagatalls on es guardaven alguns elements del tresor de la catedral. El document consta d'un foli, escrit a una cara, sense data ni signatura. El fet que s'hi esmenti la custòdia donada per l'arquebisbe Josep Domènec Costa i Borràs (1857-1864) i la coincidència amb certs fets històrics que a continuació s'esmentaran, permetrien datar-lo hipotèticament en els anys de prelatura de l'arquebisbe Francesc Fleix i Solans (1864-1870).

Abans d'analitzar-ne el contingut, caldria recordar que el tresor catedralici havia passat per diverses vicissituds des de l'inici del segle XIX, havent estat espoliat de forma important l'any 1811, en el decurs de la Guerra del Francès. El capítol va haver de lliurar una part molt important dels objectes de plata a la Junta Superior del Principat, que els va fondre per batre moneda amb la qual va subvenir les despeses de la guerra. Va ser el cas de diversos bàculs episcopals, imatges, creus processionals, maces, andes processionals, làmpades, canelobres, etc. Altres elements importants es van poder salvar portant-los cautelarment a Mallorca, el cas de l'urna del monument, la veracreu de l'arquebisbe Arnau Sescomes, la creu reliquiari de Pere Folch de Cardona, la majoria dels reliquiaris i cert nombre de calzes i copons, a més de la col·lecció de tapissos. Tot el que va restar a la catedral, destinat al culte dels fidels tarragonins i dels malalts de l'hospital de sang que s'hi va instal·lar, va ser saquejat per les tropes napoleòniques en el decurs de l'atac i la conquesta de la ciutat el mes de juny de 1811.

Vint anys després, a l'inici de l'estiu de 1823, en el decurs del període conegut com a Trienni Liberal, davant la perillosa proximitat de les tropes franceses comandades pel duc d'Angulema, conegudes com els Cent Mil Fills de Sant Lluís, el capítol es va veure obligat a traslladar novament a Mallorca, de forma cautelar, la plata litúrgica del tresor, part del rober i els tapissos.

Durant la prelatura de l'arquebisbe Francesc Fleix i Solans (1864-1870) es va esdevenir la revolució anomenada La Gloriosa, en què fou destronada la reina Isabel II i es va iniciar el Sexenni Democràtic. Les autoritats van decretar la confiscació dels arxius capitulars, les biblioteques i les col·leccions artístiques eclesiàstiques. La catedral de Tarragona va veure com alguns elements romans d'importància, apareguts al seu recinte, eren trets i portats al Museu Arqueològic, mentre que una part de l'Arxiu Capitular es va portar al Archivo Histórico Nacional; ja no van tornar.

Amb aquells precedents, el prelat va ordenar recollir els elements artístics fora de culte que es trobaven dispersos pel temple i aplegar-los a la capella de Santa Tecla la Vella, allunyant-los així dels ulls de les autoritats; d'aquesta manera es va originar la col·lecció que el 1914 esdevindria el Museu Diocesà de Tarragona. No seria estrany, doncs, que també es prengué la decisió d'amagar una part important del tresor en diversos llocs de la catedral.

I possiblement per aquesta raó, s'hauria fet la relació dels indrets on es trobaven els amagatalls i els objectes litúrgics que s'hi contenien. D'amagatalls se n'esmenten tres: un al rober, situat sota la volta de la sagristia major i amb accés per una escala de caragol, un altre a l'antic refetor canonical, a la part de la volta que cobreix el sostre de l'accés al claustre i amb accés des de la capella del Santíssim, i un tercer a la capella de la Mare de Déu del Claustre, amb accés per una porta que es troba al costat de l'evangeli del presbiteri.

El document s'ordena en forma de llistat. La llengua utilitzada és el català, amb inclusió d'algunes paraules en castellà:¹

“Nota de tot lo que hi ha amagat en lo amagatall del ropero.

“Nota de tot lo que hi ha amagat en lo amagatall del ropero.

1º Una capsa que conté un caliz, patena, canadelles ab un plat, dos campanetas, palmatoria, índice y la cullareta de posar aigua al caliz, tot de plata sobredorat.

2º Un astuich [estoig] o altra capsa en que hi ha un caliz ab patena y cullareta tot bo de plata sobredorada.

3º Un altre caliz ab patena també molt bo cupert [cobert] ab drap de domás carmesí.

4º Un envoltori de seda verda que conté un caliz ab patena y cullareta, un plat y canadellas, una campaneta, un índice de plata natural y lo dit antes de plata sobredorada, y a mes una creu de or d'uns tres cuarts de llarga o tot lo més de un pam.

5º Dos relicaris d'ordre gotich. Lo un de tres pams de alt y l'altra de dos pams tot de plata primorosament treballada.

6º Un baculo en dos envoltoris; un que conté la part superior, y l'altra los dos canons que formen lo bastó del baculo.

7º Dos incensers de plata molt bons de ordre gotich.

8º Un plat de plata molt pesant y dos canadellas també de plata sobredorada com lo plat.

9º Un drap que vé a ser una mostra d'or per lo teixit ó brodat y per l'or que val molts diners; era del monestir de Scala Dei.

10º La custodia del Señor Arquebisbe Costa que regalá per medi del Sor. d'Ezenarro. Está dividida en tres peces. 1ª conté lo peu y peana y está en lo refetó en la part superior sota la volta del refetó a ma dreta pujant a ell. Las dos parts restants están sobre lo ropero baix tancadas y si [s'hi] entra per lo tancat. Aloy donarà rahó de tot aixó.

11º En la Capella del Claustre entran per la porta de la part de la Epistola del Presbiteri també hi ha un ama[ga]tall, hi ha 4 ó 5 calzes, las sacas de la plata del (...) Canonges. (...) y Penitencier y lo Aloy Mestre de casas están enterats de tot.

En referència al punt número 1 del document, es tracta d'un conjunt de plata sobredaurada, decorat amb esmalts, fet al taller de T. Zaine, a París.

En relació als punts números 2, 3 i a part del número 4, la descripció dels objectes és tan genèrica que resulta gairebé impossible identificar-los, ja que al tresor se'n conserven molts de semblants, de diversos estils i èpoques.

1 En la transcripció del document s'ha respectat l'ortografia original. En alguns casos, per tal de facilitar-ne la comprensió, s'indica entre claudàtors la transcripció correcta.

Fig. 1. Creu-reliquiari de l'arquebisbe Pere Folch de Cardona

Fig. 2. Reliquiari de Sant Fructuós

Respecte a la creu d'or que s'esmenta al final del punt número 4, es tracta de l'anomenada creu-reliquiari de l'arquebisbe Pere Folch de Cardona (1515-1530), una petita peça de 18 cm d'alçada i de factura molt delicada. La creu va ser realitzada a l'inici del segle XVI i és d'or fos amb inclusió d'esmalts vermells i perles fines. Al creuer es troba una petita teca (un receptacle per a relíquies) que conté una relíquia de santa Maria Magdalena. Ha estat atribuïda a Pere Joan Palau, un argenter gironí establert a Barcelona, actiu entre el final del segle XV i els inicis del XVI. El peu és més antic, del segle XIV. Està realitzat amb plata sobredaurada, mostra planta estrellada i es decora amb esmalts blaus. El peu es va aprofitar per inserir-hi la creu i va ser llavors quan se li va afegir l'escut d'or esmaltat amb les armes del donant, l'arquebisbe Pere Folch de Cardona (fig. 1).

Pel que fa als dos reliquiariis gòtics esmentats al punt número 5, tot i que no es donen dades més concretes, les mides expressades (tres pams i dos pams, és a dir, uns 60 i 40 cm respectivament) farien possible identificar-los amb dos del tres reliquiariis gòtics més importants del tresor: el de Sant Fructuós (38 cm d'alçada), el de sant Joan Baptista (43,5 cm d'alçada) i el del canonge Bertran (77 cm d'alçada). El reliquiari de Sant Fructuós és de plata sobredaurada i conté un vas de cristall de roca on es guarda la relíquia; es decora amb esmalts i mostra la marca toponímica de Barcelona (fig. 2). El braç-reliquiari de Sant Joan Baptista, obra dels inicis del segle XV, procedent del castell de Santa Coloma de Queralt, fou donat a la catedral per Elionor de Queralt en 1481; és de plata en el seu color i sobredaurada i va ser realitzat en un obrador de Barcelona (fig. 3). El tercer és el reliquiari del canonge cambrer Guillem Bertran, realitzat a l'obrador de l'argenter valencià Lope de Salazar a l'inici del segle XVI, en plata en el seu color i sobredaurada (fig. 4).

Pel que fa als objectes descrits als punts números 6, 7 i 8, s'ha de reiterar el que ja s'ha dit en referència als números 2, 3 i 4.

Fig. 3. Reliquiari de Sant Joan

Fig. 4. Reliquiari del canonge cambrer Guillem Bertran

El punt número 9 descriu el frontal d'altar procedent de la cartoixa de Scala Dei (Priorat). A partir de la desamortització de la cartoixa el 1820 i de l'abandonament per part dels monjos, es va produir un intens espoli del seu patrimoni artístic. El 1822 el capítol hi va enviar al canonge Josep Cañellas Prat, que va recollir diversos elements artístics i els va portar a la catedral, entre els quals hi havia el frontal, que es conserva al Museu Diocesà de Tarragona. Sobre una base de lli i brodat amb fil de plata daurat i fils de seda, mostra al centre l'escut de la corona catalano-aragonesa, timbrat d'una corona reial oberta, amb florons de diversa alçada, i col·locat entre dues creus de plata que en origen contenien pedres encastades, avui perdudes. A ambdós costats es troben dos escuts de la cartoixa de Scala Dei, amb l'escala de set esglaons i una creu al cim. S'ha datat del segle XVI, cosa que permet relacionar-lo amb la protecció exercida sobre la cartoixa pel rei Felip II, que va fer efectiva el 1547 i que va confirmar el 1549 i el 1563. El rei va visitar Scala Dei el Dissabte Sant de l'any 1564. Cal recordar que a El Escorial hi havia un taller de brodats, creat a instàncies del rei, així que seria possible que aquest interessant i delicat brodat s'hagués realitzat en aquell taller (fig. 5).

El punt número 10 esmenta la custòdia processional que va ser donada per l'arquebisbe Josep Domènec Costa i Borràs. El prelat, nascut a Vinaròs el 1805, va morir a Tarragona el 14 d'abril de 1864 i està enterrat a la capella de l'Anunciata de la catedral. Va arribar a ser arquebisbe de Tarragona després d'haver estat bisbe de Lleida i de Barcelona. Al document s'especifica que la custòdia: «la regalà per medi del Sor. De Ezenarro». Aquest detall indicaria que la donació es podria haver fet posteriorment a la seva mort, com a llegat testamentari. Es va ocupar dels tràmits Ramon de Ezenarro i Royo, valencià d'origen com el prelat, que va ser col·laborador seu, primer a la seu de Lleida, on va ocupar els càrrecs de provisor i vicari general, els mateixos que va ocupar posteriorment a la de Barcelona i finalment a la de Tarragona, seguint el periple

Fig. 5. Frontal d'altar de Scala Dei

Fig. 6. Custòdia processional de l'arquebisbe
Josep Domènec Costa i Borràs

de Josep Domènec Costa i Borràs. El 1859 va ser nomenat canonge i tresorer de la catedral de Tarragona. A la mort de l'arquebisbe, el capítol el va nomenar vicari particular. El 1869 el papa Pius IX el va nomenar abreviador del Superior Tribunal de la Rota, motiu pel qual el 1872 va renunciar per incompatibilitat a formar part del capítol de Tarragona. Va editar diverses obres de l'arquebisbe Costa i Borràs.

La custòdia processional és d'estil neogòtic, de plata en el seu color i sobredaurada. La base o tron és rectangular, amb quatre pinacles als angles. A sobre s'aixeca el cos, decorat amb un repertori arquitectònic goticista: finestrals cecs ogivals, pinacles, etc. Segons indica el llistat, el tron es guardava a la volta del refetor. La part superior de la custòdia conté l'ostensori, de plata sobredaurada, en forma de sol radiant, que mostra al centre el viril destinat a contenir l'hòstia. D'acord amb allò que informa el llistat, aquesta part superior es mantenia amagada al rober. Actualment, muntada sencera, es custodia en una vitrina de la sala del tresor. Segons sembla, el conjunt és molt pesant, una de les raons per les quals la custòdia va ser substituïda per la que va dissenyar el 1923 Bernardí Martorell (fig. 6).

El personatge anomenat «Aloy» o «Mestre Aloy» que s'esmenta en els punts 10 i 11 del document, mestre de cases, segons sembla era persona de confiança del capítol, ja que coneixia, juntament amb alguns membres d'aquest, la localització dels amagatalls.

La penúltima línia del document, per efecte d'haver estat plegat, és gairebé il·legible. La resta del punt número 11 informa de l'altre amagatall, que es trobava al costat de l'epístola del presbiteri de la capella de la Mare de Déu del Claustre, on es guardaven algunes saques amb plata (possiblement monedes) i diversos calzes.

Bibliografia:

- CAPDEVILA I FELIP, Sanç. *La Seu de Tarragona. Notes històriques sobre la construcció, el tresor, els artistes, els capitulars*, Barcelona, Biblioteca Balmes.
- MARTÍNEZ SUBÍAS, Antonio. *La platería gótica en Tarragona y provincia. Tipología, catálogo, punzones*. Tarragona: Diputació de Tarragona, 1988.
- MARTÍNEZ SUBÍAS, Antonio. «Els reliquiariis gòtics de la Seu de Tarragona». *L'art gòtic a Catalunya. Arts de l'objecte*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2008, p. 102-107.
- MATA DE LA CRUZ, Sofia. “Los avatares de la Catedral de Tarragona entre 1808 y 1813”. *Locus Amoenus* (Bellaterra) 11 (2011-2012) p. 193-213.
- MATA DE LA CRUZ, Sofia. «Actuaciones del cabildo de la catedral de Tarragona en el trienio liberal (1820-1823). Pérdida, salvaguarda y recuperación del patrimonio artístico de la catedral y los monasterios de Scala Dei y Poblet». *Nuevas contribuciones en torno al mundo del coleccionismo de arte hispánico en los siglos XIX y XX*. Immaculada Socias y Dimitra Kgozskou (eds.). Gijón: Ediciones Trea, 2013, p. 249-268.
- MATA DE LA CRUZ, Sofia. *El Museu Diocesà de Tarragona. Fortuna i adversitat d'una institució centenària*. Tarragona: Arquebisbat de Tarragona / Museu Diocesà de Tarragona, 2020.
- MATA DE LA CRUZ, Sofia. «El tresor de la catedral de Tarragona. Una història de donacions i espolis». *Jornada Museus i Patrimoni. Barcelona, 2019*. En premsa.
- Millenium. Història i Art de l'Església Catalana. Pia Almoïna. Saló del Tinell. Capella de Santa Àgata* (catàleg de l'exposició), Barcelona, Generalitat de Catalunya.
- Pallium. Exposició d'Art i Documentació* (catàleg de l'exposició). Tarragona: Catedral de Tarragona / Diputació de Tarragona. Tarragona, 1992.
- RAMON I VINYES, Salvador. «Canonges de la catedral de Tarragona». *Butlletí Arqueològic*, època V, 21-22, p. 241-384.

Sofia Mata de la Cruz
 Directora del Museu Diocesà de Tarragona

La imatge de la Mare de Déu, des de l'antiguitat a l'actualitat:

UN RECORREGUT ICONOGRÀFIC PELS MUSEUS DIOCESANS
DE TARRAGONA

Andreu Muñoz Melgar

Director dels Museus Diocesans de Tarragona

Com fou realment el rostre de la Mare de Déu? Aquesta és una pregunta que tot creient s'ha fet alguna vegada. Tot i les tradicions, les referències que al respecte han fet vidents o els assaigs tecnològics i d'intel·ligència artificial partint del llençol de Torí o de representacions artístiques... la realitat és que no sabem positivament quina era l'aparença física de Maria de Natzaret. L'art cristià ha volgut representar a Maria en el context de la Història de la Salvació lligada al misteri i a la figura de Crist. Els escrits bíblics, el pensament patristic, la litúrgia, els tractats teològics, entre d'altres fonts, han estat les bases sobre les quals l'art ha construït les seves expressions plàstiques dotant-les de significació i d'espiritualitat. Maria, ha estat representada com a Mare de Déu, com a primera seguidora de Jesús, com a referent per a la primera comunitat cristiana després de Pentecosta, com a intercessora de totes les persones, com a model excels de virtut i de gràcia (...). La bellesa que l'art cristià atorga a Maria transcendeix a la dimensió física per significar en ella aquell «reflex de la bellesa que salva al món: la bellesa de Déu que resplendeix en el rostre de Crist» (Benet XVI).

La imatge més antiga que trobem a l'art cristià de la Mare de Déu es troba a les catacumbes de Priscilla a Roma (Figura 1). Datada a la primera meitat del segle III, Maria sosté l'Infant Jesús en braços. Al costat de la Mare de Déu un profeta, probablement Balaam, assenyala l'estrella símbol de la reialesa divina com ell mateix havia anunciat: «El veig venir, però no pas ara, el contemplo, però no és a prop: surt de Jacob una estrella, s'aixeca un ceptre a Israel (...)» (Nm 24, 17).

Als nostres museus de l'arxidiòcesi de Tarragona, la imatge de Maria ja es fa present en exemplars d'època bizantina entre els segles VI i VII. És l'exemple d'un *enkolpion* conservat al Museu Bíblic Tarraconense (Figura 2). És un penjoll d'estructura capsular que serveix per a contenir relíquies al seu interior. Aquest exemplar metàl·lic té forma de creu de la qual se'n conserva només una cara amb la representació incisa de la Mare de Déu (*Teothokos*) en posició orant. Recorda la tradició paleocristiana de les orants, figures masculines o femenines, sants, màrtirs o difunts que aixequen els braços com a signe d'esperança, de pregària i de prefiguració de Crist en creu. Sota les mans s'inscriuen sengles estrelles que recorden l'esquematzació del crismó. En els extrems transversals de la creu, també s'inscriuen dos motius palmiformes com a signe de triomf i de vida. A sobre del cap nimbat hi ha les inicials en grec de l'expressió (*Teothokos*) (Mare de Déu). Possiblement, la cara que falta duria incisa la imatge de Crist crucificat. L'exemplar mesura 8,4 cm x 4,4 cm. A Orient es fa freqüent la representació de la Mare de Déu com a tron de l'Infant Jesús, com a portadora de la Victòria (*Nikopoia*). Aquest tipus de representació el podem també contemplar en un aplic metàl·lic del Museu Bíblic Tarraconense datat a l'entorn del segle VII. La posició frontal i un cert "hieratisme" en aquestes creacions conduiran a dotar de transcendència les imatges divines. El model serà freqüent a Occident a l'Edat mitjana. Durant els segles XII i XIII les representacions de la Mare de Déu es multiplicaran coincidint amb un moviment de renovació espiritual que, entre d'altres aspectes, impulsarà de manera molt important la mariologia i la devoció a la Mare de Déu gràcies a teòlegs tan decisius com Bernat de Claraval (†1153). Els esquemes bizantins seran adoptats a moltes creacions romàniques. Només cal que

tinguem present un exemple ben conegut com Santa Maria de Taüll. Amb l'evolució de l'art, la Mare de Déu entronitzada i l'Infant Jesús, aniran perdent la seva "rigidesa" i es representaran amb un incipient intent d'humanisme i naturalisme que podem admirar en l'exemplar de la Mare de Déu de la parròquia de Sant Andreu de Montblanquet, datada a la segona meitat del segle XIII (Figura 3). És un bellíssim exemplar que s'exposa al Museu Diocesà i que representa a la Verge Maria alletant a l'Infant Jesús. L'expressió somrient de Maria denota una voluntat d'incidir en la dimensió humana de la Verge, però sense perdre la grandesa de la maternitat divina, intercessora de tota la humanitat. La imatge és de fusta policromada i el tron està decorat amb temes vegetals i geomètrics.

Aquesta incipient voluntat d'humanisme i naturalisme dona una passa de gegant a les fases més madures del gòtic. Del segon quart del segle XV, dins el segon gòtic internacional, s'emmarca l'obra de l'Anunciació de Maria atribuïda al pintor valenc Jaume Huguet (Figura 4). L'obra formava part del retaule de la Mare de Déu de Vallmoll. És una obra mestra, una de les més importants del Museu Diocesà. A la dreta, l'arcàngel Gabriel, agenollat, saluda a Maria també agenollada davant d'un reclinadori amb un llibre obert on es troben escrites les paraules del Magnificat. Gabriel porta a la mà un filacteri on es troba escrita la seva salutació en llatí: «Ave Gratia Plena». Dos llibres davant el reclinadori representen l'Antic Testament (vermell) i el Nou Testament (verd). Apareixen dues lents de lectura, un cartell i el que sembla una brotxa. L'escena és una estança d'arquitectura gòtica. La finestra del fons mostra el paisatge extramurs d'una ciutat fortificada. En tots aquests elements es denota la influència de la pintura flamenca molt preocupada pel detallisme i simbolisme dels objectes i els paisatges, entre d'altres elements. Al mur esquerre de l'estança, Déu Pare envoltat de serafins s'emmarquen rere un òcul. Déu beneeix amb una mà i amb l'altra sosté l'orbe. Déu exhala el seu esperit en forma de colom sobre Maria.

Amb el Renaixement, les arts continuaran evolucionant inspirades en l'humanisme. La pintura permetrà que tant els escenaris arquitectònics com el paisatge

Fig. 1. Mare de Déu i profeta (catacumbes de Priscil·la) (s.III) (Foto Wikimedia Commons).

Fig. 2. Mare de Déu en enkolpion (ss. VI-VII) (Foto MBT).

Fig. 3. Mare de Déu de Montblanquet (s. XIII) (Foto MDT).

Fig. 4. Anunciació atribuïda a Jaume Huguet (s. XV) (Foto MDT).

Fig. 5. Nativitat del Mestre de Cabanyes (s. XVI) (Foto MDT).

siguin marcs idonis per a la figura humana tot dotant les obres de profunditat i perspectiva. La mateixa figura humana es presentarà naturalista i idealitzada. S'accentuarà l'interès per la llum i el color. Tanmateix, a la primera meitat del segle XVI es donarà més insistència als estudis de perspectiva amb formes monumentals i una major sobrietat expressiva. Tot plegat, un marc propici per a elevar la imatge de la *Mater Dei* a les qualitats de bellesa ideal tant física com espiritual. Al Museu Diocesà podem admirar la taula de la Nativitat (ca. 1510) del valencià Mestre de Cabanyes (Figura 5) on s'hi donen aquestes característiques. La Sagrada Família resta emmarcada per un ambient arquitectònic clàssic. A la lluneta central un òcul emmarca Déu Pare beneïent amb la mà dreta i sostenint l'orbe amb l'esquerra i l'Esperit Sant en forma de colom. Diferents grups d'àngels envolten l'escena del naixement. Dos d'aquests àngels, ingràvids, sostenen un filacteri amb el cant dels àngels: «Gloria in excelsis Deo et in terra pax hominibus b[onae voluntatis]» (Lc 2, 14). A l'esquerra de Josep apareixen dos pastors en actitud de veneració. Maria, amb una serena expressivitat, es troba en actitud de pregària davant l'Infant Jesús amb els cabells solts i vestida amb una túnica vermella i un mantell blau fosc.

El barroc va donar la possibilitat a l'Església de transferir els valors de la Contrareforma. Moltes creacions artístiques incidiran en temes com la Immaculada Concepció, els rols de la Mare de Déu, els sants, el reconeixement i l'exaltació dels sagraments, entre d'altres. Les obres religioses s'impregnaren d'emotivitat i teatralitat amb la capacitat de commoure els fidels. El grau d'intensitat com s'administraren fou diferent d'acord amb les escoles i els autors. Un oli sobre tela atribuït a Antoni Viladomat i Manalt és una Pietat (Figura 6) que ens apropa a un estil emotiu però serè. L'obra data de l'últim quart segle XVII i primer quart del segle XVIII. L'obra representa Maria, flanquejada per dos querubins, que sosté al seu fill mort a la falda després d'haver estat descendit de la creu. El seu cor travessat per una espasa és la prefiguració de la profecia emesa per Simeó: «Simeó va beneir-los i digué a Maria, la seva mare: Aquest infant serà motiu que molts caiguin i molts s'aixequin a Israel; serà una senyera que trobarà contradicció, i a tu

Fig. 6. Pietat atribuïda a Antoni Viladomat (ss. XVII-XVIII) (Foto MDT).

Fig. 7. Mare de Déu de Guido Dettoni (1999) (Foto MDT).

mateixa una espasa et traspasarà l'ànima. Així es revelaran els pensaments amagats al cor de molts» (Lc 2, 34-35). Maria alça els ulls al cel i el braç dret està en actitud de pregària a la manera d'una orant. A la penúltima obra que mostrem en aquest recorregut arribem també a l'itinerari final de la Mare de Déu. Com ens recorda el Concili Vaticà II, Maria va mantenir fidelment la unió amb el seu Fill fins a la creu i aquesta unió es manifesta des del moment de la concepció virginal de Crist i fins a la seva mort (cf. *Lumen gentium*, 57 i 58).

A la fi del segle XX i els inicis del III mil·lenni, l'art continua explorant nous camins per a transferir els valors religiosos sobre innovadors llenguatges artístics, fills del seu temps. La imatge de Maria es pot presentar des d'un llenguatge formal "pur" desproveït de concreció física per a incidir en l'essència final d'allò que es vol representar. Una interessant escultura de marbre representant la Mare de Déu (1999) és concebuda des d'una concepció d'abstracció figurativa. Es troba als serveis centrals del Museu Diocesà i és obra de Guido Dettoni della Grazia. L'escultura queda suportada per un pilar de pedra calcària amb la inscripció d'un poema de Carles Duarte que proclama: «Ets la mare, l'origen, la vida on Déu s'arrecerà. Les mans són una estança on aprenc a invocar-te». L'autor ens apropa a un món espiritual modelant la matèria entre les seves mans. Per a ell «les mans veuen, els ulls toquen». Concep «Maria» com a una icona polièdrica que representa Maria, la mare de Jesús de l'Evangelí, però també evoca Maryam de la Sura 19 de l'Alcorà, Shakti de l'hinduisme, Kuan-yin de la tradició xinesa i la imatge de la feminitat de moltes cultures del món. Per a l'observador cristià, des dels seus codis culturals i espirituals, la imatge de Maria de Guido Dettoni es presenta oberta a múltiples lectures: ¿Una flama encesa per a il·luminar la humanitat?, ¿una Mare protegint al seu fill amb el seu mantell? ¿una empremta de la *dynamis* divina que actua sobre la matèria per a transformar-la en esperit?,... Tal vegada la forma que aquí adquireix la matèria esculpida és una via oberta per a trobar els atributs essencials de la Mare de Déu. I és que aquesta és, en definitiva, la funció final de l'art sacre de tots els temps: un element litúrgic, una expressió catequètica però sobretot un vincle de comunicació amb la Fe i la pregària.

De nou sobre el reciclatge de pedres a l'entorn de la catedral: __

LA INSCRIPCIÓ RIT 1019/CIL II2 2188

Joan Menchon Bes

Historiador i arqueòleg

Al programa de la Soledat de 2020 feiem referència a un seguit d'elements arqueològics d'època antiga que es troben reaprofitats a la Catedral de Tarragona i voltants. No es tracta, com s'explicava, d'un simple reciclatge, sinó que la cosa va més enllà. En concret, dos capitells d'estil jònic dels segles IV-V conservats al Museu Diocesà, els quals procedirien de l'església de la Necròpolis de Tabacalera. Els interpretem com la primera seu episcopal de Tàrraco abans de ser traslladada al recinte de culte imperial de Tàrraco, a finals del segle V o principis del VI.

També una sèrie de sarcòfags d'època romana localitzats a la Catedral: capella del Sant Sepulcre, la zona de Santa Tecla la Vella (de *Lucius Simmachus*, de *Iulius Marcius Artemidorus*) o el fragment que es va trobar a les excavacions del Col·legi d'Arquitectes, al carrer Sant Llorenç. A més, el frontal d'Apol·lo i les Muses reciclat a la tomba dels Rocabertí, la làpida de Constança d'Olzinelles i el sarcòfag del segle I que després passa a ser la tomba del soldat Félix Firmidi Cecilià al segle III i el 1303, del canonge Guillem de Banyeres.

Una altra peça que esmentàvem és un fragment d'inscripció paleocristiana decorada amb una corona que es recicla i torna a decorar com a muntant de cancell, a associar amb un altar. Es coneix en el món científic com la inscripció RIT núm. 1019 / CIL II² núm. 2188.

La peça, juntament amb altres, es va trobar al carrer Portal del Carro, núm. 5 entre els mesos d'octubre i novembre de 1966, "en las obras de desmonte y nueva construcción" de l'immoble que es va erigir en aquesta finca. Pel que ens indica Jordi Morant i Clanxet, que dona la notícia al *Butlletí Arqueològic*, es van recuperar dels murs de l'edifici anterior i de la runa del jardí. Del conjunt destaca un fragment de *clipeus* de Júpiter Ammó, trossos de motlures i inscripcions i la peça que ens ocupa, la qual data d'època visigoda. A més, uns quants padellassos de terrissa de diverses èpoques, com es veu en les fotografies que publica. La peça que ara comentarem ara està dipositada a l'espai Tarracopolis del Museu Bíblic Tarraconense. L'any 1975 la inscripció va ser estudiada en la magna obra de l'epigrafista hongarès Géza Aföldy: *Die Römischen Inschriften von Tarraco* (RIT, Berlin).

Fa uns anys, de nou Géza Alföldy i Heike Niquet la van tornar a estudiar i en van fer la corresponent *autopsia* al fascicle quart del volum II, part XIV del *Corpus Inscriptionum Latinarum* (CIL).

El *Corpus Inscriptionum Latinarum* és una monumental i exhaustiva compilació de les inscripcions llatines i algunes de gregues del món romà. El projecte es va iniciar a Berlín el 1847 amb un comitè d'experts sota el lideratge de l'eminent Theodor Mommsen (1817-1903), va ser continuat per un altre personatge de referència, Emili Hübner (1834-1901) que en va redactar el volum II, dedicat a Hispània.

La lògica revisió i reedició del CIL, després de més de 150 anys amb una tremenda aportació de noves troballes, va ser liderada per un altre eminent epigrafista i gran coneixedor de Tàrraco, l'hongarès Géza Alföldy. El volum II és reeditat en el suplement XIV, però atès l'abast de les

Inscripció RIT núm. 1019/CIL IP núm. 2188. Museu Bíblic Tarraconense.

troballes, es desenvolupa en quatre grans fascicles, tres dels quals són dedicats a Tarragona, amb més de 2.300 entrades. Es van publicar els anys 2011, 2015 i 2016, els dos darrers després de la sobtada i plorada mort del Dr. Alföldy (2011). De fet, la *Colonia Iulia Triumphalis Tarraco* és el segon lloc del món amb més inscripcions i fragments, després de Roma, òbviament. Però tornem a la inscripció RIT 1019/CIL II² 2188.

Es tracta d'un fragment de placa de marbre de 37 x 22 x 10,5 cm. A la part superior esquerra de la peça (dreta de l'observador) hi ha part d'una corona de la qual es veuen dos cercles concèntrics i un seguit d'incisions en forma de V que esquematitzen una decoració vegetal. Formen part d'una corona que encerclaria un monograma de Crist o crismó. Sota, part d'una inscripció paleocristiana incisa, de la qual es llegeix:

Hic requi[escit -- -]

Traducció: Aquí descansa [—————]

Segons indiquen Heike Niquet i Géza Alföldy en estudiar-la al CIL, es data al segle V o posterior i apunten que l'origen és la Necròpolis Paleocristiana.

El fet és que la peça està tallada de manera que en mutilar-la es perd bona part de la corona i la inscripció. Fins i tot la part inferior de les lletres està tallada per una decoració que hem de datar en època visigoda, entre els segles VI i VII. Es conforma per dues línies de perles que emmarquen un motiu vegetal format per fulles enroscades. En un dels costats, una perforació rectangular indica que formaria part d'un conjunt més ampli. De fet, la inscripció es va mutilar per convertir-la en un o pilar de cancell d'altar i la perforació serviria per encaixar-hi una placa decorativa.

Reconstruïm una mica el periple de la peça. Ens trobem amb una inscripció paleocristiana del segle V, cisellada en una placa de marbre, cosa gens estranya, com es veu en la rica epigrafia de l'època. Com bé apunten Niquet i Alföldy, és plausible pensar que procedeix de la Necròpolis Paleocristiana o Tabacalera, com també podria procedir d'algun altre espai funerari cristià. El que sembla clar és que l'origen no és la Part Alta, ja que al segle V no sabem que hi hagués enterraments cristians. Hi ha, però, l'excepció de dues tombes infantils dins una casa trobades a les excavacions realitzades al carrer de la Mercè el 1989.

Per què va anar a parar aquesta inscripció a la Part Alta? En l'anterior article sobre el reciclatge de peces apuntàvem que en traslladar-se la seu episcopal de la Necròpolis de Tabacalera a l'espai de l'antic recinte de culte imperial, a finals del segle V-principis del VI, un seguit de peces van ser transportades perquè tenien un significat especial. Són els capitells, sarcòfags i altres elements a què hem fet referència. Es tractava de peces sagrades perquè havien estat d'una manera o altra en contacte amb les relíquies de sant Fructuós, el primer bisbe conegut de la ciutat, i els seus diaques, Auguri i Eulogi. És el que en diem una *hierofania*.

Què és una hierofania? Es tracta d'un neologisme creat per Mircea Eliade, filòsof, antropòleg i escriptor romanès, que va destacar per l'estudi de les religions. Per Eliade les hierofanies són la base de les religions.

La paraula neix de la combinació dels mots grecs *hieros* (ἱερός) = sagrat i *faneia* (φαινέιν)= manifestar, és a dir, la manifestació d'allò que és sagrat. Si és el cas d'una divinitat, un numen, és ja una teofania.

Les hierofanies simples es fan presents mitjançant objectes. Hi ha diversos tipus com les uràniques, que es manifesten mitjançant la pluja; les solars, amb el sol; les selèniques, amb la lluna; les aquàtiques, les vegetals, les tel·lúriques o vinculades amb la terra, i les lítiques, amb les pedres. Per exemple, les ànimes dels difunts viurien dins les làpides funeràries.

Es genera així una cadena simbòlica mitjançant la pedra: inscripció paleocristiana en contacte amb el lloc d'enterrament dels màrtirs Fructuós, Auguri i Eulogi, per tant una mena de relíquia *a contactu* (és a dir, la que es fa per tocar una altra relíquia normalment corporal, dit d'altra manera, les restes d'un sant o santa), es trasllada a la nova seu metropolitana per ser aprofitada com a part d'un cancell d'altar, on es multiplica el seu caràcter sagrat tant pel pes del contacte amb els màrtirs com perquè forma part del centre espacial de la sinaxi eucarística.

Referències bibliogràfiques:

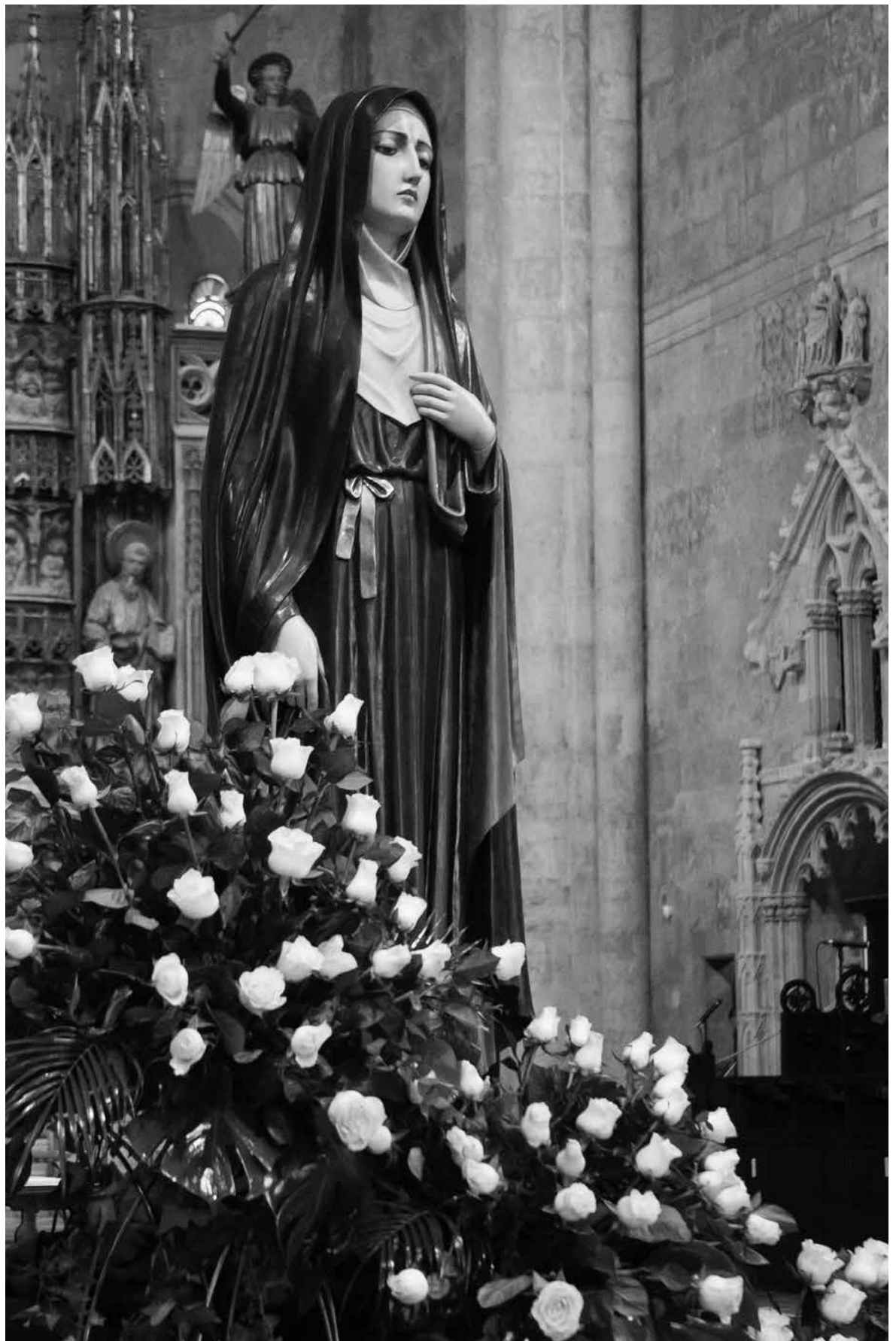
MORANT I CLANXET, Jordi: "Hallazgos en el Portal del Carro." *Boletín Arqueológico*, IV època, anys LXIX-LXX, 1969-1970, p. 125, làm. I-VIII.

ALFÖLDY, Géza: *Die Römischen Inschriften von Tarraco*. Berlín, 1975.

ABASCAL, J. M.; HAENSCH, R.; MAYER, M.; STYLOW, A. I.; VELAZA, J.; GIMENO, H.; SCHMIDT, M.: *Corpus Inscriptionum Latinarum II² suppl 14*. Berlín 2016.

MENCHON BES, J: *Carreus, columnes, inscripcions... i pedres trencades a Tarragona. Sobre la construcció, el reciclatge de materials, usos i espais en època antiga i medieval*. Barcelona, 2021.

Programa D'ACTES

2023

Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang i la Mare de Déu de la Soledat i Reial i Venerable Congregació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist.

DILLUNS, DIMARTS I DIMECRES 20, 21 I 22 DE MARÇ

18.00 - 20.00 h Repartiment de vestes a les aspirants de la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat. Lloc: Secretaria de la Soledat - Casa de la Sang (c/ Natzaret, 1).

Es podran tornar els dies 24 i 25 d'abril de 18.00 - 20.00 h.

DIMARTS I DIMECRES 21 I 22 DE MARÇ

18.00 - 20.00 h Repartiment de vestes a les senyores congregantes de la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat. Lloc: Secretaria de la Soledat - Casa de la Sang (c/ Natzaret, 1).

Es podran tornar els dies 24 i 25 d'abril de 18.00 - 20.00 h.

DIJOURS 23 DE MARÇ

20.00 h Presentació del XXII Opuscle de la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat, a càrrec del Sr. Manuel Allué Martínez, restaurador. L'acte tindrà lloc a l'església de Natzaret.

DIMECRES DE PASSIÓ, 29 DE MARÇ

20.30 h L'església de Natzaret estarà oberta per venerar al Sant Crist de la Sang i a la Mare de Déu de la Soledat.

Pregària al Sant Crist de la Sang i a la Mare de Déu de la Soledat.

DIJOURS I DIVENDRES DE PASSIÓ, 30 I 31 DE MARÇ

19.00 h L'església de Natzaret estarà oberta per venerar al Sant Crist de la Sang i a la Mare de Déu de la Soledat.

Pregària al Sant Crist de la Sang i a la Mare de Déu de la Soledat.

DISSABTE DE PASSIÓ, 1 D'ABRIL

19.00 h Missa i oferiment del ciri pasqual a càrrec de les dues congregacions sota l'advocació de la Sang. L'acte tindrà lloc a la parròquia de la Santíssima Trinitat.

DIUMENGE DE RAMS, 2 D'ABRIL

Benedicció de les palmes al carrer de les Coques. Processó a la S. E. Catedral i Santa Missa presidida per l'Excm. i Rvdm. Joan Planellas Barnosell, arquebisbe de Tarragona i primat. **(Pendent confirmació hora).**

19.00 h Des de l'església de Natzaret, solemne viacrucis per la Part Alta i el passeig Arqueològic, que acabarà a la S. E. Catedral, on serà venerat el Sant Crist de la Sang i posteriorment tornarà a l'església de Natzaret. Els congregants han de portar vesta i gorgera.

DILLUNS SANT, 3 D'ABRIL

10.30 h Missa Crismal a la Catedral presidida pel Sr. Arquebisbe Joan Planellas i Barnosell. Durant la qual es consagrarà el Sant Olis.

Programa D'ACTES

2023

DIMECRES SANT, 5 D'ABRIL

19.30 h Assistència del pas la Flagel·lació, acompanyat de congregants, aspirants i la banda de timbals del pas, a la processó del Dolor, que sortirà de l'església parroquial de Sant Joan, organitzada per la Germanat de Nostre Pare Jesús de la Passió.

Hi poden assistir totes les congregantes i les aspirants de la Soledat que ho desitgin amb la vesta reglamentària. Esperem la vostra presència per acompanyar el pas.

DIVENDRES SANT, 7 D'ABRIL

6.00 h Sermó de Passió a la Catedral de Tarragona.

6.15 h Sortida de l'església de Natzaret dels congregants que acompanyin el Sant Crist de la Sang, que es dirigiran a la S.E. Catedral, des d'on a les 6.30 h sortirà el solemne viacrucis pels carrers de la Part Alta, que finalitzarà a l'església de Natzaret amb la veneració al Sant Crist de la Sang. Els congregants hi assistiran amb la vesta reglamentària i cucurulla penitencial.

17.40 h Recollida del pas de la Soledat. Les aspirants i congregantes poden acompanyar el pas de la Mare de Déu de la Soledat des del Col·legi d'Enginyers Industrials (c/ Escrivanies Velles) fins a la plaça del Rei.

19.30 h Des de l'església de Natzaret, tradicional Processó del Sant Enterrament, declarada element festiu patrimonial d'interès nacional per la Generalitat de Catalunya i organitzada per la Reial i Venerable Congregació de la Sang. Hi assistiran totes les confraries, gremis, congregacions i germandats de la ciutat amb els seus passos.

DISSABTE SANT, 8 D'ABRIL

18.00 h Processó de la Mare de Déu de la Soledat, organitzada per la Congregació de Senyores sota la Invocació de la Puríssima Sang de Nostre Senyor Jesucrist i de la Mare de Déu de la Soledat, amb l'exercici de la Corona Dolorosa.

Vetlla Pasqual a la S. E. Catedral, oficiada per l'Excm. i Rvdm. Mons. Joan Planellas Barnosell, arquebisbe metropolità i primat, a la S.E. Catedral. **(Pendent confirmació hora).**

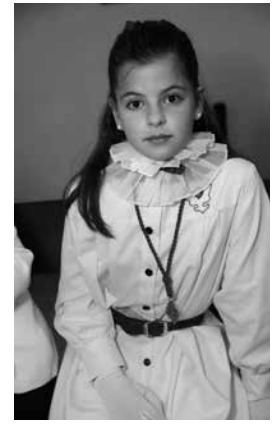

JUNTA DIRECTIVA

President:	Mn. Josep Queraltó Serrano
Priora:	Sra. M. Dolores Nolla Tapias
Vicepriora:	Sra. Lola Fontana Milà
Tresorera:	Sra. Montserrat Gabriel Costa
Secretària:	Sra. M. Antònia Blanco Segura
Vicesecretària:	Sra. M. Teresa Potau Mas
Majorala primera:	Sra. Joana Carrasco Forés
Majorala segona:	Sra. Montserrat Domènech Figueras
Majorala tercera:	Sra. Gemma Brunet Las
Vicetresorera i vocal primera:	Sra. M. Montserrat Amigó Garcés
Vocal segona:	Sra. Yolanda Roca Chesa
Vocal tercera:	Sra. Helena de Lamoga García-Morato
Vocal quarta:	Sra. Ana Bozalongo Antoñazas
Vocal cinquena:	Sra. Ruth Marquès Montejano
Vocal sisena:	Sra. M. Carmen Méndez Moreno
President honorari:	Monsenyor Miquel Barbarà Anglès
Congregant honorífica:	María Josefa Prat López vda. de Salamero (C. núm. 1)

1	M ^a Josefa Prat López de Salamero	51	M ^a Pilar Fontana Milà	101	M ^a Pilar Aromir Vda. Martí
2	Claustre Vallhonrat Llorach	52	M ^a Dolores Fontana Milà	102	Eulàlia Potau Mas
3	Josefa Adserias Pascual	53	M ^a del Carmen Iglesias Gomà Vda. Espejo	103	Montserrat Vilà Miquel
4	Carmen Dols Cabré	54	M ^a Dolores López Izquierdo	104	Mercedes Palomino Vda. Sales
5	Teresa Bondía Aguiló	55	M ^a Magdalena Roselló Cavallé	105	Montserrat Potau Mas
6	Teresa Casanovas Pedra	56	Rosalia Vallvé Navarro	106	M ^a Victoria Espejo Iglesias de Gómez Iturriaga
7	Montserrat Carballeira Vda. Roca	57	M ^a Josefa Sanromá de Esquerrà	107	Inés Solichero Roselló
8	M ^a Dolores Nadal Alaix	58	M ^a Teresa Aragonés Valls	108	Soledad Sánchez Yepes
9	M ^a Josefa Dalmáu de Morán	59	M ^a Asunción Tarragó Guinovart	109	M ^a Dolores Castellà Zàforas
10	Rosa Martí de Durán	60	Isabel López Izquierdo de Potau	110	M ^a Jesús Pallarés Coll
11	Carmen García Pujol	61	M ^a Cristina Vidal Pedrol	111	Beatriz De Muller Mencós
12	Conchita Porqueras de Ferré	62	Angeles Anguela Fa	112	Sofia De Muller Mencós
13	Pepita Rodríguez Fonts	63	Angelita De Muller de Tarradellas	113	M ^a Carmen Fortuny Grau
14	Montserrat Colet Sancho Vda. Sugrañes	64	Beatriz Merelo Sanromà	114	Chitina Bardají Ruiz
15	Marta González Pedrol	65	M ^a Asunción Jané Rodríguez	115	Montserrat Boada Gasulla
16	M ^a José Andreu Bertran	66	Pilar Banús de Vallvé	116	Montserrat Alegret Vda. Lleixà
17	M ^a Montserrat Gabriel Costa	67	Inmaculada Sevil Hevia	117	Natividad Tomás Francesch
18	M ^a Glòria Malé Carbó	68	Imma Marsal Cavallé	118	Mercedes Alegret de Bou
19	M ^a Teresa Carcolé Vidal	69	M ^a Pilar Sanromá de Sánchez	119	M ^a del Carmen Ferrer Egea
20	Margarita Prat Lopez Vda. Mullerart	70	Mercedes De Muller de Otero	120	M ^a Luisa Alegret Combalia
21	M ^a Dolores Rafi Ollé	71	Andrea Castellà Zàforas	121	M ^a José Guillén Torres
22	M ^a Victoria Pedrol Medina	72	M ^a Valentina Sotoca Cortés	122	Carmen Alegret de Martí
23	M ^a Antonia Escarré de Adseria	73	M ^a Elena Roselló Cavallé	123	M ^a Claustre Salvat Duch
24	M ^a Montserrat Ruiz Alsina	74	Rosa Margarita Roselló Cavallé	124	Alicia Roca Carballeira
25	Carmen Casas Ferré	75	Montserrat Dols Saperas	125	M ^a Angeles Hernández-Sanahuja Anguera
26	M ^a Dolores Esqué Ruiz	76	M ^a Teresa Alfaro Bozalongo	126	Rosa Margarita Hernández-Sanahuja Anguera
27	M ^a Teresa Pinilla Cano	77	Paquita Baila Vda. Sanromà	127	M ^a Carmen Alvarez Pérez
28	M ^a Teresa Fernández Gimenez de Boronart	78	M ^a Angeles Peralta Maestreuán	128	Júlia Rovira Murillo
29	Montserrat Serra Tutusaus	79	Mercedes Pujals de Martí	129	Angeles Campo Gomicia de García
30	M ^a Dolores Castiñeira Vda Simó	80	M ^a Carmen Sanromà Jané	130	M ^a Angeles Roca Carballeira
31	Chitina García Pujol	81	Pilar Alió Borrás de Ricomà	131	Emma Blanco Zárata de Prat
32	M ^a Rosa Perelló de Vallverdú	82	Berta Malet Masalles	132	M ^a Rosa Budesca Aguiló
33	M ^a Luisa Pérez Vda. Castanedo	83	Helen Artigau Cots de Solé	133	Ana M ^a Queral Fontanals
34	Roser Más Vda. Potau	84	Adelaida Espejo Iglesias	134	Núria Gómez Porta
35	M ^a Montserrat Amigó Garcés	85	Mireia Espejo Iglesias de Castro	135	M ^a Emilia Bautista Figuerola
36	Montserrat Company Ventosa	86	M ^a Jesús Coll Vda. Pallarés	136	Raimunda Olivé Vda. Pallach
37	Rosa M ^a García de Plana	87	Teresa Galea de Carcolé	137	Alicia De Muller Mencós
38	Montserrat Duch Bové, Vda. Salvat	88	M ^a Antonia Blanco Segura	138	M ^a Teresa Mallafré Valero
39	M ^a Elena Llurba Mateu	89	M ^a Claustre Sevil Dasca	139	Montserrat Tomás de Pepió
40	M ^a Asunción Marsal Cavallé, Vda. del Fraile	90	Ana M ^a Sevil Dasca	140	Paquita Boltó de Bella
41	M ^a Asunción Roselló Cavallé de Colet	91	Montserrat Iglesias de Ulloa	141	Rosalia Cusidó de Maseras
42	M ^a Dolores Nolla Tapias	92	Roser Potau Mas	142	Carmen Queral Fontanals
43	Isabel Veciana Botanch	93	M ^a Teresa Potau Mas	143	Amparo Mallafré Cajigao
44	M ^a del Carme Bosqué Ibañez de Marsal	94	Marta Potau Mas	144	Julia Tapias de Tresseras
45	Montserrat Tapias, Vda. Martínez	95	Patricia Tapias Ibañez	145	Mercedes Tapias Albiac
46	Isabel Iglesias Pocurull	96	M ^a Josefa Sotoca Cortés	146	Josefa Gassó Mestre
47	M ^a Josefa Ferrer Fortuny	97	Mercè Jané Alegret	147	M ^a Rosa Robert Cardona de Virgili
48	M ^a Victoria Rimbau	98	M ^a Carmen Martí Viamonte	148	Yolanda Roca Chesa
49	M ^a Montserrat Bordas Cobo	99	M ^a Luisa Castanedo Pérez	149	Inés Potau Mas
50	M ^a Carmen Barriach Molas, de Juan	100	M ^a Dolores Plana Gavalda	150	Angeles Escobar Garrido

151	Mª Juana Zaragoza Gras	201	Marta Gago Panades	251	Agueda Del Fraile Marsal
152	Josefa Cañellas Horta	202	Araceli Carrasco Muñoz	252	Núria Alegret Fontana
153	Teresa Martí Aromir	203	Teresa Blanco Segura	253	Mª Carmen Morán Dalmau
154	Mª Dolores Lafuente Alonso	204	Carmen Blanco Segura	254	Mª Mercedes Boronat Fernández
155	Esmeralda Sevil Gomis de Belmonte	205	Inmaculada Bea Ribes	255	Núria Gabriel Lop
156	Montserrat Sevil Gomis	206	Mª Dolores Gras Sanz	256	Maria Pino Roca
157	Mª Teresa Rodríguez Monteverde de Jané	207	Patricia Marsal Bosqué	257	Noelia Llitrà Dalmau
158	Mª Teresa Campanera Parramón	208	Asunción Del Fraile Marsal	258	Beatriz Solé Artigau
159	Cristina Satué Vallvé	209	Olivia Merelo de Barberá Roig	259	Alejandra Pastor Andreu
160	Montserrat Coll de Serrano	210	Cristina Marsal Pérez	260	Alba Colet Roselló
161	Mercedes Vallvé Martí	211	Beatriz Pino Roca	261	Mª Victoria Esquerra Sanromà
162	Sara Guardia Catalán	212	Almudena Aymat Satué	262	Cecilia Julve Larrubia
163	Rosa Mª Solé Rubio	213	Maria Martí Solé	263	Marta Huber Potau
164	Teresita Fontana Bertrán Vda.Prat	214	Ana Mª Brú Gómez	264	Teresa González Masdeu
165	Lourdes Gras Virgili	215	Sílvia Serres Soler	265	Laura Huber Potau
166	Magda Bernaus Pascual	216	Marta Cassany Virgili	266	Emma Prat Blanco
167	Carmen Calvo Huguet	217	Natalia Serres Soler	267	Núria Prat Blanco
168	Mª Dolores Andreu Salomó	218	Elisabeth Benítez Gispert	268	Anna Del Fraile Marsal
169	Mª Belén Ansuaga Sentís	219	Mercè Pallach Olivé	269	Anna Vilà Tapias
170	Gloria Salvat Duch	220	Modesta Pozuelo Molina	270	Maria Adserias Escarré
171	Mª Pilar Serrano de Pallarés	221	Isabel Serrano Coll	271	Ana Franco Martínez
172	Xandra Tarragó Amigó	222	Carmen Velasco Muñoz	272	Marta Serrano Coll
173	Juani Franco Martínez	223	Carmen Junquera Burdeos	273	Montserrat Bella Boltó
174	Juana Recasens Bassedas	224	Mª Pilar Adserà Gebellí	274	Mona Moncunill Sevil
175	Beatriz Satué Vallvé	225	Montserrat Virgili Dalmau	275	Sandra Simó Blanco
176	Laura Passiti Franquet	226	Sagrario Pozo Martín	276	Aurelia Marsal Ricomà
177	Carmen Vericat Royo	227	Montserrat Doménech Figueras	277	Mª Mercedes Tresserras Tapias
178	Adela Tapias López de Rodríguez	228	María Prim Carrasco	278	Mónica Huber Potau
179	Gertrudis Martí Aromir	229	Marta Artigau Cots	279	Verónica Tapias Zaragoza
180	Ana Mª Tasia Vidal	230	Mercedes Pinós Vda. de Farré	280	Ana Vallvé Fontana
181	Cristina Lleixà Alegret	231	Mª Camino San Román Castanera	281	Inés Potau López
182	Ana Mª Lop Vaquero	232	Elisenda Segura Pérez	282	Alejandra Vives Sanromà
183	Amparo Brú Gómez	233	Magda Martí Mercadé	283	Meritxell Baches Serra
184	Magda Mª Moya Fortuny de Nin	234	Mª Carmen Andrés Pueyo	284	Iraida Belmonte Sevil
185	Magda Mª Nin Moya	235	Francisca Gras Vendrell	285	Carla Belmonte Sevil
186	Mª Victoria Nin Moya	236	Vicenta Bartolí Merola	286	Inés Solé Guillén
187	Isabel Miró Berrocal	237	Ana Vives Sendra de Sáez	287	Mireia Aymat Satué
188	Rosa Mª Ricomà Vallhonrat	238	Natividad Ramírez Giménez	288	Sofia Gasull Guardia
189	Matilde Rodríguez Entero	239	Mª Luisa Pastor Andreu	289	Judith Nadal Gras
190	Olga Robledo Artigau	240	Mónica Julve Larrubia	290	Mª Teresa Boronat Fernández
191	Sandra Moncunill Sevil	241	Ana Mª Bea Ribes	291	Montserrat Martí Rodríguez
192	Isabel Potau Mas	242	Ana Estopá Navalón	292	Alicia Sàez Vives
193	Mª Dolores Roquet-Jalmar Ensesa	243	Lidia Alcalde Cugat	293	Ana Fortuny Tasia
194	Montserrat Fortuny Grau	244	Maruja Ballarín Sarrablo	294	Maria Fortuny Tasia
195	Natalia Segura Pérez	245	Anna Lladó Madico	295	Mª Victoria Fabregat Sevil
196	Montserrat Virgili Costa	246	Pilar Cortés Palau	296	Mª Isabel Fortuny Miró
197	Mª Cinta Pons Mestres Vda. Esporrín	247	Montserrat Sentís Tamburini	297	Mertixell Anglès Brú
198	Mª Antònia Bosch Rillo	248	Eva Tarragó Amigó	298	Montserrat Anglès Brú
199	Pilar Serrano Coll	249	Natalia Solé Artigau	299	Montserrat Martorell Salort
200	Mª Isabel Colet Solé	250	Alejandra Marsal Bosqué	300	Clara Tarradellas de Muller

301	Rocio Ramos de Muller	351	Roser Costa Albiol	401	M ^a Teresa Chillida Ronchera
302	Araceli Salvadó Carrasco	352	M ^a Teresa Rivelles Blanco	402	Teresa Gené Escoda
303	Montserrat Salvadó Carrasco	353	Teresa Rimbau Prat	403	Mar Ulloa Iglesias
304	M ^a Claustre Costa Albiol	354	Blanca De Juan Barriach	404	Virginia Martí Llauradó
305	Rosa M ^a Pintado de Aizpuri	355	M ^a del Mar Basco Cuadrada	405	M ^a Dolors Comas Andreu
306	Mónica Benito Gázquez	356	Ana Basco Cuadrada	406	Isabel Domingo Martí
307	Montserrat Adán Doménech	357	M ^a Teresa Gutierrez Carrera	407	M ^a Rosa Carola Cosialls
308	M ^a Montserrat Boada March	358	Juana Robert Cardona	408	Júlia Solé Guillen
309	Vanessa San José Méndez	359	Natalia Caballero Pavón	409	Raquel Maset Gayá
310	Soledad García Gorbeña	360	Elisabeth Castell Mallafré	410	M ^a Carme Panadés Ferrer
311	Carlota Sánchez Sanromà	361	Rosa M ^a Torres Fernández	411	Ana Hernández Panadés
312	Alba Calderón Marsal	362	Natividad Murtra Solé	412	Leyre Ucha Alfaro
313	Julia Marsal Ricomà	363	M ^a Carmen Domingo Belando	413	Eulalia Gené Fleix
314	Glòria Pino Roca	364	Ana Calvo Elias	414	Pilar Gázquez Jurio
315	Anna Potau Bustamante	365	Marta Perez Noguera	415	Nuria Martí Nieto
316	Cristina San José Méndez	366	Celia Del Diego Thomas	416	M ^a Cinta Andreu Faiges
317	M ^a Amelia Sentís Masllorens	367	Francisca Ayala Parejo	417	Glòria Rovira Martí
318	Gemma Más Sotoca	368	Antonia Caparrós García	418	Blanca Martí Garrido
319	Gabriela Micó Recasens	369	Marta Callao Guim	419	Cristina Martí Sirvent
320	Irene Potau López	370	Bárbara Guim Llovet	420	Isabel Rovira Martí
321	Elena Gallego López	371	M ^a Victòria Guinart Mateu	421	Yolanda Casas Roca
322	Eva Pijuan Robledo	372	Cristina Montalban Fabra	422	Ana Ondiviela Bozalongo
323	M ^a Belén Cabré Pérez	373	Marta Cascón Goñi	423	M ^a Joana Carrasco Forés
324	Cristina Savin Vidal	374	Concepción Fabra Lluch	424	Teresa Brú Sales Vda. Rovira
325	Clara Savin Vidal	375	Maria Jiménez López	425	M ^a Soledad Aparicio Palazuelos
326	Elena Ulloa Iglesias	376	Cristina Casas Roca	426	M ^a Concepción Ibars Simó
327	Sofia Vilá Pozo	377	Isabel Bacarizo Giménez	427	M ^a Claustre Arribas Ibars
328	Montserrat Solano Prats	378	Ana Jané Oliván	428	Belén Ramos de Muller
329	M ^a Teresa Franquet Sugrañes	379	Elena Arqued Jané	429	Gloria Albacar Sancho
330	Marta Ricomà Alió	380	Blanca Jané Oliván	430	Laura Val Corominas
331	Miriam Ricomà Alió	381	Rocio Arqued Jané	431	Ana Pallarés Coll
332	Pilar Gascón Sotoca	382	Isabel Pigem Ricart	432	M ^a Rosa Company Ventosa
333	Montserrat Garcés Altadill	383	Florentina Penco Bermejo	433	Rosa Frisach Domadel
334	Mercedes Dalmau Massó	384	Carme Tamburini Trallero	434	Alodia García Frisach
335	Rocio Llitrà Dalmau	385	Josefa Figueras Trillas	435	Ana L Bozalongo Antofñazas
336	Almudena López Panisello	386	Eva Lourdes Vallvé Alvarez	436	Alejandra Vallvé Banús
337	Mónica Busquets Martí	387	M ^a Antonia Ferrer Martínez	437	Silvia Peña Güell
338	Bárbara Pintado Duch	388	Sandra Lleixà Alegret	438	Judith San José Mendez
339	Claudia Teixell Aleu	389	Silvia M ^a Sancho Roca	439	Montserrat Domingo Saigí
340	Rosana Combalia San Román	390	Carla Aymar Potau	440	Montserrat Nieto Roldán
341	M ^a Luisa Torres Sanz	391	Anna M ^a Mateu Morelló	441	Ana Borrull Riera
342	Teresa Fabregat Nuet	392	Núria Alfaro Mateu	442	Mercedes Dexeus Domingo
343	Carmen Fabregat Nuet	393	Beatriz De Castro Espejo	443	Maria Llobera Calaf
344	Miriam Fernández de Caleyá Dalmau	394	Filomena Sentís Masip	444	Ana Castell Mallafré
345	M ^a Francisca Dalmau Massó	395	Isabel Vallvé Domingo	445	Rosa Bigorra Fernández
346	M ^a Rosa Ciurana Moncusí	396	Alicia Vallvé Domingo	446	Pilar Cusido Miró
347	Rosa Picornell Ciurana	397	Francisca Figueras Simó	447	Marta Hernández Anadón
348	Dolors Amell Pons	398	Marina Vives Blanco	448	Amàlia Palau Gual
349	Tatiana Belmonte Sevil	399	Margarita Garijo Sadurní	449	Marta Balañá Lucena
350	Adelaida Gómez de Iturriaga Espejo	400	M ^a del Pilar Solano Prats	450	Elisenda Morales Bigorra

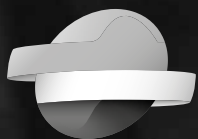
451	Ariadna Arola Brunet	501	M ^a Angeles López Domínguez	551	Trini Pérez Yeste
452	Alejandra Arola Brunet	502	Anna Vives Blanco	552	Araceli Gómez López
453	Alicia Benítez Gispert	503	Blanca Ondiviela Bozalongo	553	M ^a Inmaculada Vendrell Blanco
454	Mercedes Dalmau Cortés	504	Gabriela De Castro Espejo	554	Antonia Gómez Botella
455	Aleyda Carrillo Olivé	505	Mercé Marín Ferrer	555	Anna M ^a Pons Estradé
456	Blanca Escatllar González	506	M ^a Dolores Duch Bové	556	Marina Llorach Salvadó
457	Núria Escatllar González	507	Maria Pluvinet Duch	557	Patricia Escarre Nin
458	Núria Valldosera Escatllar	508	M ^a Antonia Morros Lucas	558	Anna Baviera Calero
459	Carlota Lozano Alsina	509	Juana García Sánchez	559	Júlia Mullerat Domingo
460	M ^a Mercedes Saiz Murillo	510	Rosa Carme Segalà Capdevila	560	Clàudia Mullerat Domingo
461	Ingrid Alvarez Montalbo	511	Esther Sanz Herraiz	561	M ^a Rosa Casellas Andreu
462	Miriam Alvarez Montalbo	512	Ana Teresa Sanfiz Sáncho	562	Glòria Domènech Virgili
463	Laura Pons Estradé	513	Carla Helena Bria Montcusí	563	Teresa Aguinaga Fernández
464	Alba Boronat Pons	514	M ^a Cristina Pons Güell	564	Paula Calderón Satué
465	M ^a del Mar Pons Estradé	515	Marta Bonillo Segalà	565	Gemma Alvaro Polo
466	Sonia Boronat Pons	516	Aida Bonillo Segalà	566	Cynthia Queralt Alvaro
467	Marta Escatllar González	517	Mariona Brull Andreu	567	Ana M ^a Fontanals Bonet
468	Marta Grau Carrasco	518	Dolors Andreu Prats	568	Josefa Jiménez Giraldez
469	Sonia Grau Carrasco	519	Andrea Jordà Martínez	569	Laura Sales Palomino
470	Núria Rubio Gómez	520	Mireia García Bernaus	570	M ^a Carmen Duch Torrelles
471	Joana Serra Virgili	521	Sonia Mestre Martínez	571	Cristina Muñoz Melich
472	Gemma Brunet Las	522	Eugenia Aymat Castresana	572	Alicia Batlle Carbó
473	Maria Dolores Signes Ruiz	523	Isabel Soriano Perea	573	Inés Calderón Satué
474	Arantxa Siendones Bordas	524	Paula Baena Zárate	574	Natalia Artero Boronat
475	M ^a Carmen Alonso Fontbona	525	Maria Boada Gea	575	M ^a Pilar Bote Vidal
476	Susana García Alonso	526	M ^a Dolores Torres Eguiluz	576	Maria Sabatés Sabaté
477	Elisenda Joglar Huber	527	M ^a Neus Torres Eguiluz	577	Rosa M ^a Tierraseca Matute
478	Covadonga Joglar Huber	528	Maria Mullerat Pigem	578	M ^a Cinta Itarte Rabadà
479	Irene Huber Company	529	Núria Domingo de Mullerat	579	Gemma Marchena Angós
480	M ^a Mercé Martorell Comas	530	Roser Peiró de Mullerat	580	Mireia Marchena Angós
481	Clara Matas Roselló	531	Sílvia Fuster Mateu	581	Joana Angos Mirantes
482	Andrea Englad Roselló	532	Anna Labata Marco	582	Teresa Leiva Villalba
483	Mercedes García Forcada	533	Rosa M ^a Batet Alonso	583	Esther Ventura Dalmau
484	Begoña Parra García	534	Maria Ferrando Babot	584	Josefa Girona Gil
485	Agustina Granadero Monjo	535	Inmaculada Ribalt Muñoz	585	Natalia Lacasa Vidal
486	M ^a Dolores Bosch Gutiérrez	536	M ^a Josefa León Rebollo	586	Elvira Ballester Garris
487	Maria Domènech Mezquida	537	Dolores Miquel Serrano	587	Ana Pérez Romero
488	Andrea Losada Castellà	538	Araceli Anadón Esquiroz	588	Maria Murguía Benítez
489	Carla Jané Oliván	539	Rafaela Roman Marín	589	Yasmina Solé Carolá
490	Montserrat Mallafre Gázquez	540	Anna Pedraza Vidal	590	Diana Solé Carolá
491	Marisé Odena Rosell	541	Mónica Tarragon Peralta	591	Núria Borrull Riera
492	Marina Vallvé Odena	542	M ^a Carme Mir Felip	592	Silvia Borrull Riera
493	Marta Vallvé Odena	543	M ^a Dolores Sans Vidal	593	Loli González Felix
494	Carmen Ochoa Calvo	544	Purificación López Segura	594	Clàudia Segarra González
495	Gabriela Vallvé Ochoa	545	Miriam Salvadó Agustín	595	Ana M ^a Terceño Gómez
496	M ^a Teresa Martí Estrada	546	Julia Robledo Carrió	596	Beni Baviera Calero
497	Ana-Cristina Campón Ferreras	547	Elisabeth Arribas Ibars	597	M ^a Carmen Franqueza Roca
498	M ^a Lluïsa Sanz Herraiz	548	Pilar Ortiz de Paz	598	Emilia Preciado Maydeu
499	Cristina Peña Güell	549	Laura López Vendrell	599	M ^a Luz Del Amo Clarí
500	Josefa Fabregat Nuet	550	Paula Cristobal Sanz	600	Francisca Josefa March Roca

601	Marta Buera Potau	651	Carmen Aguirre Parra	701	Yolanda Alabart Segura
602	Marina Buera Potau	652	Dolores Almazán Ruiz	702	Maria Nieves Alabart Segura
603	Maria Balañá Lucena	653	M ^a Carmen Almazán Ruiz	703	Rosa M ^a Garcia Martinez
604	Yaiza De la Cruz Morán	654	M ^a Dolores Blanco Almazán	704	M ^a Antonia Rodriguez Vallejo
605	M ^a Carmen Olivera Martínez	655	Clara Adserias Hernández	705	Ramona Gimenez Martinez
606	Josefa Martínez Martínez	656	Sílvia Adserias Hernández	706	Josefina Andreu Rodriguez
607	Núria Espinet Degracia	657	Conchita Adserà Pardines	707	Filomena Rodriguez Vallejo
608	Laura Ventosa Andreu	658	M ^a Antonia Solé Colom	708	Irene Clara Guerrero Ramos
609	Inmaculada Llauradó Grau	659	M ^a José Heras Tuset	709	Belén Villares Ferrandiz
610	Pilar Eloisia Vives Turegano	660	Belén Fernandez de Caleyá Ramiro	710	Alexia Palau de Ribes Espejo
611	Esther Socías Balada	661	Júlia Adserà Flavià	711	Alisa Gil Queralt
612	Mireia Ventura Ripoll	662	Gracia Alvarez Murillo	712	Sofia Salvat Argany
613	Concepción Olivera Martínez	663	M ^a Gracia Murillo Rodriguez	713	M ^a Dolors Forcadell Masdeu
614	Clara Pons Estradé	664	Dolores M ^a Tierraseca Matute	714	Maria Lorenzo Sanchez
615	Montserrat Aleu Calvet	665	Josefina Badia Oller	715	Vinyet Salvado Ruiz
616	M ^a Mar Fernández de Caleyá Dalmau	666	Patricia Musolas Farrell	716	Elisabeth Flores Calvet
617	Ana Gutierrez Fernández de Calella	667	Esther Musolas Farrell	717	Natalia Iriso de Mullerat
618	Maria Espejo Liso	668	Angelines Difeiro Iglesias	718	Alicia Mullerat Iriso
619	Olga Montagut Galimany	669	Paula Lozano Alsina	719	Mariona Mullerat Peiró
620	M ^a Victoria Arbeloa Rigau	670	Cristina Aguiló Calaf	720	Patricia De la Paz Marsal
621	Ana García Anguela	671	Rosa M ^a Andreu Sabadell	721	Carme Tous Aymat
622	M ^a Carmen Méndez Moreno	672	Raquel Vidal López	722	Ruth Corominas Creus
623	Sónia Alvarez Borrás	673	Ingrid Vidal López	723	Judith Heras Tuset
624	Ana De la Guerra Palacios	674	Aurelia Delgado Gómez	724	Ana M ^a Mota Jiménez
625	Maria Sevill de Llobet	675	Leyre Rovirosa Rodríguez	725	Anabel Torrado Mota
626	Núria Mullerat Domingo	676	Elena Más Salguero	726	Beatriz Lopez Iparraguirre
627	Montserrat Ribas Montilla	677	Angels Creus Tuebols	727	Cristina Ballart Alujas
628	Francisca Calbet Soliano	678	Maria Potau Mas	728	Mireia Satue Socías
629	Natalia Dalmau Roca	679	Maria Gimenez Llitrá	729	Mariona Arandes Busquets
630	M ^a Pilar Borrás Marco	680	Antonia León Martinez	730	Carol Arandes Busquets
631	Violant Andreu Salla	681	M ^a Carme Baiget Solé	731	M ^a Dolors Masdeu Almenara
632	Marta Vidal Jorda	682	M ^a Teresa Carné Horta	732	Marina Martí Triquell
633	Anna Tous Aymat	683	Antonietta Rovira Porqueras	733	M ^a dels Angels Grau Bella
634	Magda Mestre Castells	684	Blanca Ribé Rufa	734	Claudia Peyra Grau
635	Clara Mullerat Peiró	685	M ^a Montserrat Rufa Gracia	735	Núria Alegre Franco
636	Judith Queralt Solé	686	Elena Aguilar Yxart	736	Laura Pardell Dominguez
637	Anabel Hernández Anadón	687	Dolors Martí Seró	737	Lidia Pardell Dominguez
638	Ariadna Lucena Vargas	688	Montse Martí Estrada	738	Maria Fernandez Franco
639	Ignacia Alujas Golarons	689	Tere Allué Torra	739	M ^a Montserrat Garcia Roca
640	Núria Ballart Alujas	690	Natalia Piñol Suarez	740	Esther Pere Mas
641	Laura Guinovart Castan	691	M ^a Merce López Vendrell	741	Concepción Medina Bermejo
642	Maria Ribé Rufa	692	Alejandra Palmira Hernandez Pastor	742	Laia Batlle Carbó
643	Anna Valldosera Escatllar	693	Emma Stephenson Pastor	743	Júlia Grau Tresserras
644	Núria Flavià Gaya	694	Lucia Satué Mas	744	Núria Martínez Grau
645	Montserrat Pomerol Sanchez	695	Laura Mallafré Gazquez	745	Maite Parrilla Vidal
646	Nefertari Picó Plaja	696	Irene Perez Passiti	746	Irene Roca Reixach
647	Ana Montserrat Boronat Sánchez	697	Susana Gonzalez Tost	747	Laia Musté Beltri
648	Marina López de Manuel	698	M ^a Asuncion Tost Ortiz	748	Lucia Gallego Bosch
649	Mireia De Manuel Pradas	699	Mariona Baranda González	749	Alba Musté Beltri
650	Mercè Pradas Cortina	700	Mercedes Murillo Rodríguez	750	Anna Tarrago Garcia

751	Mariona Musté Salvadó	801	Clàudia Marsal Escudé	851	Elena Prat Frijanes
752	Maria Busquets Pluvinet	802	Clara Puigbo Marsal	852	Caterina Tresserras Pianigiani
753	Joana Serret Sanahuja	803	Rita Serra Marsal	853	Maria Martínez Grau
754	Elvira Sanahuja Rosell	804	Carla Lozano del Fraile	854	Paula Salazar Carracedo
755	Elvira Ferrando Gómez	805	Ana Pérez Ferret	855	Maria Salazar Carracedo
756	Helena De Lamoga Garcia-Morato	806	Berta Samper Pérez	856	Roser Cabré Potau
757	Ana Gonzalez Morales	807	Ariadna Gallego Serra	857	Georgina Pujol Potau
758	Luisa Jorge Pizarro	808	Maria Isabel Da Conceicao Coelho	858	Ruth Marqués Montejana
759	Irene Fernandez de Caleyá Miquel	809	Marta Mendoza Fortuny	859	Marta Pintado Romero
760	Paula Fernandez de Caleyá Miquel	810	Montserrat Molins Garcia	860	Anna Pintado Pino
761	Alba Piñol Moreno	811	Valentina Diaz Rubio	861	Gloria Cerezo Huber
762	Mariona Guasch Camacho	812	Joana Colet Rabassa	862	Eulàlia Veà Miranda
763	Inés Lecuona Musolas	813	Ivet Roch Colet	863	Júlia Pujadas Sugrañes
764	Esther Juncosa, Vda. Musolas	814	Dolors Farriol Batalla	864	Joana Cañellas Santos
765	Teresa Pego Gallego	815	Cayetana Hernández Pastor	865	Clàudia Barcelona Caballero
766	Elena Yxart Montañes	816	Susana Fernández García	866	Eva Sugrañes Aymami
767	Núria Pérez Martí	817	Ana Nonell Fernández	867	Rosario Tortosa Ruiz
768	Núria Benedicto Ferrer	818	Lluïsa Serres Cirujeda	868	M ^a Teresa Pallejà Franquet
769	M. Rosa Rebull Plà	819	Berta Cerezo Huber	869	Ana Pallejà Franquet
770	Maite Mullerat Peiró	820	Sara Tomàs Serres	870	Ester Pallejà Franquet
771	Megan McLaughlin de Mullerat	821	Anna Colomines Montfort	871	Pilar Turégano Fuentes
772	Claudia Sentís Esteban	822	Patricia Martí Asenjo	872	Miriam Gallego Serra
773	Aina Sentís Esteban	823	Maria De los Santos Torrecillas	873	Concepció Simó Baiget
774	M ^a Victòria Forns Fernández	824	Anna Maria Tarafa Camps	874	Gabriela Hernández Pastor
775	Alba Gómez Forns	825	Montserrat Piqué Vda. Boronat	875	Marta Martínez Grau
776	Maribel Rubio Diaz	826	Laura Sastre Núñez	876	M ^a de las Mercedes Grau Tresserras
777	Georgina Garcia Rubio	827	Aurora De la Torre Trillo-Figueroa	877	Irene Vico Parejo
778	Ariadna Escatllar Suárez	828	Mercedes Forns Fernández	878	Remei Ortega Parejo
779	M ^a Angeles Guerrero Pulido	829	Raquel Lago Forns	879	M ^a Angels De la Salud Fernández
780	Alexia Martínez Sevilla	830	Ana Isabel Garcia Rodriguez	880	Roser Vallvé Cid
781	M ^a Carmen Avellá Shaw	831	Blanca Fernández de Caleyá Dalmau	881	Helena Pineda Estopá
782	Lidia Villa Sánchez	832	M ^a José Olivera Martínez	882	M ^a dels Angels Luque Torralbo
783	Esperanza Villa Sánchez	833	Maria Gebelli Granell	883	Miriam Marsal Cilleros
784	Anna-Yangyi Vilà Morales	834	Mónica Gimenez Llitrá	884	Claudia Aixelá Goudinoff
785	Montserrat Butet Juncosa	835	Maria Vicario Jordá	885	Andrea Santos Domenech
786	Carmen Nieves Fernaud Vela	836	Miriam Andreu Rodriguez	886	Magdalena Duch Baduell
787	Paula Seró Huber	837	Clara Samper Pérez	887	Loreto Meix Sabaté
788	Susana Mullerat Iriso	838	Rosa M ^a Pàmies Poblet	888	Soledad De la Rosa Alarcón
789	Begoña Lecuona Musolas	839	Blanca Garcia Carreño	889	Bedur Rajab Neguerela
790	Gloria Milá Roca	840	Celia Josa Castillejo	890	Margarita Mullerat McLaughlin
791	Emma Alfaro Franqueza	841	Marta Vicario Jordá	891	Rose Maria Mullerat McLaughlin
792	Isabel Giró Lascano	842	Judit Garcia Pallares	892	Ana Ortega Hernández
793	Carmen Jiménez Hurtado	843	Cristina Comes Fortuny	893	Júlia Gayá Pino
794	Alexandra Rion Marqués	844	Laura Comes Fortuny	894	Paula Pintado Pino
795	Dolors Segura Bisbal	845	Laia Garcia Pallarés	895	Núria Molins Garcia
796	M ^a Dolores Garabatos Bosch	846	Adriana Grañó Marsal	896	Marta Doménech Fernández
797	Cecilia Garabatos Bosch	847	Inés Mendoza Fortuny	897	Carmen Fernández Sans
798	Elena Ventosa Andreu	848	Alexandra Cubells Moncunill	898	Laura Bernal López
799	Mireia Pérez Mallén	849	Carla Seró Huber	899	Maria Clopes Vidal
800	Alba Carcellé Herrera	850	Paloma Prat Frijanes	900	Berta Clopes Vidal

901	Maria Grau Alasá	950	Alicia De Manuel Herrero	999	Alba Arranz Lettich
902	Paula Hernández Vidal	951	Chelo Boada Valls	1000	Itziar Delgado Sañudo
903	Meritxell Jaquel Blasco	952	Cloé Martínez Marsal	1001	Begoña Sañudo Burgos
904	Nayeli Jaquel Gámez	953	Angels Ferrando Gómez	1002	Marina Oviedo Núñez
905	Yarezi-Teresa Jaquel Gámez	954	Glòria Jordà Múgica	1003	Lucía Moreno Martí
906	Marina Molina Vilaró	955	Jana Anguera Belmonte	1004	Gemma Martí Vivas
907	Neus Molina Vilaró	956	Bet Roch Belmonte	1005	Gal-la Garcia Tarragó
908	Anna Moya Oller	957	Mª Teresa Feliu Méndez	1006	Maria Huber Martí
909	Blanca Oliach Alasá	958	Susana Tous Vilella	1007	Núria Huber Potau
910	Berta Pallejá Comas	959	Rita Gómez Mejías	1008	Marina Garcia Olivé
911	Laura Sánchez Rull	960	Helena Yáñez Loma-Osorio	1009	Esther Pérez Soldrá
912	Mª Montserrat Tomasa Torrallardona	961	Irene Sabás Marín	1010	Inés Alvarez de Toledo Arola
913	Mª Teresa Vidal Gotanegra	962	Ariadna Pujol Feixas	1011	Júlia Vives Olivé
914	Ana Mª Vidal Vidal	963	Jana Alfaro Oviedo	1012	Blanca Vives Olivé
915	Mª Teresa Vidal Vidal	964	Araceli Ortega Parejo	1013	Clara Bosquet Vidal
916	Mª Pilar Vilaró Rodríguez	965	Daniela Macián Casas	1014	Gemma Pluvinet Pahí
917	Africa Domingo Aymar	966	Gisela Pallejà Padró		
918	Mª Joana Virgili Gasol	967	Mª Dolores Comelles Garcia		ALTES 2023
919	Mª Teresa Blasco Viñes	968	Alba Martín Simó		
920	Mª Jesús Garcia-Morato Pérez	969	Alejandra Hermoso Nin	1015	Teresa Sendrós Miranda
921	Meritxell Guinovart Moreno	970	Joaquina Aznar Bielsa	1016	Carla Ayneto Franqueza
922	Ana Moreno Pérez	971	Jenifer Cubeles Aznar	1017	Mercedes Muñoz Flores
923	Mª Rosa Moreno Bertomeu	972	Sofia Blanco Bonillo	1018	Judit Garcia Muñoz
924	Sofia Múgica Bové	973	Marisa Castillo Rosique	1019	Blanca Carcellé Herrera
925	Magdalena Garcia Olivé	974	Ana Huber Martí	1020	Paula Martí Vilà
926	Abril Albiol Gasull	975	Mafalda Peyra Grau	1021	Paquita Salla Pallàs
927	Marta Vicens Berenguer	976	M. del Carmen Porta Campos	1022	Índia Ros Belmonte
928	Sofia Parisi Luengo	977	Carolina Badia Porta	1023	Vanessa Álvarez Zárata
929	Ana De Ezquerria Basco	978	M. José Rivas Hernández	1024	Carla Relhian Alcazar
930	Clàudia De Ezquerria Basco	979	María Tresserras Martínez	1025	Ainoa Carreté Garcia
931	Blanca Lago Forns	980	Núria Tresserras Martínez	1026	Belen Herrera Suarez
932	Lucía Saura Zornoza	981	Valeria Puig Lozano	1027	Jezebel Garcia Tarragó
933	Irene Saura Zornoza	982	Cristina Cid Salavert	1028	Josefa Martínez Abad
934	Mª del Carmen Fernández Plaza	983	Anna Docampo Guinart	1029	Noa Adamma Pintado Oti
935	Gemma Solé Sedeño	984	Adriana Merdalet Domenech		
936	Pilar Sàez Millán	985	Carmen Merdalet Domenech		
937	Mª Teresa Vidal Martín	986	Claudia Domingo Aymar		
938	Ana Patiño Vidal	987	Irene Giró Lascano		
939	Fina Rodríguez Gómez	988	Laia Massó Guerra		
940	Jéssica Joaquin Cobo	989	Judit Bigorra Nieto		
941	Juny Rós Masip	990	Laia Castellví Alonso		
942	Sofia Aymar Miró	991	Esther Freijanes Sangroniz		
943	Mireia González Mohedano	992	Gemma Iglesias Mirete		
944	Elsa Martínez Marsal	993	Berta Gallego Martín		
945	Teresa Llurba Cunillera	994	Stella Pereira Contreras		
946	Noa Moreno Borrull	995	Núria Pijuan Alabart		
947	Roser Olivé Aymerich	996	Maria Sobradillo Piqué		
948	Raquel Novell Martinez	997	Imma Navarro Chalé		
949	Mª Dolors Font Català	998	Cristina Prats Polo		

REPSOL

Fils Blancs

*No hi ha paraules per calmar
l'immens dolor d'aquest moment;
aquesta nit els estels ploren,
la lluna s'esquinça i es va desfent.*

*Un gran silenci t'acompanya,
la teva tristesa ens emmudeix...
veig l'ombra reflectida a la pedra
de la flama del ciri encès.*

*Jo voldria ser el teu mocador
de fils blancs que acarona el vent,
és per a les llàgrimes vessades
i per al teu dur patiment.*

*Una espasa portes clavada
en el teu cor entravessat,
té cinc llagues que avui sagnen
pel teu dolor Verge de la Soledat.*

Àngels Ferrando i Gómez
Setmana Santa 2023

Congregantes difuntes

Sra. Francisca Adell Pérez

Sra. Carme Basora Canals

Sra. M. del Carmen Campo Gomicia de Gómez

Sra. María del Pilar Escríu Cobos

Sra. M. del Carmen Estupiña Sánchez

Sra. Núria Fossas Gil

Sra. M. Creu Gómez Romero

Sra. M. Cruz Goñi San Miguel

Sra. M. Rosa Moncusí Ollé

Sra. Josefina Oriol Baiguet Vda. Massó

Sra. M. Pilar Roselló Cavallé

Sra. Montserrat Segarra Ferran

Sra. M. Pilar Zárata Sánchez

Si per desconeixement hem omès alguna congregant difunta,
preguem als familiars, ens ho notifiquin el més aviat possible.

**CARNISSERIA · XARCUTERIA · GOURMET
PLATS CUINATS · CONSERVES · VINS**

VALL DE L'ARRABASSADA

C/ Salvador Espriu, 4
43007 Tarragona
Tel. 977 59 85 97

PLAÇA VERDAGUER

C/ Emperador August, 1
43003 Tarragona
Tel. 977 27 92 69

www.colet.es

ASTORIA

YOUR HOME

LLOGUER D'APARTAMENTS A TARRAGONA

Tel. 977 29 21 91 astoria@tinet.org www.apartamentosastoria.com

Xavier Pagès Artuñedo

Carrer de la Merceria, 17
43003 TARRAGONA

Tel. 977 234 625

www.casacorderet.cat
info@casacorderet.cat

DDT Alba Marí

C/ Sant Llorenç, 15 • Casc Antic Tarragona • Tel. / Fax 977 22 83 00

Mas Roselló
restaurant

Passeig Marítim Rafel de Casanova, 23 - TARRAGONA - Tel. 977 24 18 28
info@masrosello.com www.masrosello.com

BOZALONGO ASOCIADOS

GESTIÓN INMOBILIÀRIA

Administrador
Fincas
Colegiado

GABINETE JURÍDICO

ADMINISTRACIÓN DE FINCAS

Avda. Prat de la Riba, 14, 3.ª, 3.ª • 43001 Tarragona

Telf. 977 22 00 53 • Fax 977 24 94 82

bozalongo@bozalongoasociados.com

Vallvé Seguros

des de 1912

*Rambla Nova, 109
43001 TARRAGONA*

*Tèls. 977 21 97 00
977 21 97 57
977 21 97 67*

Rambla Nova, 55 - 43003 Tarragona
T: **977 221 430**

 @FarmaciaFerminSanz
info@farmaciaferminsanz.com
www.farmaciaferminsanz.com

**OBERT TOTS ELS DIES DE L'ANY.
DISSABTES, DIUMENGES I FESTIUS DE 9 A 22 H**

- Atenció farmacèutica
- Formulació magistral
- Assessorament:
 - Dermocosmètic
 - Nutricional
- Fitoteràpia
- Paràmetres sanguinis

Pastisseria Rabasó

Carrer Merceria, 25 - 43003 TARRAGONA - Tel. 977 236 676

Artesania en flors
naturals i artificials
per Casaments
Comunions, Batejos
i altres

Magda

Monestir de Poblet, 31 (xalet)
43002 TARRAGONA
Tel. 977 22 28 97
Mòbil 629 786 242

J. PROS floristes

Botiga online 24h

www.florspros.com

Sant Agustí, 1
Tel. 977 23 44 20
TARRAGONA

dades & serveis

ASSESSORIA

**Laboral
Fiscal
Jurídic
Comptable
Mercantil**

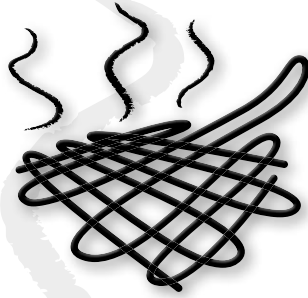
www.dadesiserveis.es 977 238 112

Comercial Esteles

ART FUNERARI	REFORMES INTEGRALS
FLORS ARTIFICIALS	LOCALS COMERCIALS
FOTOCERÀMIQUES	PLANOLS I PROJECTES
SERVEI DE MANTENIMENT	MANTENIMENTS COMUNITATS

C/ Rovira i Virgili, 40 Baixos * TARRAGONA
Tel. 977 249 319 · Mòbil 669 797 058
cialesteles@gmail.com

Buffet lliure
Braseria oberta les 24 hores

elBuffet

d'Altafulla

Crta. Nal. 340a - km 1173 - 43893 ALTAFULLA
Tel. 977 650 028 www.elbuffetdealtafulla.com

CLOSA

OFTALMÒLEGS

Dr. Ricardo Closa Clarià

OFTALMOLOGIA
CIRURGIA PLÀSTICA OCULAR
VIA LACRIMAL

Rambla Nova, 1, 2n 1a
Tarragona 43003
Tel./Fax: 977 237 346
info@closacentremedic.com
www.closacentremedic.com

Atelier Lafuente

Taller de Vitrall

Riera Miró, 80 · 43212 Reus (Tarragona)

Tel. 620 318 568

atelierlafuente@tinet.cat

MENÚ PER GRUPS

Carrer Nou del Patriarca, 2 bis
Casc Antic - 43003 Tarragona
Telèfon 977 226 101
e-mail: lacuinetatgn@gmail.com

*La
Cuineta*

Sunrise

PLUVINET⁴²

Maria Pluvinet
TGN

LA TEVA BOTIGA DE MODA

c/ Compte de Rius 15 Tarragona

FULLANA

ÒPTICA I AUDIOLOGIA

Rambla Nova, 88, 43001 Tarragona

Tel. 977 23 42 51 | tarragona@opticafullana.com | opticafullana.com

viatgesberga®

C/ Sant Agustí 11 - Tarragona

Tel. 977 252 610 info@viatgesberga.com www.viatgesberga.com

GCMD-252

Perfil

PERRUQUERIA I ESTÈTICA

C/. Reding, 16 baixos

Tel. 977 24 09 73

43001 TARRAGONA

CARMEN CALVO

Plaça Verdaguer, 4 - 43003 TARRAGONA - Tel. 977 23 77 26

J. Jordà

CONFORT I DESCANS

Av. Catalunya, 22 C
Porxos (Cronista Sessè)
43002 TARRAGONA

Telèfon 977 22 76 15
Fax 977 22 83 16

Mercat Central de Tarragona. Parada 7
Plaça Corsini, s/n
43001 Tarragona

T. 977 221 763 - 679 452 639

pollastrespili@gmail.com

**PIZZERIA TRATTORIA
BRASERIA**

Carrer Ferrers, 20
43003 TARRAGONA

Tel. 977 23 56 31

LA CUCA FERA
RESTAURANT

CUINA MEDITERRÀNIA

Plaça Santiago Rusiñol, 5
43003 TARRAGONA
Tel. 977 24 20 07

LA CUCA FERA

NORMES PER L'ASSISTENCIA A LA PROCESSÓ DEL SANT ENTERRAMENT DEL DIVENDRES SANT SEGONS MARCA EL PROTOCOL:

ABANDERATS I CORDONISTES:

- Senyors: Vestit fosc, corbata negra i guants negres.
- Senyores: Vestit negre amb faldilla o abric negre. La mida de la faldilla per sota del genoll. Pinta i mantellina. Mitges i guants negres.
- Si són aspirants, vesta de la Soledat i sabates blau marí o negres.

ASPIRANTS:

- Vesta congregació, sabates i mitjains blau marí o negres i els guants blancs.
- Medalla aspirants o escut Congregació.
- Els clips, passadors o cintes del cabell han de ser de color blanc o blau marí.

CONGREGANTES:

- Han de dur sota la vesta roba fosca, sabates negres i guants negres.
- Al pit han de portar la medalla de la Congregació (un cor amb una espasa travessada).
- Golilla o capús.
- Cinturó negre.

PROCESSÓ DE LA MARE DE DÉU DE LA SOLEDAT DE DISSABTE SANT:

ABANDERATS I CORDONISTES:

- Mateix protocol que l'anterior.

CONGREGANTES I ASPIRANTS:

- Mateix protocol que l'anterior (amb vesta).

CONGREGANTES I SENYORES ASSISTENTS:

- Vestit negre.
- Mantellina.
- Guants negres.
- Medalla de la Congregació.

CONGREGACIÓ DE SENYORES
SOTA LA INVOCACIÓ DE LA PURÍSSIMA SANG
DE NOSTRE SENYOR JESUCRIST
I DE LA MARE DE DÉU DE LA SOLEDAT

Nom: _____

Cognoms: _____

Adreça: _____

Codi Postal: _____ Municipi: _____

Telèfon: _____ Data de naixement: _____

Mòbil: _____ E-mail: _____

DNI: _____

Quota anual congregant i aspirant: 18,00 euros.

BUTLLETA DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Benvolgut/da senyor/a, us prego que carregueu al meu compte corrent/llibreta d'estalvis, fins a nou avís els rebuts que li presenti la Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat a nom de:

en concepte de quota anual.

Titular del compte: _____

IBAN:

ES

Signatura del titular _____

Tarragona, 2023

La Congregació de Senyores de la Mare de Déu de la Soledat

Agraïeix

a totes les persones, entitats, empreses i comerços
que han fet possible aquesta publicació.

Solea

Soledat

Mare de Déu de la

Setmana Santa, Tarragona 2023

